

I. N. J.

Pyhän Lutherin
Catechismus!

Lyhykäisest

Pyhän Raamatun jälkeen sel-
tetty ja kokonpandu Kysymysten ja
Vastauksen Causa.

Niin myös

Tarpeellinen neuvo ja Tutkistelemus/
niille hyväri / jotka Ripille ja HEDran
Ehtolille kända aikovat / ynnä S. Davidin Ca-
tus Psalmeln ja muiden hyödyllisten Ca-
tus Rucousten ja Ristos. Sanain
causa.

Zumalalle Cunniaxi / ja hänen
Seuracunnallens ylösraennurexi
sijaa Christtissä Opisa.

Riiasa / Brändättö Johann Georg Will-
ridä / Cuningallfelda Kirjain. Bränttä-
jäldä / Wuonna 1625.

...
...
...

...
...
...

...
...
...

...
...
...

...
...
...

Sinä näet että joca päivä niin
monda onnettomutez tapahu / ja ih-
miser Cuolewat / custa se tule?

Synnistä.

Jer. 2 / 19. Sinun pahudes tähden sinua ruihdellat /
ja sinun tottelemattomudes tähden sinua curitetat.

2. Custa syndi tule?

Ei Jumalasta / waan (1.) Perkelestä joca
caickia ensin Syndiä tehnyt on. (2.) Ihmisest /
joca ihens hyvällä ehdolla Satanaida Syndin
vietellä ja ylöslehoitilla anda.

Psalm. 5 / 8. Et sinä ole se Jumala / jolle Jumalatoim
meno kelpa: joca paha on / ei se pysy edesäs.

1. Mos. K. 3 / 4 / 5 / 6. Kärme sanoi Waimolle: Et
suingan vidä teidän cuoleman / waan Jumala
tietä / että jona päivä nä te syötte siitä (kielystä puu-
sta) ankenewat teidän silmän / ja te tuletta niincuin Ju-
mala / tietämän hyvän ja pahau. Ja Waimo näki siitä
puusta olowan hyvän syöddä / ja että se oli ihana nähdä
ja suloinen puu andaman ymmäryren: ja otti sen hedel-
mäst ja söi / ja andoi myös miehelleus siitä / ja hän söi.

Rom. 5 / 12. Niincuin yhden ihmisen kautta on Syn-
di mailman tullut / ja Synnin kautta cuolema / niin on
cuolema tullut caickein ihmisten päälle / että caicki owat
syndiä tehnet.

1 Joh. 3 / 8. Joca Syndiä tele hän on Perkelest: sil-
lä Perkele tele Syndiä alusta.

4. Mitä Syndi on?

Caicki mitä Jumalan käskyä ja Lakia vastaan
on;

on: eocsa me sen hywän cuin meille sijnä käsettö
on/hyljämme: ja kielttä paha teemme.

1. Joh. 1/4. Jocaimein joer Syndiä tele/se tele myös
wäärptä/ji Syndi on wäärps.

4. Cuinga Moninainen Syndi on?

Cahtalainen: Peri- ja Zeo-Syndi.

5. Mikä Peri-Syndi on?

Se on coiken hywöden puutos/ ja pahutta tes
temän hmo/ jonga me sen Luonollisen Synnymis
sen cautta meidän Esivanhimildam perinnet os
lemma.

Rom. 5/ 18/ 19. Miincuta yhden Synnin cautta on
cadotus tullut caikein ihmisen päälle/ niin on yhden
wanhurscauden cautta elämän wanhurscaus tullut caikein
ihmisen päälle/ Sillä niineuin yhden ihmisen eunlemat-
tomuden tähden monda ovat Synnisei tulleet: niin
myös monda tulewat yhden euuliaisuden tähden wanhurs-
caari.

Ps. 51/ 7. Cako/ minä olen Synnissä synnynt/ ja
minun äitin on synnissä minun sittänyt.

6. Mikä Teto-Syndi on?

Caicki mitä me jocapäiwä/ ajatuylla/ sanoilla
ja töillä Jumalan Kästyjä wastan teemme.

Math. 15/ 19/ 20. Synnimestä ulostulewat pahat
alatyet/ murhat/ salawoiteudet/ huorudet/ warlaudet/
wää ät odistuyet/ pillat. Nämät ovat ne jotea saastutta-
wat ihmisen.

Math. 12/ 35. Minä sanon teille: jocithest turbast sa-
nast/ cuin ihmiset puhumat/ pitä heidän lugun tekemän
duomlopäiwänä

7. Mikä me Synneilläm ansaimem?

Junnallan wihan ja rangistuyen/ ajallisen euole-
man ja jancatuisen cadotuyen.

Rom.

Rom. 2/ 8/ 9. Miille. jotea ei euule tottutta/ waan eu-
lewat wäärptä/ on tulewa närläsiis ja wihan: murhe ja
walwa eugin ihmisen Etelun päälle/ joca paha tele.

8. Cuinga me tämän rangistuyen
wälettä taidamme?

Dikian Käändymisen cautta.

Ezech. 33/ 11. Miin totta cuin minä elän/ Sono
HERMI HERMI: ei minule kelpa jumalattoman eu-
lema/ mutta että jumalatoim käänpiis tielän/ ja eläis.

9. Cuinga monda Cappaletta Kään-
dymisen tarwitan?

Coyt:

(1.) Catuwainen ja särjety sydan Syn-
nin ylige. (2.) Usco Christuyen päälle:
jotea cahia se usi- Euuliaisus ja elämän parans-
mus seura/ niineuin hedelmä.

Marc. 1/ 15. Tehtät parannus/ ja uscolat Ewan-
gellumt.

Math. 3/ 8/ 10. Tehtät parannuyen sowellaita hedelmä
mitä/ firmes on pandu puiden juurelle: sentähden jocala-
nen puu/ joca ei tee hywä hedelmä/ hakatan pois ja tus-
leen heitetän.

10. Taitako ihminen syndins catus jos
ei hän niistä tunne?

Ei: Sillä synnin tundo pitä catumuyen edellä
Läymän.

Jerem. 2/ 6. Jumala walitta: Ei ole yhtän joca
satu pahuttant/ ja sano: mitä minä tein?

11. Mikäs sijo Syndi cusan?

Jumalan Runnemenestä Kästyistä.

Rom. 3/ 20. Laig cautta Synnia tuudo tule.

A 3

22. CUPA

12. **Cuka on ne Kymmenen Kästyn andanut?**

Ise Jumala.

13. **Kenelle?**

Caikille ihmisille.

14. **Kenengä cautta?**

Hänen Palvelians Mosfeyn cautta.

15. **Cusa?**

Corivesa / Sinain vuorella. 2. Mos. K. 19 / 20.

26. **Cuka Ensimmäinen Kästy on?**

Ei sinun pida yttämän wieraita Jumalita minun edesänt.

17. **Mitä se on?**

Meidän pida pelkämän ja racastaman Jumalata / ylligen caickia Cappaleita / ja hänen ainoan pääallens uscoman ja turvaman.

18. **Mitä meidän pida tekemän tämän Ensimmäisen Kästyn jälkeen?**

Meidän pida (1.) Jumalata ylligen caickia cappaleita pelkämän / se on: caickinaista pahutta karttaman / ajattellen: että Hän meidän joca paicas näke: ja jos me heikoudest eyymme / niin ei pida meidän ennen lackaman / kuin me Jumalalda armon saanet olemma.

Hebr. 4 / 1. Peljätäm / etten me josens hänen lepon tulemisen lupausa pohjais / ja ettei kengän meistä lacapesin läis.

1. Mos.

1. Mos. K. 19 / 9. **Josph san oi Enting minä nija paljo paha tekisin / ja ridoilla Jumalata vastaan?**

Matth. 26 / 75. Pietari muisti Jeesuksen lauan / joca oli hänelle sanonut: eunen cusa e. toi laula / e. lmasi sinä minun kicläät. ja hän meni ulos / ja teki katteron.

Meidän pida (2.) Jumalata ylligen caickia cappaleita racastaman.

1. Mos. K. 10 / 12. **Mit Israel / Mitä HERA kun Jumalas sinulda muuto auo / waan etide pelkätit HERA sinun Jumalatas. ja waellaitte caikis hänen teitän. ja racastaitte händä / ja palveliit HERA sinun Jumalatas caickia sinun Eydamisias / ja caickia Sinun Sielustas?**

Meidän pida (3.) alwaastans Jumalan / ja ei kenengän muun päälle / meidän turvamaan paneman.

Psaln: 46 / 1 / 3. Jumala on meidän turwam ja wäkeröyhem / joca on sorvelis apu tustija / Semähdön en me pelkä / jos miela mailma hucluis / ja wuore kestelä merta wajoisit.

Jer. 17 / 7. Se mies on suuattu / joca luotta HERAaan / ja HERA on hänen turwans.

Meidän pida (4.) Kistin ja Wastoinkäymisen ala kärsiwäiset olemän.

Jerem. W : W. 3 / 26 / 31. Hywä on olla karsiwäisnä / ja HERalda apu toivo: sillä ei hän Eydamisnäis ihmisiä curita / eikä murhejeen saata.

Meidän pida (5.) caikejt Eydamisest nöyrät olemän.

1. Pet: 5 / 5 / 6. **Pitäkät teitän kijnidiäst nöyroteen / sillä Jumala on ylpeitä vastaan / mutta nöyrite onda hänen armon: Nöyryttäkät siis teitän Jumalan wäkeröwä län den ala / että hän teitä ajallans korotais.**

Meidän pida (6.) Sytä ahleroisemän / että

me Jumalan hänen olemisensä ja tahtons puolesta
vikein tunden oppisimme.

Job. 17 / 3. Tämä on ijäkätkäinen elämä / että he
sinun ainoan totisen Jumalan tunnisti / ja jousas lähe-
tit Jesuren Christuren.

19. Mikä on Synti Ensimäistä Kästyä
wastan?

1. Cosca ihminen wähdän / eli ei ensingän Ju-
malasta tiedä / eikä tietämän oppia pyydä.

2. Cor: 4 / 3. Jos meidän Ewangelimim on peitet.
ty / niin se on niille peitetty jotea cadotetan.

2. Cosca ihminen ilman Jumalan Pelwota päi-
wä päiwäldä suruttomudesa eli.

1. Theß: 5 / 3. Cosca he sanowat: Nyt on rauha /
ja ei mitään hätä / silloin cadotus lange äkist heidän pääl-
lensä / nyhetin rasean Waimonä siyu.

3. Cosca ihminen Jumalalle ja Jumalille asie-
ville wastahakoinen on.

Job. 21, 24 / 15. Jumalattomat sanowat Juma-
lalle: mene pois meidän tyhdäm. eu me tahdo tietä sinun
tietäs. Cuca on se Caikwalbins / että meidän pitä händä
paltwelman? eli mitä meidän siittä hwyä on / että me hän-
dä rucoilem?

4. Cosca ihminen racasta lgeäns / eli multa
Waltimallisia Coppaleita enä cuin Jumalata.

5. Cosca ihminen sen cunnian cuin hänen Ju-
malalle nyinän andaman pidäis / niille uoita /
joille se ei sormi: Curoia cumarta / edesmenneitä
pyhiä paltweli / Epäjumalille erinomaisilla ajoilla
uhra / Maa, äittä eli maan alaisia rucoile / erin-
omaisia lakeuria ja pulta mehäsä pyhänä pitä /
eli niiden päälle turwans pane. etc.

s. Wof.

7. Wof. R. 4 / 15 / 19. Warijeat teidän Sieluan
fangen wilsut: Sillä et te ole yhtäkän cuwa nähnet si-
nä päiwänä jona HERAL puhut teille teke idä talda Ho-
rebis. Ettet siinä nostais silmiäs tawasen päin / ja cagot
antingot / ja cuuta / ja tähdettä / ja caicke taiman sotojoukot /
ja luopuis miusta / cumarraisit ja palweliste heitä / jotea
HERAL sinun Jumalas jecanut on kaikille Cansoile
eoco taiman alla.

Job. ilm. 19 / 10. Minä langesin Engelin jalkain eteen
händä rucoileman; mutta hän sanoi minulle: cago / ettes
sitä tee / minä olen sinun / ja sinun welieis cansapalweliä /
ja niiden joilla Jesuren todistus on: cumarra ja rucoi-
le Jumalata.

Heß. 20 / 27 / 28. Pubu siinä ihmisen wotea Israellin
huonelle / ja sano heille: näin sano HERAL HERAL
teidän Ihan ovat wiela euämmin minussa poisluopunet /
sillä cosca minä olin andanut heidän tulla siihen maahan /
jonga yltisen minä kätenti nostanut olin / että minun pit-
sen andaman heille: Cusa he jocus näit corktan tuoren
taicka parwoisien puun / siellä he uhraisit uhriäs ja canoit-
finne wihan lehoitturen / ja sulguttit siellä mafian hajuns ja
wuodattit siellä juomauhriäs.

6. Cosca ihminen Nislin ja wastolntäymisen
aikana kärsimätön on.

Jerem. W. W. 3 / 39 / 40. Miä ihmiset nurisewat
eläisän? Iscainen nuriscan sondejans mastan. Tuksitel-
eam ja egiäm meidän menom / ja palaitcam HERAL
tygd.

7. Cosca ihminen Eppämesä / Käytöyisä eli
waatteisa ylytä on / ja multa ylöncaço.

20. Circa toinen Kästy on?

Ei sinun pitä turhaan lausuman

W 5

sinun

sinun **HERRAN** Jumalas nimce/
sillä ei **HERRA** pidä händä ran-
gaisemata / joca hänen nimens tur-
han matutge.

21. Mikä se on?

Meidän pitä pelkämän ja rokastaman Juma-
lata / niin etten me hänen nimens caatta kiroille/
wäärin wanns/ engä myös sen cautta noidu/wal-
hettele. eli ketän peitä: mutta että me caitis meidän
hädisäm ja tuusäm sitä auyemhuudam/ rucoilem/
kijtam ja yllistäm.

22. Mitä meidän pitää tekemän sen
toisen Käsyn jälkeen?

Meidät pitää (1.) Caikesa hädäsä/ Jumalata/
niineuin meidän omaa Jumalata ja Christuxen
cautta lepytettyä Jhsää auyemhuutaman.

Ps. 50 / 15. Auyeshuuda minua hädäsäs/ niin minä
tahdon autta sinua/ ja sinun pitä cunnioittaman minua.

Meidän pitää (2.) viitiä uscosa Christuxen
päälle/ ahkerasti rucoileman.

Luc. 18 / 1 / 2 / 3 / 4 / 5 / 6 / 7 / 8. **JESUS** sanoi wer-
tauren/ että aina tule rucoilla/ ja ei wäspä sonoden: yri
Duomori oli yhdes Caupungis/ joca ei peljännyt Juma-
lata/ eikä häwennyt ihmisiä. Niin oli myös yri Lesti-
siinä Caupungis/ joca tuli hänen tygöns/ sanoden: auta
minua rihtawesseldäni/ ja et hän tahtonut cauwain aicaa:
Mutta wijorein sanoi hän igelläns: waicka eu minä Ju-
malata pelkä/ engä häpe ihmisiä: Cuitengin että tämä
Lesti waiwot minua/ tahdon jynä händä autta/ ettei hän
wijurein tulis/ ja nuriss minua. Niin **HERRA** sanoi:
suul,

stuleat mitä tämä wäärä. Duomori sano: Eiköä Ja-
malan pidäis hänen walittuutans auttaman/ joca wötä ja
yriwä händä huutawat/ pidäis hänen sitä karsimän?
Minä sanon teille: hän autta heitä pian.

Joh. 3 / 16 / 23 / 24. Totifest / totifest sanon minä
teille: Mitä ikänäs te anotta Jhsdä minun nimeeni/
niin hän anda teille. Et te ele mitän minun nimeen tää
hän astianonet: rucoilcat/ niin te saatte/että teidän ilon-
olis täydellinen.

Meidän pitää (3.) Senaelisen ja Nuumilissen
hyräin tekoin edestä Jumalata kijttämän.

Col. 3 / 17. Caikci mitä te teette puheilla eli töillä /
niin tehtät caikci. **HERRAN** **JESUS** nimeen / ja
kijttät Jumalata ja Jhsää hänen cauttans.

Meidän pitää (4) aina / Kristin ja Wastoin
käymisengin aicana Jumalata cunnioittaman.

Ephes: 5 / 18 / 19 / 20. Oleat täytetyt Wöbää
hengellä: ja puhucat keskenän Psalmeilla / ja kijtos wies-
sillä / ja hengellisillä lauluilla / weisaten ja soittain **HERRA**
ralle teidän Sydämesän: Ettäin alua Jumalata ja Jhsää/
jocaihen edestä/ meidän **HERRAN** **JESUS** **CHRISTUS**
nimeen.

23. Mikä on Sundi Toissa Käsyä
wastan?

1. Cosca ei ihminen tahdo Jumaluden totuta
ta tunnusta / waan sen poistieldä waaran ja pel-
won tähden.

Matt: 10 / 32 / 33. Jwainen cun minun tunnusta
ihmissen edes / sen tunnustan myös minä minun Isäni es-
des/ joca on taikwas: Mutta joca minun kieldä ihmi-
ssen edes / hänen minä myös kieldän minun Isäni edes /
joca on taikwas.

2. Cosca ihminen Jumalisen elämäkerran häpi-
giiute

Ensi luke/ ja Christuksen köyhän ja hyljätyn jäsenen
ylöncäkö.

Matth. 25 / 45. Totisesti sanon minä teille: mitkä et
te tehneet yhdelle näistä vähimmistä/ sitä et te tehneet minulle.

3. Cosca ei ihminen ahkerasti tutkistele sitä loho-
dullista armon listto/ josta Jumala Christuksen cauta-
ta hänen canssans tehnyt on/ eikä igeäns siitä ilau-
ta/ ja osalliseksi tulla pyydä.

4. Cosca ihminen hädästä epäile/ niincuin ei olle-
stan Jumalata joca autta taidais.

Ensi: 51 / 12 / 13. Minä/ minä olen teidän lohdut-
jan/ cucaat siis sinä olet / ettäs cuolevaisia ihmisiä pel-
kät? ja ihmisten lapka/ jotea eulutetaan niincuin heinä?
ja unhotat HERAN joca haun tehnyt on/ joca taitvat
levittää ja maan perusta? Mutta sinä pelkät alati yli päis-
wä waiwajan sulmutta/ cosca hän rupe hucuttaman. ja
cuhunga jät waiwajan julmuus.

5. Cosca ihminen igens Jumalan armosta loho-
dutta/ niin caurwan cuin hän wietä cuolewaisten
Syndein palveluyesa elä.

Psalmi: 50 / 16 / 17 / 18 / 19 / 20 / 21 / 22. Juma-
laksomalle sano Jumala: Miksi ilmoitat minun sääty-
jäni? ja otat minun listtoni suules? ettäs curitusta woi-
hat/ ja heität minun sanani taacas. Coscas warcan näet/
niins juoret hänen canssans/ ja pidät yhtä huorintekijäin
canssa. Sinun suus saakit sinä paha puhua/ ja kieles saak-
ta petosta matean. Sinä istut ja puhut wiesjes wastan: ät-
lis polca sinä pilkat. Mäitäs teet/ ja minä olen wait/
niins lunnet että minä olen sinun caltaises: mutta minä
nuhtelen sinua/ ja afeetan näitä filmäts etten: ymmärtä-
tät siis näitä te jotea Jumalan unhotatte/ Etten minä
Johesus teumais pois/ ja ei olis Wapahinjata.

6. Cosca

6. Cosca ihminen Jumalan Jesuksen/ eli Nya-
hän Colminaisuden nimen turhan mainise/ ne Ny-
hät Sacramentit ynseydestä ja ilman nöyryyttä
suullens otta/ niyden cautta kiroille/ ja lähimmäl-
sellens paha toiwotta.

7. Cosca ihminen ilkiästä harjoituksesta kiroille ja
wanno.

Ensi: 23 / 9 / 10 / 11 / 12 / 13 / 14. Älä harjoita
suutas wannomau/ ja lausuman turhan Jumalan uimee:
Sinä niincuin palwella/ joca usein wigalla plessän/ ei ole
ilman wandetta/ niin ei myösk se taida olla synnistä puh-
das/ joca usein wannou/ ja Jumalan uimee turhan lausu/
joca usein wannou/ se usein suudtä teke/ ja ei rangailus-
pidä hänen huonestans luopuman/ jos häu wannou/ ja
ei ymmärtä sitä/ niin hän cuitengta Syndiä teke. jos
hän sen ymmärtä ja cassy olon/ niin hän teke syndiä carit-
taises. Mutta jos hän turhaan wannou/ niin ei hän cuit-
tengan ole ilman synnitä/ ja hänen huoneus sitä coru-
rangailaman.

8. Cosca ihminen ylon mielin/ eli ilman ymi-
märrystä ja Syndamen harraisutta rucoile.

Matth. 6 / 7. Cosca te rucoileta/ niin älkät oleo paljo
puhuwaisset/ niincuin pacanat: Sillä he luulewat heitäns
paljon puhens tähden cuultawan.

9. Cosca ihminen Jumalata pilka.

3. Mos. K. 24 / 16. Joca HERAN nimee pilka/ sen
pitä totisesti cuoleman/ caiten Causan pitää händä kiwittä-
män.

10. Cosca ihminen noitu/ siunauyia sanele/
suoloja pubele/ eli Notain/ Ennustajain ja Die-
käiten tyhönä apua egi.

5. Mos. K. 18 / 10 / 11 / 12. Ei yriltän pidä sinun sea-
kas löpättämän/ joca polcaus eli syttäreus läpötä tullen
läpigenä

Äpöhen: eli joca on ennustaja/ päimän voalijia/ eli eteä-
jä/ eli welho/ eli lunnoja/ eli noita/ eli kätten kajoja; eli joca
kotain cuolluiba kysy. Sillä jocainen cuin seacaltaisa
tele/ on HERASSE-caubistus.

3 Mos. K. 19/31. Et teidän pidä kändämän teitän
kettäitten tygö/ ja älkät kyskö welhoilda/ ettei te saastuis
veisä: sillä minä olen HERAN teidän Jumalan.

3. Mos. K. 20/6/7. Jos jocu selu hänen noitain ja
rietäitten tygö kändä/ huorin tekemän heidän caustans,
nija minä castoni asetan sitä selua wassan/ ja häwitän
sen caustans Sentähden pyhität teitän/ ja olcat py-
hät: Sillä minä olen HERAN teidän Jumalan.

11. Cosca ihminen igens waapi-tele/ ja ei cui-
tengan ole.

Matth. 23/27/28. Woi teitä Kirjanoppinet ja Pha-
riseet te ulocullatut/ Sillä te oletta wakk-ri siwuttain
hautain caltaiset/ jotea ulco caunit owat/ mutta sisästä o-
wat he täynnäs cuolluttien luita/ ja caike riettautta. Niin
myös te oletta ulco tosin nähde ihmisten edes hursecat/
mutta sisästä te oletta täynnäs ulocullaisutta ja wäköy-
tä.

12. Cosca ihminen on kättämättöin/ ja ne hywät
työt cuin hän Jumalasta nautiße/ sille huikende-
lewaiselle onnelle tygöstule.

Hos. 2/2. Israel ei tahdo tietä minna siri/ joca hänel-
se annoin ihyä/ wijno ja öljyä/ ja että minä annoin hä-
nelle paljon hoiata ja eulda.

13. Cosca ihminen Eatoruodet/ eli muut wa-
hingot/ Perkelel ja noitain syyt ja teoyt sano-
joiden cautta Jumala meitä meidän syndein
säyden rangaise.

Hagg. 1/9/10/11. Kyllä tosin te paljo toivotte/
waan se tule wäköpi: ja watska te parhainä cotia wai-
stia/

stia) niinminä sen cuitegan puhakan pots/
(niin cuin afanan) mihi niin? sano HERAN Zeba-
oth: minun huoneni tähden/ että se on autiana: ja cultin
geisä riendä omaj huonens caussa. Sentähden on tainwäs
teidä cisten pidättänyt/ ja maa hedelmäs/ ja minä olen
poundan cuginut/ jeta maan että wuorten päälle/ jywäin/
wijnan/ öljön/ ja caiken päälle cuin maasto tule/ ihmisten
ja carjan päälle/ ja caiken kätten työn päälle.

Mal. 3/9/10. Sentähden te oletta krourella kirocut/
että te minun petätte caiki Cansa. Mutta toucat täydel-
liset kormeneret minun aittaani/ että minun huonesant
ruoca olis: ja niin coeteleat minua/ sano HERAN Zeba-
oth/ ellen minä myös awaja telte taitwan aekunita/ ja
wuodata selde runjasi sinuussa.

24. Cucca Colmas Kästy on?
Muista että pyhität Lepopäi-
vän.

25. Mitä se on?
Meidän pitä pelkämän ja rucastamyn Juma-
lata/ niin etten me saarna ja hänen sanans ylö-
sako: mutta pidämme sen pyhänä/ mielellämsi-
tä cuulemme ja opimme.

26. Mitä meidän pitää tekemän
sen Colmanen Kästyn jälkeen?
Meidän pitä (1) Sunnundait ja muut ase-
telus Suhtat ja Pyhäpäiwät pyhänä pitämän.

2 Mos: K: 20/8/9/10. Muista Sabbathin
päiwä/ että sen pyhitäset. Cuusi päiwä pitää sinu työ-
tä tekemän/ ja caikta astares toimittamau; mutta seige-
mendend päiwänä on HERAN sinun Jumalas Sabbathi-
päiwä ei sinun pidä työtä tekemän/ eikä sinu poicäs/
ellit

eikä sinun tyttäres / eikä sinun palvelias / eikä sinun pijs-
cas / eikä sinun juhtas / eikä sinun muucalasses / joca si-
nun portissas on.

Meidän pitä (2) Jumalan sanaa mielelläm
euuleman / ja siittä oppiman Jumalan ja igem-
lundeman.

Hebr: 10 / 24 / 25. Ottacam waari toineu toise-
kam / että me ahkerolhem meitäm rakauteen ja hpmijn
töihija: ei plönandain ysteistä Seuraconda / niincuin
muutamain tapa on / waan neuwoeat teitän ketterän: ja
siitä enääminä eutin te näettä sen Päiwän lähestymän.

Meidän pitä (3) Eilfest Sydämeist siittä ahke-
roiseman / että me Jumalan sanan jälken elää tai-
daisim.

Jac. 1 / 22. Oleat sanan teliät / ja ei ainooastans
sunliat / pettän teitän.

Meidän pitä (4) meidän sydämelisen riemum
ja lepom ainvoastans Jumalaja esimän Christusen
cautta.

**Mikä on Syndi Colmatea Käskyä
wastan?**

1. Cosca ihminen Sunnuudain / eli muut ase-
tetut Pyhä päiwät / työn teosa / ostamisessa / myy-
misessä / laistudessa / plönshömisessä / juopumisessa / lei-
kizemisessä / hyppäpysissä / eli muissa senealtaisissa lu-
wattomissa askareissa eulutta.

2. Mos. R. 31 / 14. Pitälät Sabbathi: siittä se on
teille pyhä: joca sen riko / hänen pitä tottifest euuleman:
siittä euca ikänans silloin työtä teke / sen sielu pitä häwi-
tettämän Caufans seast.

2. Cosca ei ihmisellä ole halua Jumalan si-
nan

nan perän / eikä igemans siittä hymällä mielellä opeta-
ta anna / waan wastahakoisuudesta / ja ilman Eil-
listä estettä igens Seuraconda ja Jumalan pal-
weluyesta pois pitä.

Luc. 10 / 16. Joca teitä euule / se minua euule / ja joca
ei teidän plöncaho / se plöncaho minun: mutta joca mi-
nun plöncaho / hän plöncaho sen joca minun lähetti.

3. Cosca ei ihminen pyydä elää Jumalan
sanan jälken.

Hebr. 3 / 30 / 31 / 32 / 33. Siinä ihmisen ydica / siinä
Caufans lapset puhuwat / siinä waan siellä ja täällä ca-
tuilla ja Dwein edes / ja toineu-sary toijellens: kätäm
euuleman mitä HERA sano: ja he tulewat siinä ty-
gös seuracondaan / ja tsuwat siinä edes niincuin minun
Caufans / ja euulewat siinä sanas / mutta ei he tee ensingän
sen jälken / waan wiheldäwat siinä / ja eläwät ahneu-
dens jälken / ja cago / siinä täyty olla heidän ilowirtens
joca he mielellans lanlawat ja soittawat: niin he siinä
sanas kyllä euulewat / mutta ei he tee sen jälken. Mutta
cosca se tule joca tulema on / cago / niin he saawat wähdä
että Propheeta on heidän seafans ollut.

28. **Neijäs Käsky on?**

**Cuntoita siinä Jsas ja äitits / et-
täs menestyisit / ja olisit vittäijäl-
nen Maan päällä.**

29. **Mikä se on?**

Meidän pitä pelkämän ja racastaman Jumal-
lata / niin etten me meidän Wanhimbitam / Esi-
woldaam ja Isändiam plöncaho / engä wiholta:
mutta pidämme heitä cunnias / palwelem heitä /
olemma

olemma heille euuialset / racastam heitä / ja pl
dämme heitä meidän silmäin edes.

30. Mitä eästä Isän ja äitien kanssa
ymmärtää?

En alnoastans luonolista Isää ja äitiä waan
mos Isä ja äiti puolen Äpiti ja Nuovin / Etäys
Isät ja Hölhojat / Esiwallan / Saarnamiehet / O
petus / Ät / Verhenwanhimmat / ja caicci cunni
alijet ijälliset ihmiset.

31. Mitä olet sinä welkappää tekemän
heille tämän Tieshännen Kästyn

Minun pitää heitä cunnias ja arwoisa pitämän /
caiccinaisella nöyrydellä awullinen oleman ja pal
weleman / caiccis asiois / cun ei ole Jumalata ja
hänen Kästyns wastan tuuleman ja racastaman.

Cor. 3 / 9 / 10 / 11. Cunnioita Isää ja äitiä työllä /
puhella ja kärsimällä; että heidän kunnauzens tulis siun
pääles; sillä Isän suaus rakenda Eapille huonet / mut
ka äitiä krouns ne maghen cullista.

Col. 3 / 20. Eapset / oljat euuialset Wandhimillen
kalkisa: sillä se on HERALLE hywin otollinen.

Rom. 13 / 1 / 2. Joca inen oleon Esiwallalle / jol
la walda on / alammainen: sillä ei Esiwalda ole muutoin
cun Jumalalda: ne wallat jorca owat / Jumalalda ne sää
tyt owat; Sentähden jorainen cun ihens Esiwalda wa
staa asetta / se on Jumalan säätys wast. n; mutta ne jor
ta wastan owat / saawat duomion päällens.

3. Mos. R. 19 / 32. Harmapään edes pitää sinun
noufeman / ja cunniottaman wanha.

Ap: 1: 5 / 29. Enä tule euulla Jumalata cun ihmisiä.
32. Mi

32. Mitä owat Wandhimmat / Esiwallat /
Opettajat ja Isänäs welkappää teke
män tämän Kästyn
jälken?

Heidän pitää Eapens / alammalstens / sanans
euuioittens ja palcolistens edestä ahlerast Jumalata
rucolleman / ja heidän hengelistä ja tuumli
sta parastans egimän / että he sen cautta lewoos es
laisit / cikes Jumalissudes ja cunnialissudes.

Eph: 6 / 4. Isät / äitit yllortat teidän Eapian ro
hään / waan caswattacat heitä curotuseja / ja HERAN
nubteja.

1. Tim. 5 / 2. Jos ei joca omistans / lijatengin perhe
tans / mutbetta pida / se on uskon kieldänyt / ja on paca
nata pahembi.

33. Mitä on syndi Tieshettä Kästyä
wastan?

1. Cosca ei Wandhimmat Eapians nuorudes
sta HERAN pellvon totuta / waan heidän
niynein järjettomat luondocappalet ylöscaswata
wat / ja pääliset omalla pahalla esimerkilläns ja
Jumalattomalla elämäkerrallans pahendarwat.

2. Cosca ei Esiwalda ja Saarnamiehet sijtä
ahleroiže / että Jumalan palwelus ja oikeus Can
san seos woimasa pidetäis.

3. Cosca ei Verhenwanhimmat totuta perhet
täns Jumalata palweleman; waan heidän sijtä
esitawät ja tarpellisen ajan Jumalissuden harjoituseen
heillä pois kieldäwät.

4. Cosca Perhenwanhimmimat perhens ansatun palcan maxamata pitamat.

3. Mos. K. 19/13. Ei sinun pida tekema lahimmatselles maarpita / eli rydamaman handa / sinun paivamieshes palcan ei pida oleman sinun tykonas huopillen asti.

5. Cosca ei kysset / Alammaiset / Sanancuulliat ja Perhe heidan Wanhimbains / Esivaldans / Sarnamtestens ja Isandains edesta Jumalata rucoije / eika cuulliaiset ole / waan heidan ploncagowat ja wihoittawat.

3. Mos. K. 20/9. Cuca itaans Isans ja itians koro / sen pida totifelt cuoleman: etta han Isans ja itians krounut on: hanea werens oleon hanea paallens.

Gal san. L. 36/17. Silma joqa hapiase Isans ja ploncago totella itians / sen corpit ojan tykdaa bacawat ulos / ja Coscau pojat syowat.

34. Cuca Wijdes Kasty on?

Ei sinun pida rappaman.

35. Mitä se on?

Meidan pida pelkaman ja racastaman Jumalata / uijn etten me meidan lahimmastam / ruumin ja hengen puolesta wahingoike / engä mitan maarpita handa waslan tee: mutta etta me handa autamme / holhomme ja hengeu waaras warajelem.

36. Mitä meidän pida tekemän sen Wijdenen Kastyen jälkeen?

Meidän pida (1.) Racastaman meidän lahimmastam niincuin ike meitam.

Matt.

Matt. 22/39. Sinun pida racastaman sinun lahimsaikas niincuin ike sinuas.

Luc. 6/31. Niincuin te tahdotta / etta ihmisen pitalle tekema / niin tehkat te heillekin.

Meidan pida (2.) Lahimmastellem / sairaudesa / konyhydesa / eli muus. hengen hadasa Lauyuden ofottaman / handa auttaman ja holhoman.

Gal. san. L. 24/11. Auta niita joita tappa tahdotan / ja ala weda sinas pois / niiden tyko / joteacuoletetan.

2. Mos. K. 23/4/5. Cosca sinä eshtat wiholises harjan eli Usin eryris: niija sinun pida johdattaman sen hanelle jallens. Coscas naet wiholises Usin makawan cuorman alla / sawata ettes handa jattais / waan sinun pida caiketi auttaman handa.

Meidan pida (3.) Hiltaiiset ja ystawailliset olemat.

Gal. 5/22. Hengen hebelmä on: Raakius / Ho / Rauha / Wittämielisy / Yläwys / Hywys / Useo / Hiltaietus / Puhkaus.

Meidan pida (4.) Niille miehellans anderi andaman / jotea meidan wihoittanet owat / ja wiholistammekin racastaman.

Eph. 4/32. Olcat keskenen ystawailliset ja laupiat / ja anderi andacat toinen toisellen / niincuin Jumala teillekin Christuspen kautta anderi andanut on.

Matt. 5/44/45. Racastacat wiholisian / sinatcat niita / jotea teita sadattawat: tehkat niille hywin / jotea teita wainowat ja wahingoittawat. etta te ollitte teidan Isane pojat joca on taiwais: silla han saldi aurigons coitta niin pahain plige cuin hywangin / ja anda sata niin wärrille cuin wanburcaillekin.

B 3

Mei

Meidän piti (5) Meidän pyynnettä lähimmäis-
stäm weljellisesti neuvoman / ja useolisen neuvon
hyvästi ottaman.

3. Mos. 19 / 17. Et sinun pidi wihaman wel-
jes siann Sydämesäs / waan sinun pidi nautteleman lä-
himmäistäs / ettes wikapääri tullis hänen tahtens.

37. Mikä on Synn: Wijdettä
Kästyä wasta?

1. Cosca ihminen omalle Ruumillens ylönpö-
tissellä murhella / juorumisella / buorudella ja plönä
annettomudella wahingota teke.

2. Cor. 7 / 10. Et murhe joca Jumalan mielen jät-
ten tapahtu / saatta eatumisen autuideri / jota ei oxiän
lady. mutta Nailman murhe saatta cuoleman.

1. Cor. 6 / 13. Wältätät buorutta. Caicki Syn-
nit e in ihminen teke / omat uleona ruumissa: Waan joca
buorin teke / se teke Synniä omas ruumissans.

Evr. 3 / 27 / 18. Joca mielelläns anda igens waaraan se
juku siinä / ja plönanaetun ihmisen läw lopulla pahoin.

2. Cosca ihminen lähimmäistäs tappa

(a) Sydämesä: cosca hän lähimmäistäs wi-
ha waino / ja hänelle caickimaissta paha toiwotta.

1. Joh: 3 / 15. Jocataen eun weljens wiha / hän
on murhaja: ja te tiedätte ettei murhajas ole ijaucacki-
nen lämä wöywyä.

(b) Suulla: cosca ihminen lähimmäistäs ka-
roie / pistä / panettele / naura ja häwäise.

Matt 5 / 22. Jocainen joca tyhmästi wihastu weljellens /
edänen pidi buoritoon wikapää oleman: mutta jocainen
joca sano weljellens wäbaa / hänen piti Neuvon-alla wikapää
oleman: Mutta jocainen joca sano: siinä tyhmä / hänen
piti helwettin tuteen wikapää oleman.

1. Petr. 3 / 9. Älkät paha pahalla costaco / eikä ki-
roussa

roussa kirouksella / waan parommin suunatca: tieteä / että
te oletta euhutus suunasta perimän.

(c) Käydellä: Cosca ihminen lähimmäistäs
tuumille wahingota teke.

3. Mos. 24 / 17 / 19. Jos joca ihö songun ihwi-
sen / hänen piti tottisesti cuoleman: ja joca teke songun lä-
himmäistäs wihilliseksi / hänelle piti niin tehrämän / eun
hängin tehrä on.

(d) Käydyillä: cosca ihminen lähimmäi-
stäs uhka ja peljättä.

1. Mos. 4 / 6 / 7. HERMI sanot Cainille: mitkä
olet wihainen? ja mitkä hahmos muuttu? eikä se niin
ole? jos hywin teet / niin sondis anderi annettu / ja jollis
hywin tee / niin sondi lepä omen edes / mutta älä salli hä-
nelle hänen tahtens / waan hakke siinä händä.

Eph. 4 / 26. Wihastuocat / ja älkät sondiä tehtö: älä
läk andaco auringon laste wlihe teidän wihan.

3. Coscan ihminen wihainen / rixtainen ja ley-
pymätöin on.

Eph. 4 / 26. Wihastuocat / ja älkät sondiä tehtö: älkät
andaco auringon laste wlihe teidän wihan.

4. Cosca ihminen lähimmäistäs paha ajat-
tele / hänen wahingostans lloige / ja hänen myö-
denkäymistäs eadehsti.

Sal. san. 1. 24 / 17. Älä lloige wihamiehes wahingo-
sta / ja älkän sinun sydämes riemuites hänen onnetto-
wubestans.

5. Cosca ihminen muille pahenruyen anda.

Matt. 18 / 6 / 7. Joca pahenda yhden niistä pienim-
miksi / joca useowat minuh päälläni / parombi hänen o-
llis / että myöskin siinä ripastettaisin hänen caulaans / ja
hystertäisin werten songyteen. Woi maailma pahenruyten

Hyden: kää pahennuget cummingin tulewat. Me
euitengin sitä ihmisiä / jongo kautta pahennus tule.

38. Cuca Cuudes Kästy on?

Ei sinun pidä Huortin tekemän.

39. Mitä se on?

Meidän pitä pelkämän ja racastaman Jumala-
lata / niin että me olemma puhtat ja cummiolliset /
ajatuks / puheisa ja toisa / ja että igecukin hänen
antiovuolisatans racasta ja cummasa pitä.

40. Mitä meidän pitä tekemän sen Cuuden-
nen Kästyn jälkeen?

Meidän pitä (1.) Puhtast / cummiollisest / raitis-
ja cohtulisest elämän / uleona niin hywin cuin as-
tioisatysälän.

Luc. 21 / 34 / 35. Eawahtacat teitä / ettei teidän so-
damea coseau racauteta ylönsyömisesi ja joupumisest / ja
elaturen murhest / ja se päiwä tule äkisti teidän päälän /
sillä se tule niinuin paula caicketa yllise / jotea cose maan
päällä asumat.

1. Petr. 5 / 8. Ollat raitit / walmocat : sillä teidän w-
holisen Perkele ymbärins käy / niinuin siljusa Jalowen-
sa / ja egi kenen hän nielis.

(2.) Uuio-parin pitä toinen toistans racastaa-
man ja autaman / sordinnos ja yymitelisydes elä-
män.

1. Mos. R. 2 / 18. HERRa Jumala sanoi : ei ole
hywä ihmisen yrinäns olla / minä teen hänelle awun / ja
ca hänen tyhöns olemän pitä.

Eyr. 25 / 1 / 2. Colme on saunista cappalda / jotea
Jumalalle ja ihmisille kelpawat : cosea weljeret ovat yri-
mieliset / kylämitchet racastawat toinen toistans / ja mies
ja waimo keskenäns hywin sopiwat.

41. Mitä on syndi Cuudetta Kästyä
wastan?

1. Caicki irtaiset ajaturet / rietat puhel / luvvat
tomat työt ja häpiälliset lähtöret.

Matt. 5 / 28. Minä sanon teille : jocainen joca cago
waimon päälle himoitapens händä / niin hän teli jo huoria
hänen caansans sydamesän.

1. Cor. 6 / 9 / 10. Ettekä te tiedä / ettei wäärät pidä
Jumalan waldacunda perimän? älkät erykö : ei huorinte-
liän / eikä Epäjumalden palmekain / eikä salawonostien /
eikä pehmiän / eikä miesten caussa makajitten / eikä wara-
sten / eikä ahnetten / eikä inomaritten / eikä pilkkaisten / eikä
raateliain / pidä Jumalan waldacunda perimän.

2. Caicki mitä irtaisureen lehoitta / niinuin
on : ylönsyöminen ja juopuminen / irtaiset waas-
tet / hyppäyret / laiskus / ja muut sencaltaiset.

42. Cuca Seigemes Kästy on?

Ei sinun pidä warastaman.

43. Mitä se on?

Meidän pitä pelkämän ja racastaman Jumala-
lata / niin etten me meidän lähimmäisem roha ja
calua poisota / eli jallaeculla wääräydellä ja petoyel-
la meidän tygöm käytä : Mutta että me autam-
me ja holhome händä / niin että hänen caluns ja
elaturpens tulis enättyi ja warjelluyi.

44. Mitä meidän pitä tekemän sen
Seigemennen Kästyn
jälken?

Meidän pitä (1.) Ostamisesta ja myymisestä
alkiudesta waarin ottamän.

1. Theff. 4 / 6. Et kenegän pidä sortaman ja pettä-
män veliens jolacusa arias.

Meidän pita (2.) Hyvä calua cohtulisen hini-
nan edestä myymän.

Meidän pita (3.) Mirit ja uscolliset oleman
nijsä ariis cuin meidän halduum annetut ovat.

Luc. 16 / 10 / 11. Joca wähemmäs on uscollinen / se
on möös paljos uscollinen: ja joca wähemmäs on
wäärä / se myös paljos on petollinen. Josset te siis ole
ollat uscolliset siinä wääräs. Mammonas / cüca teille siä
useo cuin oikia on.

1. Cor. 4 / 2. Ainoskians se huoneuhaldian seas egitän/
että jocu uscolliseri löytäisiin.

Meidän pita (4.) Farwigewalle mielelläus
lainaman / ja lainan hywällä mielillä mayaman.

Luc. 6 / 35. Kacassacot teidän mihoittian / ja hywä
tehtät ja lainateat / ja älkät mitän siä toimoco: niin
teidän palekon on suuri / ja teidän pita oleman oliimäis-
sen posat: sillä hän on laupias lijtämättömiä ja pahoa
ja cohtan.

Psalm. 37 / 21. Jumalatois otta lainan ja ei maza /
mutta hursas on laupias ja runsas.

Meidän pita (5.) Nuttaman meidän Lähtim-
mästä sihen cuin hänellä cadonnut on / ja pal-
jo enimmäin ihe jälless andaman mitä me löytä-
mät olemma.

2. Mos. 12 / 1 / 2 / 3. Jos jocu waras bär-
jän taika lamban / ja teurasta eli myy sen / hänen pita
andaman wijsä härkä, yhdestä härjällä / ja neljä lam-
massi yhdestä lambasta. Jos waras lähtietän / coica hän
iheus siälle cangotta / ja hän lyöhdän euoliari. Niin ei pi-
dä tappajan werten mitapään oleman; Waan jos au-
riigo on nojunut hänen oligens / niin pita tappajan cu-
lemaan

lemaan wolkapään olman: eaiteti pita hänen jälless ma-
yaman / jollei hänellä ole wara / niin myytälän hän war-
caudens tähden.

Meidän pita (6) Meidän Lähtimäissem wa-
hingon ja waaran caifella ahkerudella pois pol-
staman.

Meidän pita (7) wäähällä tytywäiset / hywän
sydämelliset ja lässämäiset oleman.

Hebr. 12 / 5. Teidän meun onson ilman ahneutta /
ja tytyläe nihibin cuin teillä on. Että hän (Jumala) on
sanonut: en sulgau minä siinä ylönnä / engä itänäs
siinä hohjä.

Meidän pita (8) Wäärin' saadun calun mie-
lellän jälless andaman eli mayaman.

Luc. 19 / 8. Zachäus sanoi Herralle: cago Herrä,
ra / puolen minun tawaratani annan miinä waiwaisille:
ja jos minä joagun: pettänyt olen / sihen minä neljäter-
kaisest jälless annan.

45. Mitä on Syndi Seigewettä Rästyn waastan?

1. Caicinalinen warkaus / jonga cautta ihmi-
nen Lähtimäisens julkisest wäärudella / eli sala-
petoyella / ontafudestrans paizi saatta.

1. Cor. 6 / 10. Et warasen / eikä ahnetten / si-
kä juomaritteen / eikä pilkaitten / eikä ratelain / pida Ju-
malan waldacunda perimän.

2. Ahneus / tyymättömyys / himo ärtistricari-
tulla / ja ylonpaltinen caswon puyndä.

Exch. 18 / 13. Joca anda castwolla / ja otta wolt-
to: ydätelö hänen elämän? et hänen pida elämän: mit-
tä että hän sencaitaisen caupisatua tehuot on / niin hä-
nen

nen pitää totisesti cuoleman / hänen merens pitää hänen päällensä
oleman.

1. Tim. 6 / 6. Se on suuri voitto / olla Jumalan
nen / ja tytyä onnens.

3. Caiclainainen wääritys / petos / laistus toisa /
ja petos caupoisa.

2. Ehes. 3 / 10 / 11 / 12. Jos ei joku tahdo työ,
tä tehdä / niin ei hänen spömdngän pidä; Sillä me enu-
lemma / että muutammat teidän seajan tawattoimasi wael-
dawat / ja ei tee työtä / waan joutilaisna ovat: mutta
sencaitaitia me kestemä ja neuwomme meidän HERAN
JElusen Christusen cantta / että he hyljaisudes työtä te-
kist / ja oma leipäns söist.

4. Cosca ihminen hänen wiraans laista / hidas
ja huolinatoin on.

5. Cosca ihminen lainagi otta / ja ei maya.

6. Cosca ihminen cahtalaiset mitat ja punda-
rit pitää.

8. Moes. 8. 25 / 13 / 14 / 15 / 16. Älä pidä caho-
kalaisa waaca sinun säkissä / suurembata ja wähembätä.
Eikä myös pidä sinun huonesas oleman cahtalainen mitta
suurempi ja wähempi: mutta sinulla pitää oleman tänsi
ja oikia waaca / ja täysi oikia mitta: ettäs olisit pite-
ijällinen sija waasa / jonga HERKA sinun Jumalas
sinulle anda: sillä jweainen joca näitä teke / on HERK-
te sinun Jumalalles cauhitus / caichi jotca wääritytä teke-
wät.

7. Cosca ihminen kätke warastetun caun / ja
salaa mitä hän töytännyt on.

46. Cucca Cahderas Käsky on?

Et sinuu pitää wäärä todistusta sa-
noman sinun lähimmäistäs wastan.

47. Mi

47. Mitä se on? Meidän pitää pelkämän ja racastaman Jumalata;
nijn etten me meidän lähimmäisem päälle wals-
hettele / engä wetä ja panettele händä / eli saata
paha sanomata hänen päällens: mutta että me
wastam hänen edestäs / hywiin hänestä puhum
ja caichi asiat parhain pain laannam.

48. Mitä meidän pitää tekemäu sen Cah-
derennen Käskynjälken?

Meidän pitää (1.) Caichsa meidän puheisam
ja toisam totutta racastaman / ja oikein tekemän.
Mal. 15 / 1 / 2 / 3. HERKA / cucca asu sinun
majasas? eli cucca on pyhämäinen sinun pyhälle woredallas
joca waelda waacana / ja teke oikeuden / ja puhu totuden
Sydämeštäs. joca ei kielelläs panettele / eikä lähimäis-
lens mitän paha tee / ja ei häwäise lähimäistäs.

Meidän pitää (2.) Waikeneman ne salaisus-
det / cuin meille joldaculda uskotat ja sanotut o-
wat.

Sal. san. 8. 23 / 9. Eotmita asias lähimäises caun-
sa / ja älä ilmoita toisen salaisutta / ettei se joca sen cuo-
le / sinua häwäise / ja ettei sinun paha sanomas laela.

Meidän pitää (3.) Lähimäissem kietyn wiattos-
muden ja cunnian edestä wastaman / cosca händä
panetellan.

Sal. san. 8. 31 / 8 / 9. Mitä suus mylän edestä ja au-
ta hyljättuin ariata / aroa suns ja duomige oikein: ja wela-
sia waltwainen ja könhä.

Meidän pitää (4.) Nijn paljo cula meidän
wiklam ja omatundom myöden puda / meidän
Läh-

Lähimmäisestän hyövin puhuman / hänen tekons parhain päin ulostoimittaman / ja hänen wilkans peittämän.

Matt. 7 / 1. Mikä duomitco / ettei teltä duomitais.

42. Mitä on syndi Cabdetetta Kästyä vastaan?

1. Caiclinainen petos ja walhe.

Ephes. 4 / 25. Panget pois walhe / ja pahuan soconen Lähimmäisens egnilla totutta / sillä me olemma idsejet kettänän.

Joh. ilm. 21 / 8. Caillie walhettelijue / pitä esa oleman siinä järweä / joca tulesta ja tulitimestä pala / joca on toinen cuolema.

2. Wäärä todistus lähimmäistä vastaan oikuiden edes / ell muutoin.

Gal. san. 2 / 9. Wäärä todistaja ei pidä pääsetmän rangaisemata / ja joca rokkia walhettele / se eadotetaan.

3. Cosca ei ihmien wasta lähimmäisens edesstä / waan suostu panetuyen / kandeile tieltä hänen päällens seljan takaria / toisin käändä hänen tekons / ja saatta pahon sgnoman hänen päällens.

3. Mos. R. 19 / 16. Et sinun pidä oleman panettehan sinun Causas seak / ei sinun myös pidä seisomau Kähimmäises werta wakan / sillä minä olen HERRA.

4. Cosca ihminen ilmoitta Lähimmäisens salalsuden hänen wahingoyens / ja tietämättömät eli salatut assat niyneuin todet ja tietyt ulos toie.

5. Cosca ihminen panetuyia matkan saatta / ja ihmisiä toinen joutans wastaan ylöskoytta.

6. Cosca

6. Cosca ihminen multa wöncaho ja häwäise / senpäälle / että hän itse wihjansa ja wafana pidea täis.

2. Cor. 10 / 12. En me roblene meitäm lufe eli wera rata niihin / joca tsiäns plissawät / mutta eckä be itse heilläns heitäns mittawat / ja pitawät ajnoastans itse heleskus / niija ei he mitän ymändä.

50. Cucca Yhdeses Kästy on?

Et sinun pidä pyytämän sinun Lähimmäises huonetta.

51. Mitä se on?

Meidän pitä pekkämän ja racastama / Jumalata / niin etten me meidän Lähimmäis em perindoi eli huonetta paholla juonilla meille n pyydä engä jongun oikuiden ja Lain warjon alki iheläm omista / mutta meidän pitä quitta man häntä / että hän sais omansa pita ja nauti ta.

52. Mitä meidän pitä tekemän sin yhdes rennen Kästyn jälken?

Meidän pitä (1.) oleman puhjat sydämestän ja wapat caikesta pahasta himosta.

Matt. 5 / 8. Mutuat owat puhjat sydämest / sillä se saamat nähä Jumalan.

Rom. 8 / 13. Jos te Eihan jälken elätte / niin teidän pitä cuoleman / mutta jos te Eihan työt Hengen eautta cuoleatte / niin te saatte elä.

Meidän pitä (2.) meidän sydämellisen ilom ja riemum ainoastans Jumalasa / ja hywän töiden harjoituyes ehimän

Wahsa.

Psalm. 37 / 4. Iloise HERRASA / ja hän anda uesulle mitä sinun sydämes halaja.

Meidän pitä (3.) täydellä todella caickmaista paha himo vastaan sotiinan.

Gal. 5 / 24. Jotca Christuksen omat ovat / ne ovat ristiin uulianet libans / himoin ja halun taassa.

Meidän pitä (4.) Jotcapäiwä yhdellä catumaisella Sydämessä Jumalajda syndejn andexi saasta rucolleman.

Psalm. 19 / 13. Erhetyret euca ommärtät (O Jumala) anna minulle andexi salaiset rucoret.

Meidän pitä (5) Ikem kieldämän.

Luc. 9 / 23. JEsus sanoi caickille: jos joku tahto minun berkäni tulla / hän kieldäkän itsens / ja ottatav ristiins jotapäiwä / ja seurataan minua.

Meidän pitä (6) ylönkähoiman mailman / ja ehmän sitä culti ijancactinen on.

11 Job. 2 / 15 / 16 / 17. Alkät mailma racastaco / eli mitän cuin mailmas on / jos joku mailma racasta / eli hänes ole Jän racaus. Sitä caicki: cuin mailmas on / liban himo / silmäin pypndö / ja elämän coreus / ei se ole Jäst / waan se on mailmast / ja mailma cato / ja hänen himons: mutta joca teke Jumalan tahdon / se pypso panceactisest.

13. Mitä on syndi Vhdeyettä Käskyä vastaan:

1. Caicki paha Sydämen himo ja halu.

Marc. 7 / 21 / 22 / 23. Sisäldä ihmisen Sydämessä tulewat ulos pahat ajaturet / hubrudet / salatuoreudet / miestapde / warlaudet / ahneudet / pahat juonet / petos / irtaisuus / pahansuomus / Jumalan pilka / ylpeys / hulluus. caicki nämät pahudet sisäldä tulewat ulos / ja frastuttawat ihmisey.

2. Cateus /

2. Cateus / cosca ei ihminen suo lähimmäisellens hywin käywän.

Gal. san. 8: 21. 10. Jumalattoman sielu toiwota paha / ja ei suo lähimmäisellens mitän.

3. Vihallinen suruttomuus / cosca ei ihminen wälädä caickmaista Synnin tila / eikä ihkestäns warria otat / ja pahoja himoja vastaan sodi / waan niyhin suostu / ja libans irtaisuuteen lehoitta.

Gal. 5. 13. Te olette wapauteen cehutut / aldoastaus carttaat / ettet te salli sen wapauden liballe tila anda / waan palwelat racaudes toinen toistanne.

Jac. 1 / 14 / 15. Jotcainen kiusatav / cosca hän omast himost wietellän ja hneutellän. Sijle cosca himo oh sirttänyt / niu hän synnyttä synnin: mutta cosca syndi äyryetty on / niu se synnyttä cuolemän.

4. Cosca ihmisellä häpemättömijn juttuist / lauluin ja puhelsijn mielisuofo on.

Eph. 4 / 29 / 30. Alkän pyllät rietat puhelidä suustan uloslähted / waan mitä sovelias on parannoreu tarperi / että se keltuollinen cuolla piltä. Ja alkät Jumalan Wyhä Henge murhellisei saattaco / joca se kugassujen pahwän affi kimitetot oletta.

5. Cosca ei ihminen tahdo mielelläns cuulla cuolemasta puhuttawan / eikä sitä ujein mieleens johdata.

54. Cucca Rymmenes Käsky on:

Ei sinun pidä himoigetav hänen Emändätans / palwellatans / walcupijcans / eikä carjans / eli jubeans / caicka muuta cuin hänen omansa on:

E

55. Mi

55. Mitä se on?

Meidän pitää pelkämän ja racastaman Jumalata / niin etten me wedä / enää haukuttele meidän Eäbunimäiseldäm hänen Emändatans eli palcolisflans: mutta parammun autam / että he mahtawat olla alallaus / ja tehdä mitä he owat welka päät.

56. Mitä meidän pitää tekemän sen Rymmenennen Rästyn jälkeen?

Meillä pitää niin puhdas / pyhä ja waka luondo oleman / cun ihansellä ennen lastgemusta oli.

Matt. 5 / 58. Olcat täydelliset / niin cun teidän talwallinen Isän täydellinen on.

57. Mitä on syndi Rymmenettä Rästyn vastaan?

Se paha Perihimo / josta caicci ihmiset syntyneet ovat.

Röm. 7 / 7. En minä ollis himosta mitän tiennyt / ellei laifi ollis sanonut: ei sinun pitää himoitseman.

58. Pitäkö siis caickein ihmisten hämät Rästyt pitämän?

Ja: sillä ei ystän sitä wapa ole / oleon cica ikänans se olla mahdais.

59. Missä mahta ihmistä waatia näitä Rästytä pitämän?

1. Jumalan angara uhlaus / jolla hän uhla caiccia niistä jpsca niiden Rästyn jälkeen ei tehdä tahdo.

2. Se armollinen lupaus / jonga hän niille ah-

Da

Da jotea händä euulewat / ja hänen Rästyns pitäwät.

60. Cusa owas nämät caxi Capaletta ilmoitceut?

Jumalan Rymnenen Rästyn päättös sanolca:

61. Cucca ne päättös sanot owat?

Minä olen HERA sinun Jumalass / yri wakewa ja klijwas costajajocaregistelen Isän pahat teot lasten päälle / colmändeen ja neljändeen polween / jottecä minua wihawat / ja teccä laupuden monelle tubanelle / jottecä minua racastawat / ja minun Rästyn pitäwät.

62. Mitä se on?

1. Jumala uhla rangaista caiccia niitä / jottecä hämät Rästyt tucewat ja pligenkäwät / seitähden pitää meidän hänen wihans pelkämän / niin etten me hänen Rästyns vastaan rco: mutta hänen armons ja caiccia hywä / lupa hän niille caicille / jottecä hänen Rästyns pitäwät: seitähden pitää meidän händä racastaman / ja mielelläm hänen Rästyns jälkeen tekemän.

2. Täyctäkö siis Jumala uhlaupens?

Ja: sillä ei hän ampstans uhla / waan anda ramos rangaisturen todella käyda niiden plise / jottecä händä wihawat.

C 2

Psalm.

70. Uskokos yhden Jumalan olewan jota
sinun cuuleman pirä?

Ja: Minä uscon.

Hebr. 11 / 6. Joca Jumalan työ tulla tahto /
sen pitä u'coman / että hän on / ja on mille costaja /
joca händä egiwät.

71. Onko muuta kuin xpi Jumala?

Ei: Xpi on ainoastans Jumala.

1. Mos. 8 / 4. Cuule Israel / **HEKKA** mei-
dän Jumalam en **XPI** (ainoa) **HEKKA**.

72. Cuinga on tämä xpi Jumala izens
ilmoittanut?

Colmes / Personasa / niincum on: **JEÄ / I OZ**
EU ja **PHÜ** **HEMÖZ**.

1. Joh. 5 / 7. Colme ovat joca todistamat tawasa:
Isä / Sana / ja **Pyhä Hengi**: ja ne colme xpi ovat.

Matt. 28 / 19. Mengät ja opettac. t caice cansa ja
castacat, herä niincen **Isän** ja **Pojan** ja **Pyhän Hen-**
Gen.

73. Cuinga on **Isä** Jumala izens ilmoit-
tanut / eli mitä hywä on hän meille
tehnyt?

Hän on (1) luonut taiman ja maan / ja caice
ti mitä niissä on.

1. Mos: 8 / 1. Alusa loi Jumala taiman ja
Maan.

Hebr: 11 / 3. Uscon kautta me ymmärrämme / et-
tä maailma on Jumalan sanalla valmistettu / ja että caice
ti kuin me näemmä / ne ovat töhjässtä tehdyt.

Hän on (2) andanut meille hänen rakkain
Poicans.

1. Joh: 4 / 9. Ecn kautta ilmestoi Jumalan raa-
kaus

kaus meidän eobtam, että Jumala lähetti aiuonpoi-
cans maailman, että me hänen cauttans eläisim.

74. Onko Jumala myös ihmisen luonut?

Ja:

1. Mos: 8 / 1 / 26 / 27. Jumala sanoi: tebläm
ihminen meidän cuwajem / meidän unuorem jälkeen: ja
be wallitean calat meres / ja taiman linnut / ja carjau /
ja eoco maan / ja caice joca maalla matelewat. ja **Juma-**
la loi ihmisen omari cuwajens / Jumalan cuwari
hän sen loi / mieberi ja waimori loi hän h itä.

75. Cusa sijtä opetetan Catechismusea?

Christin uscon Ensimäisessä Väacappalea / ja
sa Luomisesta puhutan.

76. Cucca Christin uscon Ensimäinen pää-
cappale on?

Minä uscon Jumalan päälle /
Isän Catechwaldian / taiman ja maan
luojan.

77. Mitä se on?

Minä uscon että Jumala on minun ynnä caice-
lein muitten tuotuin canssa luonut / andanut mi-
nulle ruumin ja Etelun / filmät, corwat / ja caice
muut jäsenet / tiedon / toimen ja ymmärryksen / ja
nämät caice vielä nyt woimasa pitä: anda myös
minulle runsast jocapäiwä rawinnon ja werhon /
codon ja huonet / waimon ja lapset / pellon / car-
jan / ja caice myös muita mitä minä ruumin ra-
winnoyi tarwisen. Miellä sitte / suojelle ja war-
jele minua / caice myös wahingot / tuskat ja pa-
hudet

Psalm. 50 / 21. Sinä teet paha (sano Jumala)
ja minä olen. waiit / nijs luulet että minä olen sinun cal-
taies / mutta minä nubielen sinua / ja asetan näitä sil-
mäis eten.

64. Cuttasta ne owat jotea hända-
wiharwat?

Caicci ne jotea Almon catumusta joteapääwä
fandis klawät. *Uusi Testamenti 1. Kor. 15. 22.*

65. Pitäkö myös Jumala händä armolle
-jota nauri. *1. Kor. 15. 22.*
Ja sillä ei Jumala ole ihminen / että hän jotea
lin taitus. *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
pidäis hänen *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
telemän? *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
Widäis hänen jottea puhuman / ja ei
täyttämän? *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*

66. Taitako ihminen jalten langemusten
nämät Kästye täydellisest piestä?

Et.
Rom. 7 / 18 / 19. Minä tiedän teitä *1. Kor. 15. 22.*
en minua libasani *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
niitän hywä *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
on / waan täyttä *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
hywä jota minä tahdon / en minä tee. *1. Kor. 15. 22.*
waan paha / jota
en minä tahdo / teen minä.

1. Eyn. 8 / 46. Ei ole ohtälän ihmistä jotea ei
syndiä tee.

Psalmi. 143 / 2. *1. Kor. 15. 22.* *1. Kor. 15. 22.*
HERRA / älä käy duomiole palins-
lias canffa / sillä ei pyritän eläwä ole wala sinun edessä.

67. Mängä tähden en me Jumalan Kästytä
täydellisest piestä taida?

Meidän liham heikouden tähden: sillä me
kenma synnin kautta niin turmellut / etten me
wasta

massa woimastam nijsä hengellissä astolfa mitä-
län matkan saatta taida.

Hebr. 12 / 1. Woispangam caicci cuorma / ja syndi /
joca aina meihin tarttu ja bitari teke.

68. Mängä tähden owat sijs nämät
Kästyte ihmisile annetut?

1. Sentähden että ihminen tundis Jumalan
tahdon / ja tiedäis mitä hänen sen jalten tekemän
ja jättämän pitä.

1. Mos. 8. 12 / 32. Caicci cuita Minä kästen teille / pit-
sä teidän pitämän / tehdäpenni sen jalten; ei teidän pidä
sihen mitän liämän / eikä uros siitä mitän wahren-
dämän.

2. Että ihminen hänen syndins ja plegäkämis-
sens tundis / igens nöyrytäis / ja Christusen / Lain
täyttäjän tygo palens.

Rom. 7 / 7. En minä muutoin syndiä olis tundenut /
ei ei Lain kautta / sillä en minä olis hmoistacan mitän
tiennyt / ei ei laki olis sanonut: ei sinun pidä hmoitze-
man.

Gal. 3 / 24. Laki on ollut meidän oppettajan Christus-
sen tygo / että me uscon kautta wanhurscapi tulisim.

69. Etkö sijs ihminen jalten langemusten
Jumalan Kästytä oll ngan piestä
taida?

Sen ulconaisen ciuittalsuden taitawat caicci
ihmijet jollakin muoto Laille ofotta / waan ne us-
scolliset taitawat Pohän Hengen woiman ja py-
hutamisen kautta / Jumalan pelwosa lisändyä.

2. Cor. 7 / 1. Että meillä nyt sencaltaiset luparet o-
wat / puhdillocam sijs igem caiccesta liham ja Hengen
saastalludesta / täyttän pyhöttä Jumalan pelwosa.

hudet minun päähdäni estä ja torju. Ja caieki nä-
wät teke hän paigi minun ansiotani / omasta su-
lasta armostans / ja Isällisestä hyrydestäns : joi-
den caiekein edestä minun tule händä kijtät, ylistä
ja cumnioitta / händä euulla ja palwella : Se on
totinen tosi.

78. Mitäs täsä Isästä Jumalasta eun-
nustat?

Minä tunnustan että hän on luonut taikwan ja
maan / ja caieki mitä nijsä on.

79. Mistä on Jumala caieki
luonut?

Sybjästä.

Hebr 11/4. Usein cautta me ymmärrämme / että
maailma on Jumalan Sanalla valmistettu / ja että caieki
quin me näemme / ne owat sybjästä tehdyt.

80. Cuinga on Jumala caieki
luonut?

Ainoastans hänen caiekiwaldian sanans ja pu-
hensa kautta.

1. Mos. K. 1 / 3. Jumala sanoi : tulcon walkeus /
ja walkeus tuli.

81. Mingä tähden on Jumala caieki
luonut?

Ei sentähden että hän jotakin tarwisti : waan
että hänen hyrydens / wijsäudens ja caiekiwal-
diausudens piti ilmei tuleman / ja Engeleitä nijsä
hyryin eun ihmisiäkin ylistettämän.

Ap. T. 17 / 25. Ei Jumala ihmisten läsiä palwel-
ta

a / että hän jotakin tarwisti : Sillä hän auda yllien
caiekiä jocaikelle elämä ja hengen.

Psalm 119 / 64. HERRA / maa on täynnäs sinun
hyryttä / opeta minulle sinun oikiudes.

Psalm. 104 / 24. HERRA / cuinga suuret ja monet
owat sinun läsiälas? Sinä olet caieki taitawasti säättänys
ja maa on täynnäs sinun tawaratas.

Oingo Jumala myös Engelit
luonut?

Ja:

83. Mitä ne Engelit owat?

Ne owat ymmärtäwäiset Henget ja nähymät,
tömät luondocappaket / Jumalaita luodut, händä
kijtämän / ja ihmisiä palweleman.

84. Cuinga nioninaiset owat Engelit?
Cahtalaiset : Hyvät ja Pahat.

85. Cutta ne hyvät Engelit owat?

Ne, joca sijä canssaluodusa hyrydesä ja
euulaisuudesä Jumalata wastan wahwana pu-
synet owat / ja nyt hyrydesä kijniteryt / Jumala-
ta ylistawät / ja ihmisiä palwelewat.

Psalm. 103 / 20. Kiittäkät HERRA te hänen Enge-
lin / te wälewät Sangarit / jote hänen Kästyns toi-
mitatte.

Hebr 1 / 14. Eikä he (Engelit) caieki ole palwele-
waillet Henget / palwelukseen lähetyt nijsä jote Aitua-
den perimän pitä.

86. Cuinga ne Pyhät Engelit meitä
ihmisiä palwelewat?

He warjelewat meitä Saranasta ja caiekiä
Meie

Meidän wainolijamme wastan / ja triewät meidän
Stielum euoleman jälken Taitwaseen.

Psalm. 34 / 8. HERMUM Engeli viiritä niitä jotea
händä pelkät / ja pelasta heitä.

Psalm. 91 / 11 / 12. Hän on andanut kätlyn Enge-
leillens sinusta / että he kätewät sinun eakijia teijäs. Et-
tä he andawat sinua kätin / ettes jalkas linceen loukats.

Luc. 16 / 22. Kerijä euoli ja wietin Engeleillä A-
brahamin helman.

87. Cuinga pitä meidän Käytämän mei-
täm niitä pyhiä Engeleitä
wastan.

Ei meidän pidä heitä palwaleman; waan Ju-
malata heidän warjellusens edestä fiyttämän / ja
wielä edeswän händä sen tähden rucoileman: Ei
meidän myös pidä heitä meidän synneillän suru-
lisyi saottaman ja poistarkottaman, waan paljo
enemmän yhden ystian eatumusen cautta ilaut-
taman / ja heidän seurans tulla halajaman.

Joh: ilm: R 19 / 10. Minä langaisin Engelin jalkain
eteen händä rucoileman; mutta hän sanot minulle: ea-
ho / ettes sitä tee / minä olen sinut / ja sinua welsiis
kanssapalwella / ja niiden joilla Jesusen todisuus on; au-
marra ja rucoile Jumalata.

Luc. 15 / 10. Minä sanon teille: ilo pitä oleman Ju-
malan Engeleillä yhdest sondijest / jotea hänen paranda.

Matt. 22 / 30. Mlönwusemises ei noida eikä huolla /
mutta owat nijnein Jumalan Engelit taimois.

Hebr. 12 / 22. Se oletta kätinnet Sionin wuoren ty-
gö / ja eläwän Jumalan Caupungijn taitwalliseen Jerusa-
lemijn / ja wuonen tubanen Engelitten joucon tygö

88. Cuitca

88. Cuitca owat ne Pahat Engelle?

Ne / jotea Jumalasta poislangenet owat / Ju-
malata vllkawat / ja ihmisille wahingota tehdä
pyytävät.

Joh. 8 / 44. Perkele on ollut murhaja alusta / ja ei
pyhnyt rotundes: sillä ei totuus ole hänen.

89. Cuinga pitä meidän Käytämän mei-
täm niitä Pahoja Engeleitä
wastan?

Ei meidän pidä heidän mielestän noudatta-
man; waan paljo enemmän heitä / nijnein Ju-
malan ja meidän omia julmia wihamiehiam wa-
stan seisoman / wahwat uscosa.

1. Petr. 5 / 8 / 9. Olet raitit / walwosot: sillä teidän
wihonisen Perkele ymbärins kät / nijnein kiljussa ja /
lopuwa / jo eki tenen hän nielis. Sitä te wastan seisotat
wahwat uscosa.

90. Mitäs muuta tästä Ensimmäises Chris-
stin uscon Päacappales Tästä Juma-
lasta tunnustat?

Minä tunnustan / ettei hän armoastans ole luo-
nut minua; waan wielä nyt warjele / mlöspitä / ja
caicimaisista wahingota wastan suojele.

91. Oletcos tämäncaikaisen suuren armon
Jumalalda ansainnut?

En minä sitä ansainnut ole; waan hän tele nä-
mät caicki omasta sulasta Jumalifesta armostans
ja Isälifestä hyrydestäns; paiki minun ansiotani.

1. Mos.

1. Mos. K. 32/ 10. HERA/ minä olen mahdotein
caideen siihen armoon ja caideen siihen totuuteen/ jona
sinä palvelialles tehnyt olet.

92. Mitä olet sinä hänelle sentähden
welkapaä?

Minun pitä händä sentähden Eijttämän ja yllä
stämän / cuuleman ja poveloman.

Jer. 5/ 24. Peljätäm HERA meidän Juma
latam / joca anda meille Uuru ja Ehto. saten ajollaus / ja
warjele meille joca ajastate elon ajan uscollisest.

Up. 14/ 15/ 16/ 17. Me sarnamme teille / että te tei
tän näistä turhista (Jumalista) käännäistte elävän
Jumlan toad / joca teki taitwan ja maan / ja meren /
ja caikti mitä uiffä on. Joca endissia aiwoika andoi
caikti peenat waelda omilla teillän. waicka ei hän ihian
andanut olla ilman todissureta / tehden hywää / andait
meille taitwast saten ja hedelmäliset ajat / täyttäm meidän
sydämien ruuika ja ilolla.

93. Sinä sanoit että Jumala on ihmisen
luonut / waan nyt näet sinä että ihmiset
niin pahat ovat / ongo siis HERA Ju
mala sen ensimmäisen ihmisen niin pa
hasti luonut?

Ei.

94. Cuingasta on siis Jumala ihmisen
luonut?

Jumala loi ihmisenomari cuwagens / Jumalan
cuwari hän sen loi. 1. Mos. K. 1/ 27.

95. Mitä se Jumalan Cuwa on?

Se on yksi canssaluotu ihmisen caltaisus Juma
lan canssa / täydellisellä wijsaudella / pöhpdesä ja
wan

wanhurscaudesa: Eli niinein Jumala lke on Py
hä / Wijsas / Hywä ja Wanhurscaas / niin oli
myös se ensimmäinen ihminen.

Wijs: K. 2/ 13. Jumala on luonut ihmisen isancal
seen elämän; ja on hänen luonut caltaisyyens.

Ephef. 4/ 24. Pukeat päälles nsi ihminen / joca
Jumalan jällen luota on / totises wanhurscaudes / ja
pöhpdes.

96. Vieläkö meillä nyt se Jumalan cuwa
on? eli: vieläkö me nyt olemma niin py
hä ja ilman synnitä / kuin Juma
la meidän ensin loi?

Ei milläkän muuto / waan me olemma / pa
rateon Jumala. Jumalan Cuwan poisca
hastynet / olemma nyt luonostam Jumalalle
span mastabaloiset / ja ei hänen caltaisens. Sillä
meidän sydämien aiwoitus ja ajitus on ainoastans
paha häimast Eapsudest. 1. Mos. K. 6/ 5 ja 8/ 21.

97. Minkä kautta olemma me Juma
lan cuwan cadottaneet?

Satanan peton ja meidän Esiwanhembaitin
kangemuren kautta.

Wijs K. 2/ 24. Verksen catedessa on cusema
mailman tullut.

98. Taidatcos minulle sanoa / cuinga Per
tele ihmisen peetti / ja syndijn
hauttetti?

Cosca Jumala ihmisen luonut oli / pani hän hä
nen Paradisijn / yhteen sangen jhanaan yrttitar
haan / annoi hänelle luan syöda caltista / puista ja
hedel

hedelmistä cula. suna. vlt / ja tielti. hänen alnoa
 stans yhdestä puusta syömätt / sanoden : nää siitä
 syö sillä jona päätänä sinä siitä syöt / vitä sinun
 suolemalla. cuoleman. Mutta se kauwala. Verkele
 tuli kämmen myydyosa Erwan tygö / käänsi Jumala
 sanan toisin / teli hänen suuttomaksi / ettei hä
 nen sentähden pitänyt cuoleman / edes panti hänell
 sey hyödytyen / cunin tämän syömisen myötans
 kuoman vitt / ja ylläpöyhä hänen niin kauwan. että
 hän Jumalan Liston hyläsi / ja Satanan kässön
 jälkeen teli / syöden nilehens Adamin kanssa sen kiel
 dyn puun hedelmästä. Etta nyt ihminen enammun
 Verkeletta cuull / cunin Jumalalla / ja seiti kauwta
 isens corwin saastutti / nihi ei se. Pyhä ja Wan
 hurcaas Jumala woinut eikä tainnut häntä catti
 sans yskäwyttä ja canssikäyntiä vitä. Et jäl
 ken tull ihminen pekari toisin itäutekuri / käänsi
 ja asioisa ymmärtämättömyy. Jumalata wastaan
 epäilewäisest ja uskehtomasti / ja käänsi isens pöwa
 ti pois Jumalasta / isensä ja mieltä luudocappa
 illa racastaman.

29. Olisco ihminen täsi saadys auttari
 riilla tainnut?

Ei. waan niincun. Jumala hänen Paradiisissa
 ajoi / nihi vitt hänen myös kauwajsta ijancaciksest
 ulos suljetun / helwettisij sehestyn / ja ijancaciksest
 kangajlusten alla duonittun oleman.

Rom 3 / 22 / 23. Ei ole yhtä eroittusta. Eija
 caicki. ovat syödiä tehnet / ja ei heille ole mitän kerta.
 taya Jumalan edes.

100. Litöstä sijs Jumala yhtäkään neuroo
 löyräny / jonga cautta hän sitä roihelästä
 ja langennutta ihmistä autta tainnut
 olis?

Ja: (kijros oleon Jumalalle) cosea ei Engelit
 eikä ihmiset enä yhtäkään neuwo tiennet / silloin on
 Jumala sulasta armosta ja laupuldesta neuroon
 löytännyt.

101. Millinen se neuwo oli?

Etta Jumalan Pojati vitt ihmisei tuleman /
 ja ihmisen siasi Jumalalle täydellisen cuuliaisu
 den psoftaman / ihmisen syneillä ansaitun rangai
 stuyen ulos seisemän / caickinaisen häwästyen / pja
 nan / ja ihmisen cuoleman karsiman / ja sillä ta
 roalla Jumalan wanburcauden täyttämän / ja
 caicken ihmisen edest may man.

1. Mos. 22 / 15. Minä panen wainon sinun ja
 wainon. myöhille / ja sinun kennyen ja hänen heimenens
 wälille / sen pira rietipolkeman sinun pöwa / ja sinä
 olet pistäwa häntä cainnäköy.

2. Cor. 5 / 11. Jumala py sen / joca ei mitän synnistä
 tiennet / iheldän edestän sunnikkeidist / alla mi caines / tuo
 usijumalstet / wanburcaudest / joca Jumalan edes kelpa.

102. Onko myös tämä neuwo wastaan
 otettu?

Ja: Eillä se Jumala omacan Poicans ar
 mahtanut / waan andoi hänen caicken meidän co
 destam. Rom. 8 / 32.

Rangaiustus oli hänen päällens / että melle
 rrauka olis / ja hänen haawains cautta oleman ame
 rparatut. Es. 53 / 5.

103. Mitä on Jumalan Pojan Nimi?
JESUS CHRISLUS.

104. Cusa hänestä opetetaan?
Christin uscon Toisesa Väacappalesa / josa Lu-
nastuksesta puhutan.

105. Cucca Christin uscon Toines Pää-
cappäle on?

Minä uscon Jesuren Christuren
päälle / hänen ainoan Potcaus met-
dän HERNUM. Joca sikisi Py-
hästä Hengestä / syndyi Neigestä
Mariasta. Pijnatti Pontius Pi-
laturen wallan alla / ristin päälle
naukittiin / cuoleteettiin / ja haudattiin /
glas astui helwettiin / ja colmandena
päiwänä nousi ylös cuolluista. A-
stui ylös Taivaseen / istui Isän Ju-
malan oiktalla kädellä / sielä on
tulewa duomigeman elämitä ja cuol-
luita.

106. Mitä se on?
Minä uscon / että JESUS Christus on totinen
Jumala / Isästä ennen ijancalcifutta syndynyt / ja
myös

myös totinen ihminen / Neigestä Mariasta syndy-
nyt / on minun HERRAN / joca minun cadvieton
ja duomitun ihmisen lunasti / calcifista syneistä /
cuole-nasta ja Perlelen wallan alda wapatti ja
päätti / ei cullalla eli hopialla / mutta hänen py-
hällä ja callilla werelläns ja wiatromalla pijnal-
lans ja cuoimollans: että minä hänen omanfa os-
lisiin / ja hänen waldacunnafans hänen allans eläi-
sin / ja händä ijancalcifis wanhurcaudes / wiatto-
mudes / ja autuudesa palwellsin / nijneuin hän on
cuollunja ylösnofnut / elä ja hallige ijancalcifi-
selt. Se on totinen tyfi.

107. Mitä sinä näistä sanoista Jesuresta
Christuresta Jumalan Pojasta
tunnustat?

Minä tunnustan / että hän on (1.) totinen Ju-
mala / Isästä ijancalcifesta syndynyt: Waan
että hänen minun synein tähden cuolem n piti /
ja Jumala hänen olemissens puolesta ei cuolla tai-
da / niin on hän (2.) sen Pyhän Hengen
wailkucupen kautta totisest ihmisest syndy-
nyt Neigestä Mariasta.

108. Ofota minulle Pyhän Raamatun to-
distus / että Christus on totinen
Jumala?

Rom. 9 / 5. Christus on syndynyt Isistä lihan puo-
lessa / joca on Jumala ylitze calcifin ylistetty ijanc-
calcifist / Amen.

1. Joh 1 / 20. Jumalan Poica tuli / ja on meille mie-
ten andanut / että me sen totisen tuunemma: ja olemma
sijä

siinä tottessa / hän on Jumalan Jeesus Kristus: eikä
 mä on se totinen Jumala / ja se ijankaikinen elämä.
 109. Ojota että hän myös on totinen
 ihminen?

Hebr. 2 / 14 / 15 / 16. Niin on lausilla on liha ja ve-
 ri / niin on hän (Kristus) myös niistä osalliseksi
 tullut / että hän olis euoleman evästä hucattanut sen jolla
 euoleman walda oli / se on Perkele / ja päättänyt ne tot-
 ta euoleman pelvosti piti evästä itsensä orjana oleman.
 Sillä ei totin hän colcan Engelaita päällensä ota / vaan
 Abrahamin siemenen hän päällensä ota.

1. Tim. 2 / 5. Yri on Jumala / ja yri Wälmies / Juma-
 lan ja ihmisten wöillä / Ihminen Kristus Jeesus
 110. Onko Kristusella joku walda sinun
 yllizet?

Ja: Hän on minun Herran.

Rom. 14 / 9. Sentähden on Kristus euollut ja ylös-
 nousnut / ja jälle eläwäri tullut / että hän olis euo-
 luitten ja eläwitten Herran.

111. Minkätähden on hän sinun Herran?

Sentähden / että hän minun ja coco Maan
 man lunasti ja wapaaxi teki / colca me caieki ca-
 dotetut ja helwettijn duomitut ollinma.

1. Cor 6 / 9 / 20. Ettekö te tiedä / ettet te teidän omanne
 ole? Sillä te olette callista ostetut: Sunnioittacat siis Ju-
 malata teidän ruumissan / ja teidän Hengesän / jota Ju-
 malan owat.

112. Cuiä on Kristus sinun lunastanut
 ja wapaaxi tehnyt?

(1.) Synnistä / ettei hänen minua silleen pida
 cadottaman / eikä minun yllizet walligeman.

(2.) Euolemansta / ettei hän minua ijankaikis-
 sest kynnipitä taida.

(3.) Per-

(3.) Perkelellä wallan aida / ettei hän saa minun
 cauffani pahoin mennä / niinuin minun syndin
 ansainnet owat.

Rom. 8 / 1. Niissä ei ole ystän cadotusta / kuin Jee-
 sus Kristus owat / ja ei wacalla liban / vaan Hen-
 gen jälke.

Rom. 6 / 12 / 13 / 14. Älkät sallico synnin wallita teidän
 euolewaisis runnissanne / niin että te händä euullisitta hä-
 nen himoisans. Ja älkät andaco teidän jäsenitän wäär-
 den sotaaxeri synnille: mutta andacat teidän Jumal-
 niinuin euolleista eläwäri tullet / ja teidän jäsenenne Ju-
 malalle wanhurseuden sotaaxeri / sillä ei synnin pida tei-
 tä walligeman / ettet te ole lain / vaan armon alla.

1. Cor 15 / 54 / 55 / 56 / 57. Colca catowa puke päällens
 catomattomuuden / ja euolema puke päällens euolem-
 tto-
 muden / silloin täytetään se sana cuin kirjoitettu on: Euo-
 lema on ni-ity woitosa. Euolema / cusa on sinun otas?
 Helwetti / cusa on sinun woitoss? Mutta euoleman ota on
 syndi / ja synnin woima on laki. Mutta kistos ocon Ju-
 malan / joca melle woiton andanut on / meidän Herran
 Jeesuksen Kristuksen cautta.

113. Millä on Kristus sinun lunasta-
 nut?

Ei euullalla eikä hopyalla / wacalla omalla pyhä-
 lä ja callilla werellans / jonga hän minun syndei-
 ni tähden ristin päällä ulosmuodatti; niin n yös
 hänen euullaisudellans / pijnallans ja euolema-
 lans.

1. Petr. 1 / 18 / 19. Ettekö ettet te ole catowallalla
 hopyalla eli euullalla lunastetut teidän turhastä menossan /
 jonga te Jham säädystä saitte; vaan euulla Kristuksen
 werellä / niinuin woittoman ja puhtaan Carigan.

Gal. 4 / 4 / 5. Colca aica oli täytetty / läbetti Juma-
 la Hoicans syndyn waimossa / lain alaiseri tehdon: et-

tä hän ne / jotka lain alaiset olit / lunastais / että me hänen lapsirens luetaisiin.

114. Oliko Kristus ike jotakin paha tehnyt / että hänen cuoleman piti?

Ei: Hän oli watoim / waan kärsi minun tähteni / ja moyoi minun welkani.

Ela. 13 / 4. Totifest hän cuodoi meidän sairandem / ja meidän kipum hän sälytti päällens (v. 9.) Ei hän telegän wäärystä tehnyt / eikä petost ollut hänen suusans.

115. Waan ongo sinulle nyt luwallinen elä sinun oman tahtos jälkeen / että sinä lunastettu olet?

Ei: Sillä cuinga pidäis minun syndiä telemän ja Verkelettä palweleman / joidenga orjudesta waltallens päästä niin työlläs ollut on.

Rom. 6 / 3 / 4. Me caicki jotka olemma Jesures Christus castetut / me olemma hänen cuolemahans castetut. Niin me olemma siis hänen enffans handatut / casten cautta cuoleman / että niincuin Christus on cuolleista Isän cunnian cautta ylös herätetty / niin pitä meidängin udes elämäs waldaman.

116. Ketä pitää sinun siis nyt palweleman?

Minun pitää / niincuin Christusun oman ja callist ostetun Palwellan (Palckapiiskan) tule / hänen waldacunnasans hänen allans elämän / ja händä ija caickises wanhurscaudes / wiattomusdes ja autuudesa palweleman.

Eit. 2 / 14. Christus andoi igens meidän edestäm / että hän meitä caickesta wäärystä lunastais / ja igellens erinomaistesi Cansari pihbitais / abkerari hywija löihin.

Hebr. 9 / 14. Christusun wetti puhdista meidän oma.

omatundom cuolewaisista töistä elämästä Jumalata palweleman.

117. Cosca Kristus cuollus oli / mitä silloin hänen Kuuminis canssa tehnyt?

Se haudattiin.

118. Mingä tähden Kristus haudattiin?

(1.) Yhdeksi todistukseksi / että hän totifest cuollut oli.

(2.) Että hän tahdoo haudata meidän syndim / sen päälle / ettei meidän niistä fillen pidäis ylös nostaman eikä wastuudest palweleman.

(3.) Että hän meidängin hautam pyhitäis.

119. Sinä sanot että Kristus on cuollus ja haudattu / wieläkö hän siis nyt haudassa cuolluna on?

Ei: Sillä Hän on ylös nousnut colmandena päiwänä.

Joh. ilm. 1 / 18. Minä olin cuollut / ja cago / minä olen elämä ijancaickifest ijancaickisen : Amen. Ja minulla on Helwetin ja cuoleman awaimet.

120. Ongon myös Kristus helwettijn alasmennyt?

Ja.

121. Mitäs sen Helwetin canssa ymmärrät / johonga Kristus alasaastui?

Sen julman cadotuyen paikon / waan en cuitengan Helwetin piljaa / Sillä hänen cuolemans jälkeen ei ole Christus sitä ulos seisonut.

Ephes. 4/9. Se kuin hän ylösoastui / ei ole mitään uunua /
 kuin että hän ennen tänne alasastui / alhimmalsin maan
 palkkoihin.

122. Cosca on Christus Helwettijn alasmennyt?

Sillä samalla silmän täpöyellä kuin hän jäl-
 lens eläwäri tuli.

1. Petr. 3 / 18 / 19. Christus on tosin lihan kautta
 euoletetu / mutta hengen kautta eläwäri tehty. Iosa hän
 myös poimemi / ja larnais hengille Sanaiures / jotka ei
 muinen usconet / cosca Jumala kerran Noen aicana odot-
 ti ja karsittawainen oli.

123. Mingätähden on Christus Helwettijn alasmennyt?

Sentähden että hän nyneun wista Canacri ja
 woiton Herran Perkelelle ja caikkille cadotetuille
 Sielulle pelättyxi osotta tahdoi / ja niin ike
 työllä tietä anda / että hän meidän helwettis lina-
 stanut oli; Jobonga ei meidän enämbi igiäm wa-
 stahakojutesta tukistaman yidä.

Coloss. 2 / 15. Christus on ryöstännyt wallitukset ja wa-
 kerukset ja toi heitä u näköwini / ja sai heistä woiton cun-
 nian ike cauti ns.

Hos. 13 / 14. Minä tahdon heitä pääsiä Helwettis / ja
 wapahta heitä euolemast. euolema / minä tahdon olla si-
 nulle myrky / helwetti / minä tahdon olla sinulle surma.

124. Mingätähden on Christus ylös- nostanut?

(1.) Yhdeyi todistuyxi että hän meidän syn-
 deim tähden täydellisen hinnan ja maxon tehnyt
 oli.

2. Että

(2.) Että meidän ruumim sinä wijmeisnä
 päiwänä hancuictseen elämään ylösnouseman pitä.

(3.) Että mekin Hengelsellä taupalla hyni-
 stä ylösnosta mahda siar.

Rom. 5 / 10. Jos me Jumalan canssa olimme sori-
 tetut hänen Woicans euoleman kautta / cosca me wiclä hä-
 nen wihoittisens olimme / paljo euämmim me autuaxi tule-
 ma häneu elämäs kautta / että me jowitetut olemme.

Rom 4 / 25. Christus on meidän syndeim tähden u-
 kosautettu / ja meidän wauruseudem tähden ylösherä-
 tetty

1. Cor 15 / 21 / 22 / 23. Niineuin ihmisen kautta on
 euolema / niin on myös ihmisen kautta euoluitten ylösnou-
 semus. Sillä niineuin caicki Adamis euoluit. Niin he
 myös caicki pitä Christusens eläwäri tehtämän. Mutta eu-
 lta järjestyreläs: Utinen Christus / sitte ne jotka Chri-
 sturen omat owat. häneu tulemisefaus.

Rom. 6 / 4. Me olemme Christusuren canssa haudatut.
 Caiken kautta euolemoihan: Että niineuin Christus on
 euolleissa Isän cunnian kautta ylösherätetty: Niin pitä
 meidängin Udes elämäs waeldaman.

125. Ongo Christus wi lä nyt näkywäi- sellä muodolla meidän tykönäim?

Ei: Sillä hän on astunut caickeln Taimasten
 päälle / että hän caicki täytäs. Ephes 4 / 10.

126. Mitä hywä hän sijs nyt meille teke?

Hän istu Jumalan Woiman oifialla tädellä /
 ruocoile ja mana hywä meidän edestän.

Rom 8 / 34. Cuca on joca tahto cadotta? Christus
 on euollut / ja / hän on myös ylösherätetty: ja myös
 Jumalan oifialla tädellä / joca myös ruocoile meidän es-
 destän.

127. Pitäkö meidän hänen jälleensä nähdä
saaman?

31: Hän on mailman lopulla tuleva Taiman
pluvisä / ja jocaiken silmän vitä hänen näkemän /
jaune jotca händä pistänet ovat: Ja caicki maan
sueucummat pitä parcum. n. Joh. ilm. 11/7. Eil-
loin on hen duomigewa elämittä ja Euolleita.

128. Cosca on tämä duomio tapah-
tuwa?

Mailman lopulla eli sinä wijmeisnä päivänä.

129. Pitäkö siis tämän mailman
hucufuman?

Ja: Se pitä tulla hucufettaman.

1. Petr. 3/10. Herran päivä on tulewa nijnein
waras yöllä / ja silloin Taitwat suurella paubinalla poiswe-
newät / mutta Elemendit pitä palawudesta sulawan / ja
maa / ja rakennukset / jotca hänesä ovat / pitä ylöspala-
man.

130. Cosca on se tapahetuwa?

Sijtä päivästä ja hetkestä ei tiedä kengän / ei
tairan Engelitlän / waan Jsa yrimäns. Matth.
24/36.

Matth. 24/42/44. Walmocat / sillä et te tiedä millä
hetkellä teidän Herron on tulewa. Oleat walmiet: Sillä
millä hetkellä et te laulekan / tule Ihmisen Poica.

131. Cucca on tässä oikkuudesta Duomari
olewa?

3EUS EHS-EUS toinen Jumala
ja Ihminen.

Up. t. 17/31. Jumala on sen päivän säättännyt / jona
Hän on maan piirin duomigewa wanhurscaudes / sen
mie

miehen cautta / jonga hän on sättännyt / jo jocaiket-
le ihuotta uscon / sinä että hän hänen cuollutta-berätti.

132. Cucca ne owat / jotca duomittaman
pitä?

Caicki ihmiset / niin hywin ne cuin wielä elä-
wät. cuin nekin jotca jo cuollet owat.

2. Cor. 5/10. Meidän caickein pitä tuleman Christus-
ren duomioistuiimen etteen / että jocainen sais sen jälle
cuin hän eläisäns tehnyt on / oleon se hywä eli paha.

133. Mitkä asiat pitä silloin duomion es-
teen tuotaman?

Caickein ihmisten työt / puhet ja ajatukset / oleon
ne hywät eli pahat.

Matth. 16/27. Ihmisen Poica on tulewa Jhäns elin-
nias / Enaelittens canssa / ja silloin hän maa cullengin töi-
dens jälle.

Matth. 12/36/37. Minä sanon teille: Jocaikesi tur-
hast sanast / cuin ihmiset puhuwat / pitä heidän lugun teke-
män duomioipäivänä: Sillä sanoistus kää hurscapi teh-
dän / ja sanoistus sinä duomitat.

1. Cor. 4/5. Ällät duomitco ennen atcaa / sijhenasti
cuin HERRA tule / joca nekin waltuteen saatta / cuin pimey-
des peitettyt owat / ja ilmoitta syhdänden aiwoitukset: Eil-
loin cuin saa cunnian Jumalalta.

134. Cuinga on silloin jocaizelle tä-
pahetuwa?

Duomio pitä ylösluettaman / ja cohta täytet-
tämän / sillä tavalla: Että ne cuin hywä tehnet
omat / (se on jotca uscons hywillä töillä osottanet
omat) pitä käymän sijhen ijancalciseen elämään:
Waan ne jotca paha tehnet owat / sijhen ijancalc-
siseen tuleen.

Matth. 28/41/42/43. Silloin hän myös sano niille/ jota wafemalle ovat: Mengät pois minun tyköni te ki- rotut siihen ijankaikkiseen tuleen/ joca walmistettu on Per- teille ja hänen Engeliensä: Sillä minä isoin/ ja et te minua ruokinet: Minä jaoisin ja et te minua juottanet: Minä olin outo/ ja et te minua huonefen ottanet: Ma- siin/ ja et te minua waatettanet: Sairas/ ja sangina/ ja et te minua oppinet.

135. **Etä nyt Christus caiken mailin in-
lunastanut on niincuin sanonut olet/ eikö
sijo caiki ihmisen autuaxi
tulle?**

Et: Sillä ne ainoastans autuaxi tulevat/ jot-
ea Christusen päälle useowat/ ja siinä autuaxite-
kawaisfa useofa/ loppun asti kirjapysowät. Waan
ne muut/ jotca ei useo ne owat jo duomittut/ sillä
ei he useonet Jumalan ainoan Pojan Nimen
päälle. Joh. 3/18.

136. **Mikä on useoa Christusen
päälle?**

Useoa ihminen HERRAN Christusen caiken hä-
nen wanhuseaudens/ ansions ja hywain teloin-
conssa wafanotta/ ja lapsillisella usealluxella igel-
lens omista/ niincuin Christus itse olis hänen
syndins tehnyt/ ja sitä wafan/ Christusen woi-
surseaus/ woihto/ elämä ja caiki cuin hänellä on/
ihmisen owat olisit. Luth: 2. 6/1. Mt. p. 623.

Joh. 8/12. Niille jota hänen wafanotit/ andoi hän
woiman Jumalan lapsi tulla/ jota useowat hänen ul-
mens päälle.

Gal. 2/19/20. Minä olen lain cautta laissa poisuol-
lut/

lut/ että minä Jumalasa eläisin. Minä olen Christusen
caussa ristinnantittu: Mutta minä elän/ en sillen minä/
maan Christus elä minusa: Sillä jota minä nyt elän
libasa/ sen minä elän Jumalan Pojan useofa/ joca
on minua racastanut/ ja annoi itzens minun edes
stani.

Rom. 6/6/8. Me tiedämme sen/ että meidän wansa
ihminen on ristinnantittu hänen caussans/ että synuin ruumis
pirä turmeldaman/ etten me tälede syndiä palvelis.
Mutta jos me olemma Christusen caussa euolett/ niin me
useomma/ että me saamme myös elä hänen caussans.

2. Cor. 5/21. Jumala on sen/ joca ei mitän synuissa
tiennyt/ meidän edestä synuiri tehnyt/ että me hänes ta-
listimme siji wanhuseaudexi/ joca Jumalan edes kelpa.

137. **Taidatcos omasta wäestäs
useoa?**

Minä tunnustan etten minä omasta minun
wäestän taida Jesusen Christusen minun HERRAN
päälle useo eli hänen wäöns tulla.

2. Cor. 3/5. En me ole itse meistä soweliat jotaku
ajatteleman/ niincuin itse meistä/ waan jos me olemma
johongan soweliat/ niin on se Jumalalda.

138. **Cuca sijo sinusa useon wai-
kutta?**

Se Pyhä Hengi.

1. Cor. 12/3. Et yksin taida Jesusa cuqua HERRAN
cari/ waan Pyhän Hengen cautta.

Gal. 4/6. Etä te oletta lapsit/ lähetti Jumala Poi-
cons Hengen teidän sydämiin/ joca buuta: Abba racas
Isä.

139. **Cuca se Pyhä Hengi on?**

Pyhä Hengi on se Colmas Persona Juma-
luden olemuxes/ joca Isästä ja Pojasta ulostän.

140. Cui

140. Cusa hänestä opetetán?

Christin uscon Colmannesa Pääcappalesa /
josa Pyhittämisestä puhutan.

141. Cusa Christin uscon Colmas
Pääcappale ou?

Minä uscon Pyhän Hengen pää-
le / yhden pyhän Kristiilisen Seura-
cunnan / pyhän ihmisten yhteyden /
syndien andert saamisen / ruumin y-
lösnousemisen / ja ijancatckisen Elä-
män / AMEN.

142. Mikä se on?

Minä uscon ja tunnustan / etten minä omalla
ymmärrykselläni / ja omalla minun väelläni / taida
Jesuksen Christuksen minun Herrani päälle usco /
eli hänen työnsä tulla: Mutta se Pyhä Hengi
on minun siihen Ewangeliumin kautta eugunut /
hänen lahjallans ylöswalistanut / oikias uscos
ylöswalittanut / pyhittänyt ja wahwistannut: Niin-
cuin hän ceco Christicunnan maailmas työnsä
eugui / ceco ylöswalaise / pyhittä ja Jesuksen Chri-
stuksen työ weta / ja oikias uscos ylöswalitt / josa
Seuracunnas hän minun ja caickein muiden us-
scowaisen synnit jecapäiwä armollisesta andert an-
da / ja sitte wumeisnä päiwänä hän minun ja caic-
ki muut ihmiset euolluista ylös herättä / ja myn
minul

minulle ja caikkille Christinuscowaisille sen ijancate-
ckisen elämän anda / se on totinen tosi.

143. Mitä sinä näisä sanoisä Jumalasta
Pyhästä Hengestä tunnustat?

Minä tunnustan yhden Pyhän Hengen olewan /
joca Isästä ja Pojasta erotettu / on yhdencaltai-
nen ijancatckinen Jumaluden Olemus Isän ja Po-
jan kanssa.

Joh 14 / 16 / 17. Minä olen rucoilewa Isä / ja hän
anda teille toisen lohduttajan / että hän teidän kanssa
olis ijancatckisest: totuuden Hengen / jota ei maailma
taida wastanotta / sillä ei he näe händä / eikä tunne hän-
tä.

Matth. 28 / 19. Menkät ja oppetacat caicke Kansat /
ja castacat heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hen-
gen.

144. Mitä hywä Pyhä Hengi meille
teke?

Hän Pyhittä meitä.

1. Cor. 6 / 11. E oletta pestyt / te oletta Pyhitetyt / te
oletta wanhurscari tulket / Herran Jesuksen uimen cauti-
ca / ja meidän Jumalamme Hengen kautta.

145. Minkä kautta Pyhä Hengi meitä
pyhittä?

Jumalan sanan / ja niiden pyhän Sacramen-
tein kautta.

Joh. 17 / 17. Pyhä Isä / pyhittä heitä totuudesas / sil-
lä sinun puhes on totuus.

146. Cusa Pyhä Hengi tämän pyhittämi-
sen alka?

Sijnä Pyhästä Castesta / josa me meidän syn-
neistäm

neistäm puhdistetan / ja Jumalan lapsiksi wassu-
dest synnytetän.

Ephe. 5 / 25 / 26. Christus rucasti Seuraanda /
ja ulosannoi igens hän-n edestäns / että hän sen pohi-
täs / ja on sen jo puhdistanut weden pesos sanan
cautta.

147. Minkä cautta Pyhä Zengi tämän
pyhittämissen sinusa waitutta?

Jumalan sanan saarnan / ja erinomattain sen
pyhän Ewangeliumin ilmoituksen cautta; Sillä
tämän cautta

(1.) Esku hän minun pimeydestä ja syn-
nistä / Jumalan ja hänen ihmellisen walkeudens
tygö.

1. Ehes. 4 / 7. Ei Jumala ole meitä eukunut safsai-
suteen / waan pyhyteen.

1. Ehes. 2 / 12. Wadaciat otollisest Jumalan e-
des / joca teitä hänen waldacundaans ja cunnaans eukus-
aut on.

1. Peetr. 2 / 9. Te olette walittu suca / Euningalinen
Pappius / pyhä Canfa / omaisuden Canfa / ilmoittaman
sen woima / joca teitä pimeydestä hänen ihmellisen walkeu-
teens eukunut on.

(2.) Ylösvalaise hän minun / että minä ym-
määrän Jumalan sanan / ja mitä minulle siinä es-
des panna.

Psalm. 118 / 27. Herrä on Jumala / joca meitä
walista.

Ps. 18 / 29. Sinä walaiset minun kyntiläni / Herrä
minun Jumalan walaise minun pimeydeni.

(3.) Uwa hän minun sydämen / että minä
Jumalan sanan totena pidän / uscolla wassan
otan /

otan / elämästä ja cuolemasa igenti sen pääste luotan /
ja lapsillisesta cuultaisudesta sen jälkeen elän.

Apost. 2 / 16 / 14. Yri waimo / Lydia nimeldä /
purpuron myyjä Epatiron Coupuuqisi / Jumalatapal-
welewainen: cuuldelti: jonga sydämen HERRAAS
wais ortaman waari niistä cun Pawalil dasanottin.

(4.) Kynnättä ja wahwista hän miunusa Jumal-
lan armon (nijn cun yhdellä siucillä) siinä Pyhä-
sä Ehtollisesta.

Joh: 6 / 54 / 55. Joca syö minun Eihan / ja juo mi-
nun wereni / hänellä on ijancaininen elämä: ja minä olen
herättäwä hänen wimeisnä päiwänä: sillä minun Eihan
on totinen ruoca / ja minun weren on totinen juoma.

148. Mistäs sentietä taidat / että Pyhä
Zengi sinun pyhittänyt on?

Eosca minä Jumalan paraimin tunnen cun
ennen / ja olen tullut uscosa wahwimmoyi eucoupe-
sa hartaimoyi ja risin alla karsiwaisemmoyi cun
minä ennen ollut olen.

Rom. 8 / 9. Et te ole lihasa / waan Hengessä / jos
wuutoin Jumalan Hengi asu teissä: mutta jolla ei ole
Christuksen Hengi / ei se ole hänen omans.

Rom 8 / 13 / 14 / 15 / 16. Jos te lihan jälkeen elät-
te / niin teidän pitä cuoleman; mutta jos te lihan tygö
Hengen cautta cuoletotte / niin te saatte elä. Sillä emeki
joca Jumalan Hengeldä walentetan / ne owat Jumalan
lapset: Sillä et te ole saanet orjuden Henge / että teidän
mielä pidäis pelkämän / mutta te olette saanet walittuin
lasten Hengen / josa me huudamme Abba racas Jsa. Se
Hengi tobista meidän hengem canfa / että me olemme
Jumalan lapset.

1. Joh. 3 / 24. Joca hänen käännäns pitä / se pysy hänen /
ja hän siinä: Ja siinä me tiedämme / että hän meistä pysy /
sytä Hengestä / jonga hän meille andoi.

149. Pitätkö sinun Jumalata rucoileman sen Pyhän Hengen ja pyhittämissen lahjan tähden?

Ja.

Luc. 11/13. Jos te/ jotca pabat oletta/ eridatte hoviä lahjoja anda teidän lapsillen/ paljo ennuummi teidän miivaliinen Isän anda Pyhän Hengen sitä anowaisille.

150. Cuinga sinä händä sen tähden rucoilet?

Psalm. 51/ 12/ 13/ 14. Jumala luo minun puhdas sydän/ ja anna minulle ufi wahwa Hengi/ älä heitä minua pois castivos edeltä/ ja älä minuldä ota pois sinun Pyhä Henaes. Anna minulle taas sinun autuudes ilw/ ja sillä hywäällä Hengelläs tue minua.

Psalm. 143/ 10. Herca/ opeta minua telemän sinun suosios jälken: Sillä sinä olet minun Jumalan: Sinun hywä Henges toielon minun tasaissta tietä.

151. Pyhittätkö se Pyhä Hengi sinun yrittäns?

Ei hän ainoastans minua pyhitä/ waan cuku myös ceco sen Christillisen Seuracunnan ja ciacti Christityt ihmiset maan päälle/ jotca hän coko/ löswalaise/ pyhittä/ Jesusen Christusen tygö wetä/ ja oltias uscös ylöspitä.

152. Cuinga ne cugutut ja pyhitetyt muutoin cugutan?

Christilliset kirkoit eli HERAN Christusen Seuracunnapi.

153. O.

153. Ouwatko nämät cugutut ja pyhitetyt ilman synnitä?

Jos me sanomme/ ettei meillä ole syndiä/ niin me petämme itsein/ ja ei ole totuus meissä. 1. Joh. 1/ 8. Moninaissis me (paratton Jumala) cufin puutumme. Jac. 3/ 2.

154. Ainetango siis heidän syndins andeyi?

Caturwaisille ja uscomaisille ihmisille annetan synnit jecapätiwä runsasti ja täydellisesti andeyi Christusen tähden.

1. Joh. 1/ 9. Jos me tunnustamme meidän syndin/ niin Jumala on uscolinen ja hursecas/ joca meille synnit andeyi anda/ ja puhdistaa meitä castesta wäärystestä.

Hejel. 33/ 12/ 16. Jumalattoman ei pidä jumalatto mydelans langeman sinä päiwänä/ cun hän igens läändä jumalattomudestans: Caidi hänen Syndins jotca hän teht on/ pitä anhotettaman.

155. Taitako ihminen omilla töilläns synnit dein andeyi saamisen ansatta?

Ei: Sillä Jumalan wanhursecas tule Jesusen Christusen uscon cautta/ caiclein tygö ja caiclein päälle/ jotca uscomat. Me tulemma ilman ansiota wanhursecasi/ Jumalan armosta/ sen luastusen cautta/ cun on/ Jesuses Christuses. Rom. 3/ 22/ 24.

156. Taitawatko ne Epäuseoiset ja caenwattomat/ jotca synneisäns päiwä päiwälsä paatuwat/ igens syndein andeyi saamisesta lohduutta?

Ei: waan Jumalan wiha pysy heidän päällens. Joh. 3/ 36.

157.

157. Mitä ihmiselle siinä hywä on/ jos hän saa syndians andexi taicka ei/ cosca hänelä le muutoin hywin käy?

Ulkwan paljo: Sillä hetki tulle/ jona taicka ne jotca haudois ovat/ saawat euulla E. Christuxen änen: Ja pitä edestuleman/ omilla ruumillans/ (ne jotca hywä tehnet ovat/ elämän ylösnousemiseen: Mutta jotca paha tehnet ovat/ ja ei syndians andexi saanet) duomion ylösnousemiseen. Joh. 5/28/29.

158. Cuhunga ne tulewat jotca elämään ylösnousewat?

Ne tulewat ijancalciseen elämään/ Taitwaiseen/ rusa on täydellinen ilo/ ja riemullinen meno Jumalan oikialla kadella ijancalcisest. Ps. 16/11.

159. Cuhunga sijs ne joutuwat/ jotca duomioon ylösnousewat?

Ne joutuwat Helwettijn/ ja ijancalcisen piisnaan/ E. Christuxen duomion jälkeen: Mengät pois minun tyhoni te krotut/ sihen ijancalcisen tuleen, joca waimistettu on Perkelelle ja hänen Engelellensä. Matth. 25/41.

160. Mitä sijs Sielu ynnä ruumiis canssa euole?

Ei: Matth. 10/28. Sillät peljättö nistä/ jotca ruumiin tappawät/ ja ei woi sielua tappa: Mutta peljättät enämin sitä/ joca woi sekä sielun että ruumiin helwettis puuttu.

Matth. 22/32. Minä olen Abrahamin Jumala/ ja

Isaachin Jumala/ ja Jacobin Jumala. Ei ole Jumala euole luitten Jumala/ musta eläwitten.

161. Cuhunga sijs Sielu joutu/ cosca se ruumista erkane?

Mijn pian euin Sielu ruumist eron otta/ wledän hän cohta duomion eteen ja sen jälkeen euin hän igens eläwäns käyettänyt on/ tule hän taitwaiseen/ taicka helwettijn.

Hebr. 9/27. Taicka ihmisten piit wihdois euoleman/ mutta sen jälkeen on duomio.

Luc. 23/43. JESUS fanoi Ryhömärille. Totiseft sa non minä sinulle: Tänäpän pitä sinun oleman minun canssani Parodijis.

Luc. 16/22/23. Kerijä euoll/ ja wletti Engeleillä Abrahamin helmaan: Minä euoli myös ricas/ ja haudat. Ja cosca hän Helwettis waiwas oli/ näsi hän silmäns/ ja näki Abrahamin taambana/ ja Esajarpen hänen helmasans.

Phil. 1/23. Minä halajan täällä eritä/ ja olla E. Christuxen canssa.

Joh. 11/13. Mutuat ovat ne ewollet/ jotca tässä lähin HERASA euolewat: Ja/ Henget sano: Heidän pitä jehämän heidän töisäns: Sillä heidän telons noudattawat heitä.

162. Uscokos myös ruumin ylösnousemisen/ ja että sinungin ruumis maan musta jälle ylösnouseman pitä?

Ja: Minä uscon/ ja tiedän minun Punastajan eläwän/ ja hän herättä minun wäijemän maasto. Ja minä puetaan tällä minun nahallani/ ja minä saan wiasani nähdä Jumalan/ hänen minä olen nälewyä!

näkemä / ja minun silmäni lakowat händä / ja ei
kengän outo. Hiob. 19 / 25 / 26 / 27.

163. Mitä sinun waarti sitä usko-
man?

Jumalan Pyhä ja autuoksi tekewäinen sana.

1 Cor. 15 / 53. Tämä cato wa pitää rukouksen päällens
catomattomuuden / ja cuolewa puke päällens cuolemattomu-
den.

Phil. 3 / 20 / 21. Meidän menomme on Salwahis /
jolla me myös luust jata HERA Jesta Christusta odo-
tamme: Joca meidän heiton ruumin kirjasta / että se hä-
nen kirkan ruumin erittainen olis / sillä wotmalla / jolla
hän myös woi caiki ihellens alammaksi tehdä.

164. Waan se näky cuitengin olewan mah-
dotoin uscoa / että se ruumis joca tuhwa-
xi ja mullaxi madannyt on: pitäis jälens

eläwäxi tuleman?

Jumalan edes ei ole yhtän asia mahdotoinda:
Sillä niincuin tän on taitanut ihmisen mullasta
luoda: cosea ei mitän luotu olut / niin on hän wies-
tä nyt caickiwaldias ja wotmallinen niille mädän-
nyille ruumijlle hengen jälens andaman. Niin-
cuin me esimerkin / ruohoisa / yrteisa ja uckaisi-
sa wuosiwyodelda nähda taidamme.

165. Cuinga pitää yhden Christeyn izens
sille wihmeiselle duomiopäiwälle wals-
mistaman?

Jocapäiwäisen ratumuyen canssa.

2 Petr. 3 / 11 / 12. Että caicki nämät pitää catoman /
mingäcaikaiset taidän tule silloin olla pyhisa meoisa ja
Jumal

Jumalshufela: Niin että te odotatte ja itäwöikette Ju-
malan päiwän tulemissa / jona Saiwat tulesta rankewat /
ja Elementit palawudessa lulawt.

166. Mitä on yhden syndins cauwajan ih-
misen arinomainen eyö?

Yxi uscollinen ja harras rucous.

167. Mitä on rucolla?

Jumalan canssa ruhua ja hänelä Christeyn
tähdän aron: mitä me tarwigem / siinä mahwosa
towosai että hän meidän rucouyem cuull: tahti: Sij-
nä siwusa myös caickein hywän tekein edestä hän-
dä yltä / ja kytollinen olla.

Psalm. 19 / 25. Kelwatcon sinulle minun suuni puhet /
ja minun sydämeni asaturet sinun edessä: HERA minun
wahon / ja miun lunastajan.

168. Mingä päälle pitää meidän rucouyem
perustetut oleman: Eli kenengä cautta
pitä meidän rucouyemän?

Meidän rucouyem pitää oleman perustetut Chri-
steyn collinansion päälle: hänen cauttans pitää meidän
rucouyemän mitä me tarwigem sielun ja ruumin puo-
lest.

Joh. 16 / 23. Totisest totisest sanon minä teille: Mitä
itänäns te anotta Jhaldä minun Nimeeni / niin hän an-
da teille.

Joh. 14 / 13 / 14. Mitä itänäns te anotta minun ni-
meeni / sen minä teen: että Jhaldä cuunioitettais Pojan cautta-
mitä te anotta minun nimeeni / sen minä teen.

169. Mitä on yxi uscollinen rucous?

Cosea ihminen oikiasa: catumuyesa / Jumalaltda /
Christeyn tähdän jotatin rucouille / ja ei epäille sij-
tä!

tä/ että Jumala Eristuksen tähden / hänen ru-
kouksen armollisest cuulla tahto.

Joh. 5/ 14/ 15. Tämä on se turwa cui meillä on
(Jumolaan) että jos me jotakin anomme hänen tahtons
jälken / niin hän meitä cuule: Ja jos me tiedämme/ että
hän meitä cuule mitä ikändäs anomme/ niin me tiedäm-
me / että meillä ovat ne anomiset kuin me hänelä a-
nomma.

170. Tuleko yhden carumattoman ihmisen
rucous cuulle/ joca ei iziäns symei-
stäns käännä?

Ei:

Joh. 9/31. Me tiedämme ettei Jumala cuule sondi-
tä (Jote) ei izens senuissa käännä waan joca on Juma-
lan palvelia ja teke hänen tahtons/ sitä hään cuulle.

171. Mikä mahta waatia ihmistä usein
rucolleman?

Colme erinomaisla cappaletta: Nijneuin on:
(1.) Jumalan Käsky.

Psalm. 50/ 15. Aureshunda minua häädäs/ niin mi-
nä taht on autta sinua / ja sinun pitä cunnioitaman ma-
nua.

Luc. 1/ 36. Matkocat ja aina rucousteat / että te mah-
toisitet olisitte caikia näitä wäittäjän/ joca pitä tapah-
tum n/ ja seisoman ihmisen Pojan edes.

(2.) Ihmisen oma tarve.

(3.) Se suuri hyödyttys/ jonga rucous myö-
stäns tuo.

Matth. 7/ 7. Anocat/ niin teille annetan: Ehität ni-
te löydätte: Colcuttat/ niin teille annetan.

172. Cuinga on Eristus meitä opetaunus
rucolleman?

Isä meidän joca olet Taiwaisa.

173. Mi-

173. Mikä se on?

Tällä Esipuhella tahto Jumolaweitä cugua ja
wetä wahwost uscoman että hän on meidän o'la
Isäm / ja me hänen rackat lapsens / että me sitä
rohkiammast/ wahwan turwan kanssa händä rucou-
stimm/ nijneuin me näemme lapset Wanhim mil-
dans tarpeitans anowan/ Ja suljetan täse seizenen
kappa een eli rucoupen.

174. Ketä pitä meidän rucolleman?

Ei cuollu ta Pyhiä/ eikä muita Epäjumalita /
waan meidän Taiwalista Isäm.

Matth 4/ 10. Sinun HERAOS Jumalatas pitä si-
nuncumartaman ja händä ainoata palwelmanu.

175. Mingä tähden sinä Jumalan Isäpi-
cugut?

Sentähden että minä olen Jumalan lapsi uscon
cautta Eristuksen päälle.

Joh. 1/ 12. Niille jote hänen (Eristuksen) wa-
stau otit / andoi hän wotman Jumalan lapsi tulla/ joca
ulcowat hänen nimens päälle.

176. Mingä tähden me sanomme/ Isä mei-
dän/ niixi en me sano: Minun
Isän?

Sentähdän ettei meidän yidä ainoastans ihe es
destäm rucolleman waan myös caicken ihmisten/
ja wihollistemmekin edestä.

1. Tim. 2/ 1/ 2. Minä neuwo n/ että ennen caikia pi-
vettäisin rucoupet/ anomiset/ toiwotorei ja hitoret caick in
ihmisten edestä: Cuningasten ja caicken Esiwollaa edestä:
Että me ranhas ja lemos eläisimme / caikes Jumalifades
ja cunnialifades.

177. Mitingä tähden sinä sanot: Jsa joca olet
Taiwasa, eiköskä myös Jumala Maan
päällä ole?

Ja tottisesti on Jumala myös Maan päällä
caikein niiden tykönä jotea händä totudes palme-
lewat: Waan cosca minä hänen tairwattisei Jsa
cuhun / silloin minä hänen Caickiwaldiansidens /
HENraudes ja Lösinäolemisens mieleeni johdatan /
jonaa cautta hän caicki rovi / caikein ylise on / ja
caicki täyttä: Ja että hän on minun Jsan / ja niin
mälewä Jsa / niin hän myös taita minulle anda
mitä minä rucoulen.

178. Cucca se Ensimmäinen Rucous on?

Pyhitetty olcon sinun Nimes.

179. Mitä se on?

Jumalan Nimi on kyllä igestäng pyhä / mutta
me rucoulemma täsä rucoures / että se myös meid-
dängin tykönän tulis pyhitettyi.

180. Cuinga ja cosca se tapattu?

Cosca Jumalan sana selkiäst ja puhtast opetetan /
ja me sen jälkeen / niincuin Jumalan listen tule /
Jumalistest elämme: Siihen meitä auta O Tairwal-
linen Jsa. Mutta joca toisin opetta ja elä cuin
Jumalan sana neuwo / hän häwäise meidän sea-
sam Jumalan Nimen. Sihtä warjele meitä / O
Tairwallinen Jsa.

181. Cuinga sinä täsä Ensimmäises ru-
coures rucoulet?

Rucas tairwallinen Jsa / auta että sinun sanas
selkiäst

selkiäst ja puhtast opetetais / ja me myös pyhästi /
niincuin Jumalan listen tule / sen jälkeen eläsim:
warjele meitä wääristä Opettaista / poispoista
caicki pahennuyet / käännä ewyret ja ymmärtämät-
tömät / ja ofota iges meille caickinäisis tuftis Caic-
kiwaldioyi ja armollisei Jsoyi / niincuin sinun ni-
mest in on: Hallige meitä / etten me meidän töisäm
ja edesottamisifam egeis oma parastam / waan
sinun ylisuyeres ja cunnioyres caicki ofiat toimital-
sim ja päättäsim.

182. Cucca toinen Rucous on?

Läbestulcon sinun Waldacundas.

183. Mitä se on?

Jumalan Waldacunda kyllä läbesty igestäng
ilman meidän rucoustam / mutta me rucoulemma
täsä rucoures / että se myös meidängin tygöm
tulis.

184. Cuinga ja cosca se tapattu?

Cosca meidän Tairwallinen Jsam anda meille
Pyhän Hengens / että me hänen armonis cautta
useomme hänen sanans / niin että me täsä Mail-
mas pyhästi ja Jumalistesti / ja sitte tairwan walda-
cunnas ijaneaickestest eläsimme.

185. Cuinga moninainen on Jumalan
Waldacunda?

Colminainen:

(1.) Woiman waldacunda / joca on HEN-
ralle Jumalalle caikein luondocappalden ylise.

(2.) Armon Waldacunda / joca on nijsä usco-
waifisa. E 5 (3.) Cui-

(3.) Tunnian Waldacunda/ joca hancie rickies elämäs nijle walmistettu on/ jotea sijä autu pites kewisä uscosa loppun asti mahw na pysywät.

186. Mitäs täsi Jumalan Waldacunnan canssa ymmärrät?

Armon ja Tunnian waldacunnan/ josa HEM ra Christus/ sitte cun hän meitä perkelen woin ist ja waldacunnast wapahtanut on/ meidän sydämem hänen Pyhällä Hengelläns hallige/ että me hänen pyhän sanans uscom/ Jumalifesti eläm / ja hancie cailfesti autuoyi tulem.

Col. 1 / 13. Jumala on velastanut meitä vimeenden wallasta/ ja ou meidän siirtänyt rakkain Poicans waldacun daan.

187. Cuinga tule tämä waldacunda meidän tygön?

Jumalan Waldacunda ei tule näkywätsellä muodolla/ waan ylösraketan siälästijä uscos waisisa/ Jumalan sanan ja niyden pyhäin Sacra mentein cautta.

Luc. 17 / 20 / 21. Ei Jumalan Waldacunda tule niijä että se taittais nähtä: Ei myds heidän pida sanoman: Cago täsä/ cago sielä: Sillä cago Jumalan waldacunda ou teidän kestellän.

188. Etöstä Jumalan waldacunda ole niijä si Epäuscoisisa ja Jumalatto: niijä?

Ei: waanse Paha Hengi waicutta niijä Epäuscoisisa lapsis Eph. 2 / 2.

Rom. 6 / 12 / 16. Synbi wallige niijä jotea hänelle hi moison cullialset owat synniri.

Rom.

Rom. 8 / 9. Jolla ei ole Christusyn Hengt / ei se ole hänen omans.

Gal. 5 / 19 / 20 / 21. Alhan työt owat julkiiset: Cui on Hyorans / Salawoteus / Caastains / haureus / Epäljumalden palwelus / woiuus / waino / riista / catens / wisa ha / torat / Eripuraisus / Erihenra / pahauromus / murha / tuopumus / plensyömys / ja muut senealtaiiset / jowisa minä: talle edellä sanon / niijcun minä cmeugin sanoput olen / että ne jotea senealtaisia tekewät / ei pida Jumalan waldacunda perimän.

189. Cuinga siinä täsä coises rucoyses rucoilet?

Rocas Säimallinen Isä / joca Jesuyen Christusyn hancieckisyi Cuningoyi asetannut olet / ylös rakenna sinun armos waldacunda minun ja caice kein ihmisten Sieluihin. Sinna welle sinun pyhä Henges / joca meitä halligis / että me sinun sanas / sinun armos cautta / uscoisim ja Jumalifesti eläsim / tädällä ajallifesti / ja sitte hancieckifesti: Ylöspida sinun Seuracundas puhtasa wyisa ja pyhäsä elämäs / warjele caice sen jäsenät mailman ja Perkelen pahutta waston / särje ja mahancuikista Perkelen waldacunda caiken hänen jouckans canssa / tällä armon ajalla sinun sanas / ja wij mein sinun cungialisen duomiolle tulemises cautta.

190. Cucca Colmas rucons on?

Olcou sinun tahtos niijä Maasa cun taiwasa.

191. Mitä se on?

Jumalan hywä ja armolinen tahto kyllä ta pahin

pahtu Ilman meidän rucoukiam / mutta me rucouis-
lem tässä rucoukies / että se myös meidän seajam
tapahduis.

192. Cuinga ja Cosca se tapahdu?

Cosca Jumala että meidän libaltien tahtom /
ja caieki pahat neuvot ja Verkelen oi-voituyet sär-
te ja tyhjät teke / joca ei salli että me Jumalan
nimee pyhitäsim / ja että hänen Baldacundans
meidän työm tulis. Sitäinkin cosca hän kynnit-
tä ja wahwista meitä hänen pyhään lomaans ja
olkiaan uscoon lopun asti. Tällä miwto hänen hye-
wä ja armolinen tahtonärapahdu.

193. Mitä Jumalan tahto on?

Caieki mitä hän tahto että meidän pitä teke-
män / nimittain: Syndim catuman / oikein usco-
man / pyhästi elämän / kärsiwäiset olemän / ja sil-
lä tavolla H:ran Christusen askeleita nou-
dattaman.

2. Petr. 3 / 9. Ei Jumala tahdo että jengun pidäis
hukkuman / waan että jocainen ihens parauunxen kää-
näis.

Job. 6 / 40. Tämä on sen tahto joca miuun lähetti /
että jocainen cuin näke. Pojan / ja usco hänen päällens /
hänellä pitä ijancatkinen elämä olemän.

1. Ebes. 4 / 3 / 4 / 5. Ei on Jumalan tahto / teidän
pyhydenne / että te huorutta wäldätte / että jocainen tie-
däis pitä asians pyhydes ja cunnias / ei hiwoin halauis /
nijnein paruat / joca ei Jumalasta mitän tiedä.

3. Petr. 2 / 21. Sitä warleu oletta te cusutut / että Chri-
stus myös kärsi meidän edesiam / ja jätti meille escuwan /
että teidän pitä hänen askeleitans noudattaman.

194. Cuing

194. Cuinga Jumalan tahto taiwais
tapahdu?

Ne Pyhät Eng:lit ja uloswalitut taiwais / teke-
wät ainoastans sitä cuin Jumalalle kelpa / eikä
tiedä yhdestäkän synnistä / waan racastawat caieki
asiois Jumalan halliusta / ja händä sentähden
lackamat ylistawät.

195. Cuinga sinä tässä Colmannes rucoukies
rucoulet?

Rocas tahwallinen Jsa:stä ja särje caieki pa-
hat neuvot ja aiwoituyet / joca ei salli että sinun
Nimes pyhitetäis / ja sinun Baldacundas meidän
työm tulis / anna meille armos / että me sinun
pyhän tahtos aina tundisim / sen jälkeen elämä-
käytäsim / ja caieki kärsiwäisest kärsisim mitä sinun
Isällinen lates meidän päällem panna tahto.

196. Cucca Tiejäs Rucous on?

Anna meille tänäpäiwänä met-
dän jocapäiwäinen leipäm.

197. Mitä se on?

Jumala tosi pahollengin ihmisille anda joca
päiwäisen leiwän / ilman meidän rucoukiam: Mut-
ta me rucoulemma / että hän annais meidän ym-
märtä / eikä se leipä jolla me rawitan / on hänelä
dä onnertu: Ja että me kistoyen canssa sitä wa-
stanottaissimme ja nautissimme.

198. Mitä jocapäiwäinen leipä
on?

Caieki mitä ruumin raminnoxi ja tarpexi tule /
cuiu

eulin on: Nuoca/ juoma/ waattet/ kennaht/ coto ja
eartano peldo/ carja/ raha ja tarwara hywä ruoli-
ja/ cultaiset lapset/ uscolinen perhe/ hurseas ja so-
welias Estivalda / hywä hallituyen meno / tarpeli-
ren ilma / rauha/ terweys/ hywät tarwat / cunnia-
luset menot / uscoliset ystäivät/ hywät kylän miehet /
ja muita seneidaista.

199. **Mingä tähden me jecapäiwästä lei-
pää Jumalalta rucoilemma?**

Yhdeyl opetuyeri

(1.) Ettei meidän Verkelel juonden ja nol-
tuusten/ eikä muiden luwattomain wälicappalden
sautta meidän elatustam esimän pidä.

(2.) Etten me meidän omalle wicendellem ja
työllem / waan Jumalan siunauksella caicki tygö-
lullisim.

(3.) Että me tähdellisest uscoisim / ettei Ver-
kele eikä ystän Noita meidän sitä estä ja poisot-
ta taida / cun Jumala meille anda tahto.

Psalm. 145/ 17. Caickein filmät wartiwigewat siua /
(HERra) ja sinä annat heille ruan asallans.

Psalm. 127/ 3. Se on turha että te warhain nouset /
ja hiliain maata menet / ja syötte leipään surulla. Sillä
hän (Jumala) anda ylläwilleus heidän maatesans.

Gal. san. 1. 10 / 25. HERran siunaus teke rickapi /
ilman waiwata.

200. **Mingä tähden me sanomme: Anna
meille tänäpäiwänä meidän jecapäi-
wäinen leipäm?**

Sen canssa mieleen johdatetan meille / ettei
meis

meidän pidä suurta rickautta tälkä ajaman / eikä
epäuscosa huoneudesta päiwästä jurua pitäwän /
waan wähdällä tutywäiset olemän.

Luc. 12 / 15. Caigocat ja cawahlaecat ahneutta: Sillä
ei jongun elämä sinä seiso / että hänelä paljo calua on.

Hebr. 13 / 5. Teiden menon oleon ilman ahneutta / ja
tutykät nijhin cun teillä on: Sillä hän (Jumala) on
sanonut: En siuingan miinä sinua plduanna/ engä itä-
nän sinua hyljä.

Matth. 6 / 24. Ällät sureco huomenifesta päiwästä:
Sillä huomenifesta päiwällä on siri ihesians: Sytykän
culin päiwä surullens.

201. **Cuuz wäides Rucous on?**

**Ynna meidän syndim andeyi/ utin-
cun me annamme meidän welwolti-
stem.**

202. **Mitä se on?**

Me rucoilemma tässä rucouyes/ ettei meidän tai-
wainen Ystäm caigois meidän syndeim päin / ja
nijden tähden hyljäis meidän rucoustam / sillä en
me ole mahdolliset sitä saaman cun me rucoilem /
engä myös ole sitä ansainnet/ mutta että hän calc-
ti meille ormostans annais; Sillä me syndiä
teenme jecapäiwä/ ja en maata ansaike cun ran-
gaiskusta: Nijn me myös sitä wastan/ tahdom
sydämeistäm andeyi anda / ja tehdä nijlle hywä /
jotca meitä wastan rickowat.

203. **Mitäs tässä symis canssa ym-
marrat?**

Caicki meidän Peris ja Tekos syndim/ ynnä nij-
den ajallisten ja ijancaickisten rangaiskusten canssa.

204. **Cuuz**

204. **Cuasta meidän welwolisem on?**
 Se ihminen joca meidän welhittanut; ja meillä
 wahingota tehnyt on. Matth. 18/23/35.

205. **Engö me siis uaida Jumalaida syndis-
 äm andexi saada / jos en me lähimmäisels-
 lem andexi anna / joca meitä waskan
 rickonut on?**

En: Sillä nämät owat Christusen selkiät san-
 nat: Jos te andexi annatte ihmisille heidän ri-
 coyens / niin myös teidän talwallinen Isän anda-
 tellen andexi; waan jollet te andexi anna ihmisille
 heidän ricyoitans / niin ei myös teidän Isän an-
 dexi anna teidän ricyoitam. Matth. 6/14/15.

206. **Cuinga sinä täsä Wijdennes rucou-
 pes rucollet?**

Recas talwallinen Isä / minä tunnustan sinun
 edesäs minun syndini / jotea minä jocapäiwä aja-
 turylla / puheilla ja töillä tietien ja tietämätöin teh-
 nyt olen / minä tiedän sen / että ne samat synnit
 caiken hywyden minusta pois kääntävät; Waan
 minä rucolien sinua / anna minun syndin andexi /
 ei minun / waan Christusen anstion tähden / anna
 myös minulle armostas mitä minä rucollut olen /
 ja mitä minä ruumin ja sielun puolesta tarwisen.
 Sinun armos cautta tahdon minä hywällä miel-
 lellä sydämeistäni andexi anda ja hywä tehdä niille
 jotea minua waskan rickonut owat. Sinä HER-
 ra ettäs miitulle tahdon andanut olet / niin anna
 myös täyhtämys.

207. Cu

207. **Cuca Cuudes rucous on?**
Älä johdata meitä kiusauren.

208. **Mikä se on?**

Ei Jumala kietä kiusa / mutta me rucollens-
 ma täsä rucouyes / että Jumala tahdots warjels-
 la meitä / ettei Perkele / Mailma ja meidän oma
 libam meitä wiettelis ja saatats meitä epäuscon /
 epäilyijn / ja muihin suurijn syndens; ja jos me
 sen caussa kiusatam / että me wijmeim mahdaisim
 ylijewoitaa ja päälle päästä.

209. **Mikä kiusaus on?**

Kiusaus on yri coettelemus / mitä ihminen te-
 kewä olis / ja cuinga hän igens kawyäs.

210. **Cuinga moninainen kiusaus on?**

Cahtalainen: Hyi Jumalaida hywyteen / jonga
 cautta ihmisen usco coetellan.

1. Ros. R. 8/2/3. HERra sinun Jumaläs johdatti
 sinun nämä neljänäkymmenenä waonna corwes / wawas-
 torens sinua / ja co.tellorans sinua / tietärens mitä sinun
 sydämesäs oli / jos sinä pidatit hänen kästyns / taicka et.
 Ja hän warmais sinua / ja andoi sinun isora / ja rawiz-
 sinun Mannalla / jota et sinä eifä sinun Isäs tundenet: ets
 tä hän annais sinä tietä / ettei ihminen elä ainoastani
 leiwäst / waan caikissa cum HERran suusta lähte.

Toinen kiusaus ou pahuteen / cosca Per-
 kele siällisten hlywysten cautta / Mailma pahain
 esimercken / pahenuisten / haukutusten eli uhkauksen
 cautta / oma liba ja weri pahain balum ja hi-
 moim cautta / ihmistä syndijn ylöskewoitaa ja wietä-
 tele.

§

211. Cuing

211. Coinga sinä täsä Cuudemies rucouyes rucoulet?

Racas taiwallinen Jsa/ sinä näet/ cuinga Perle/ Mailma ja meidän oma libam ja werem meitä monella tavalla syndijn haukuttele ja ylös/ keloitta; waan että nämät roholliset ylösi malliset ovat/ jos et sinä sinun aruillas meitä ylöspidä/ älä sentähden armoas meidä meidän syndelm tähden potsota/ waan warjele meitä/ ettei Perle/ Mailma ja meidän oma libam meitä wiettelis ja haukuttelis epäusoon/ epätoivoon ja muihin suurin syndein ja wikoin ja jos me niidä kiusatan/ että me wijmei mahdaisim woiita ja päällepäästä.

212. Cuca Seizemmes rucous on?

Mutta päästä meitä pahasta.

213. Mitä se on?

Me rucoulem täsä rucouyes / niijneuin yhdes Summas/ että meidän racas taiwallinen Jsam wopahdais meitä caikista pahasta/ sekä ruumin/ Sielun/ tawaran ja cunnian puolesta. Ja että hän wijmei cosca cuoleman helki lähesty/ annais meille autuan elämän/ hywän lopun/ ja meitä hänen julasta hywydestäns/ tästä surleudesta tygöns taiwaiseen otas.

214. Cuca caikta suurin pahuus on?

Syndi: Jota senjälken/ niijlle Jumalaktomille rangastuxet/ ja uscomaisille karttamisxi/ seura caikti muu pahuus/ jeca ruumille/ hywydelle ja summalle wahingolinen on.

215. Cosca

215. Cosca me siis caikest/ pahasta cäydelisest päästetän?

Silloin cosca me usosa Christuxen päälle au- tualisest cuolemma.

2. Tim. 4/ 18. HERa palasta minun caikesta pahasta/ ja autta hänen taiwalliseen waldacundaans/ jolla ol- con cunnia ijancatckisest ijancatckiseen/ Amen.

216. Cuinga sinä täsä Seizemmes rucouyes rucoulet?

Racas taiwallinen Jsa/ pelasta meitä caik- sta pahasta/ ruumin/ Sielun/ cunnian ja tawa- ron puolesta: Ja wijmei cosca meidän hetkem lähesty/ niij anna weille autuas loppu/ ja ota meitä tästä surkiasta alhoista sinun tygös taiwaseen.

217. Cuca Jsa meidän rucouyen päätös on?

Sillä että sinulla on Waldacun- da/ woiima ja cunnia/ ijancatckisest ijancatckiseen/ AMEN.

218. Mitä tämä päätös meille edespant?

Me perustuxet jotea meidän uscom wahwista- wat/ ja todistawat/ että meidän rucouyem Ju- malalda ciultut ovat.

219. Cuca ne perustuxet ovat?

(1.) Sinulla/ O taiwallinen Jsa on Wal- dacunda/ se on: Me olemma sinun Cansas/ jon- ga sinä Luonut/ callist Lunastanut ja Wyhittänyt olet/ joita sinä/ meidän Jsam/ niijneuin omia lapsias ja perillisiäs/ meidän HERam ja Cuin- gans/ niijneuiu sinun alammaisias armolisest aut- tawa olet/

F 4

(2.) Si-

(2.) Sinulla / O taivallinen Jsa on voima / se on: Sinä vallitset kaikkein yllä: sinun kädes on voima ja taidat yhäkyläisesti autta / ja ettäs meidän Jsam olet / niin sinä myös olet andava ja laimava meille: mitä me sinulta rucollem.

(3.) Sinulla / O taivallinen Jsa on: cunna / se on: Sinulla on kytös ja vlttyö: ijanca kistest olewa: coasca melta cuulet. Nijn sinä sitis olet sinun armos suuresti tekewä / ja ises meidän Jsam osottawa.

(4.) AMEN.

220. Mitä se on?

Minun pitää oleman. wissi sen päälle / että meidän rucouyem ovat meidän taivalliselle. Jsallem otolliset ja hänelä cuuldu: Sillä hän on isse käskenyt melta rucolleman / ja luvannut / että hän tahto melta cuulla. Amen / Amen / se on: Totisesti totisesti / nämät pitää näin tapahtuman.

221. Mistä me sen tiedämme että meidän rucouyem Jumalalle otolliset ja kelwoliset ovat?

Ehjtä että hän on

(1.) Käskenyt melta rucolleman / ja

(2.) Luvannut melta cuulla.

Psalm. 27 / 8. Minun sydämen sano sinulle tämän sinun sanas: Ehjät minun esiwotant: Sentähden minä ehjin HERra sinun esiwotant.

Psalm. 50 / 15. Aureshunda minua hädäs / niin minä tahdon autta sinua / ja sinua pitää kannoittaman minua.

Joh.

Joh. 16 / 23. Totisesti totisesti sanon minä teille: Mitä itänäs te auotta Jaldä minun nimeeni / niin hän anda teille.

222. Cuuleko siis Jumala aina meidän rucouyem?

Ja: Cosca me hänen mielens jälkeen rucollem: ma. i. Joh. 5 / 14. Waicka ei hän aina

(1.) Cohta ja

(2.) Sitä sama anna kuin me rucollem / waan muuta.

223. Ningätähden ei hän aina cohta anna sitä kuin me rucollem?

Että meidän ydäis:

(1.) Sitä yhteramma rucolleman.

(2.) Meitäm uscosa / toiwota ja karsiwäisydesä harjoitteleman.

(3.) Meidän cotumyem ja parannuyem wiiswytystä muisteleman.

(4.) Jseäm sitä enämmin ilauttaman / cosca Jumala kaikkein tarpeellisemalla ajalla anda mitä me rucollem olemma.

224. Miti ei hän toisinans sitä sama anna kuin me rucollem?

Sentähden että Hän tjetä meidän anomissem meille wahingolisen olewan / uijn anda hän meille sen siaan jotain muuta kuin parambi ja hydyllissembi en?

225. Cutcasta ne owst / joita ei Jumala ensingän cuule?

Ne jotea ilman cotumusta / uscoa / totutta ja sydämen harrasutta rucollewat.

83

Joh.

Joh 9/21. Me tiedämme ettei Jumala eunle syndika
tä (jota ei ištäns synuifä käännä) waan joca on Ju
malan palmelia ja tefe hänen tahtous / fitä hän euule.

Jac. 1/5/6/7. Jos jolbain teiffä wiifautta puuttuif
hän ano can fitä Jumalalda / joca jocaibeke anda nykertaf
fesi / ja ei soiwä / ja se hänelle annetan: Mutta ancan
ufcos / epäilemät: Eillä joca epäile / se on meren allon
caltainen / joca tuulelda ajetan ja liikutetan. Älkän se ih
minen luules jotatu hEtraalda faawans.

Es. 29/13/14. hEtra sano: Että tämä canfa lä
hefti minua fuullans / ja cuunioihe minua huulifans. mut
ta heidän fpdämens on caucana minuffa / ja pelkewät mia
nua ihmiffen käftyn jälken / joita he opettawat, niin mi
nä myös teen tälle canfaffe ihuelfiffi / firuuffiffi ja ca
malaffi.

226. Mistä taite yri oikia Chriftetty hä
nen ufcons wahwiffa etwä hänen rucou
rens Jumalalda euullan?

Eijtä että hän Jumalan canffa Lijtofa on.

Ier 31/33/34. Tämän pitä fen Lijton oleman / jona
ga minä Iffraelin huonea canffa teen / tämän ajan perä
ffä / sano hEtra: Minä tahdon minun kalfiat aija heit
dän fpdämens / ja fen heidän mieliffis kirjotetta: Ja mi
nä tahdon olla heidän Jumalans / ja heidän pitä minun
Canffan oleman. Ja ei yridä keuengäu lähimäiffans v
rettaman / eikä weli welfens / ja sanoman: Sunne hE
tra: mutta heidän pitä caiffein minun tundeman / fefä
pienden että suurten / sano hEtra: Eillä minä tahdon
heidän pahat tekons anda anderi / ja en ikänäns enä muif
ffä heidän fpdäffans.

227. Cufa on fe Lijtofo Jumalan canffa
tehty?

Eijnä Pyhäffä Caiffefa.

1. Petr. 3/21. Wefi teke meitä Caiffefa aatuaxi
(ei niin että lihan faakiffiudet pannaan pois / waan) että
fe

se on hfwän omantunnon liitto Jumalan tykönä JE
furen Chrifturen ylösnouffemiffen cautta.

228. Mitä on Jumala meille tässä Caiffen
lijtofa luwannut?

Että hän fiinä tahto peffä meitä meidän fona
neiffäm / ja ne meille anderi anda / meitä Chri
ffureu tähden lapffiyens ja perilliffiyens waftanoitta /
Pyhällä Hengelläns pyhittä / ja wiimein ijancalc
Eiffi autuaxi faatta.

Apost. E. 22/16. Monfe / ja anna fiuus caffa ja pe
ffä pois fiunun fyndis / ja aurhuuda hEtran uiuce.

Gal. 3/26/27. Te oletta caiffe Jumalan lapfet ulcon
cautta Jefuren Chrifturen päälle. Eillä niin monda
euin te cafferut oletta / niin te oletta Chrifturen
päällenne pufenet.

1. Cor. 6/11. Te oletta peffyt / te oletta pyhitetyt /
te oletta wahhurffari tullet / hEtran Jefuren uiime
cautta / ja meidän Jumalamme Hengen cautta.

229. Mitästä fiis me tässä lijtofa. Juma
lalle luwannet olemma?

Me olemma luwannet luopua pois Perfeleffä /
caiffiffa hänen iöiffans / ja caiffiffa hänen me
noiffans / se on: Caiffiffa Synneiffäs: Ja fitä
waftan: Uffcoa Ifän Jumalan / niineuin me
dän Luojam ja Ylöffpitäjäm / Jumalan Pojam /
niineuin meidän ainwan Wälimiehem, Synaiffajam
ja Mutuaxitefiäm / Jumalan Pyhäff Hengen /
niineuin meidän Pyhittäjäm päälle / ja händä a
noata ylifffä / Eijttä ja cuumaffä pitä.

230. Oletcos myös fiinäkin tämän Lijton
Jumalan canffa tehty?

Ja: Eillä cofea minä caiffettin / fiiloin on Ju
malä

malä minulle, ja minä minun Summalni ja E:
stemi todistaitten cautta sen Inmalalle luwa-
nut.

231. Mitä siis Caste on?

Caste ei ole ainoastans paljas wesi / mutta on
jwesi Jumalan Käskyn suljettu / ja hänen sanans
caussa yhdistetty.

Ephes. 5 / 25 / 26. Christus rasasti Seurcunda /
ja ulos annoi ikens hänen edestäns / että hän sen pohi-
täis / ja on sen jo puhdistanut weden pesos sanan
cautta.

232. Casteista ne Jumalan sanat owat?

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sano Wy-
hän Mattheuksen tykönä. 28 / 29. Mengät ja owet
jacet caute caussa / ja castacat heitä nimeen Jän-
ta Pojan ja Wyhän Hengen.

233. Cuingasta siis pitää castettaman?

Elämäniä syndynyt ihminen ritä weteen castet-
taman / eli wedellä priiscollettaman ja Nimellän
nimitettämän näillä sanoilla: N: Minä castan
sinun Nimeen Jän ja Pojan ja Wyhän Hengen.

234. Mitä hywä caste maahan saatta?

Caste saatta syndein onderi saamisen / wapah-
ta cuolemasta ja Verkelestä, ja anda ijanealciksen
elämän sakkille niille jotea Jumalan sanan ja hän-
nen lupauens uscowat.

Wost. E. 2 / 32. Ehlät parannus / ja andaan jo-
cain n hänen caussa JESUXEN CHRISTUXEN nimeen / syndein
anderi aduniseri: Niin te saatte Wyhän Hengen lahjan.

Rom. 6 / 3. Ettekö te tiedä / että me caicki / jotea
olemme JESUXEN CHRISTUXEN castetut / me olemme hänen
wuplemahans castetut?

Gal

Gal. 3 / 27. Niin monda euin te castetut oletta / niin te
oletta Christuxen päälle pukenet.

235. Caste ne Jumalan sanat ja lupauet
owat?

Meidän HERRA JESUS CHRISTUS sono Marc:
16 / 16. Joca usco ja castetan se tule autuaxi /
mutta joca ei usco / se eadotetan.

236. Cuinga taiea Wesi niin suuret työs
maahan saatta?

Wesi tyin ei sitä ihelstans tee / mutta Juma-
lan sana / joca weden caussa ja tykönä on / ja us-
co / joca sanan wedesä wajan etta / uscow / ja sen
päälle hänen sä luotta: Sillä wesi ilman Juma-
lan sanata ei ole muu euin wesi / ja ei caste:
Mutta cosea sana tule yhdistetty weden caussa /
niin on se caste / se on: Armon ja Elämän we-
si / ja uden syndymisen peso Wyhäsa Hengesa / niin
euin Wyhä Pawali sano Tituxen työs Colmaria-
nes lugus: Hänen laupitudens cautta hän meidän
autuaxi teki / uden syndymisen peson ja Wyhän
Hengen udistyksen cautta / jenga hän meidän pääle
lem runsasti uloswudattanut on meidän Luma-
stojam JESUXEN CHRISTUXEN cautta: Sen päälle /
että me hänen armonens cautta wanhuricxi tull-
sim / ja veritiseri ijanealciksen elämään / toiwon
jälken. Se on totinen tosi.

237. Niin siuvilla siis on castesta suuri lohe
dutus?

Ja: Sillä se Caetwaldas Jumala on mi-
nun caussant Ehtosa; Hän on minun synnisa syn-
dynen

Gal

Dyner wihan lapsen / siinä pvhäsa castesa omay
 lapsyens wastudest synnyttänyt / Hänen Pvhän
 Hengens runstast minun päälleni ulosmondatta
 nut / sulasta armosta wanhurseaqi ja hjancaicis
 sen elämän perilliseqi tehnyt : Sentähden taita se
 Pvhä Caste minua / Syndiä / Perkelettä / cuo
 lemata ja Helwettia wastan lohdutta.

238. Taitako ihminen jällens tästä armo
 listesta Casteen Lijtoista pois langeta?

Ja : Cosea hän ehdollisista ja julkisista synneistä
 Ilman parannusta elä / silloin poislange hän tästä
 armosta / tule walapattoiseri / ja ricko sen Lijton
 suin hän Jumalan kanssa tehnyt on.

239. Mij ei siis Caste meille lupa anna meidän
 oman mielen jälkeen elä?

Ei : Waan se merkitse että se wanha Adam
 joca meistä vielä on / jocapäätöisen catumuxen ja
 parannuxen cautta / syndein ja caickein pahain hi
 moin kanssa / pitä upotettaman ja cuoletettaman.
 Ja jällens jocapäätöä ylösnouseman uderi ihmisi
 kyi / joca pyhydes / wanhurseaudes ja puhtaudes /
 hjancaicisesta elämän pitä Jumalan edes.

Rom. 6 / 4. Me oleurme Christuxen kanssa haudatut
 Casteen cautta cuolemahan : Että nijucsin Christus on
 cuolleista Isän eunnian cautta ylösherätetty : Mijä pitää
 meidängin Udes elämäs waeldaman.

240. Mitä se wanha Adam on?

Se syndinen luondo eli Peris syndi / caiken
 hänen hedelmäs kanssa.

241. Mijä tähden se wanhaxi Adamixi
 curjutat?

Sen

Sentähden / että me caickei sen sildä Ensimmäis
 sildä ihmiseidä Adamilda perinnet olemma.

242. Mitä sille wanhalle Adamille pitä
 tehtämän?

Se pitä upotettaman ja cuoletettaman caice
 kein syndein ja pahain himoin kanssa /

Gal. 5 / 24. Jotea Christuxen omat owat / ne omat
 rissinnaulinnet libans / himoin ja haluin kanssa.

243. Mijä cautta pitä se upotetta
 man?

Jocapäätöisen catumuxen ja parannuxen caut
 ta.

244. Cuinga se jocapäätöisen catumuxen
 ja parannuxen cautta upotetaan?

Cosea ihminen ihans jocapäätöä coettele / cuin
 ga hän Jumalata wastan syndiä tehnyt on / mistä
 sydämestans cauta wahwasa uscosa syndein andeyi
 saamista Christuxen tähden rucoile / Pvhän Hen
 gen apua sijhen Uteen cuuliaisuteen ayvens huuta /
 ja sildä tavalla ne wanhat synnin harjoituxet
 poispane.

245. Mitä se Usi ihminen on?

Joca sen Uden syndymisen armosa kinni riippu
 ja sen wotmallig wanhurseaudes / ja pyhydes eo
 lä Jumalan edes.

Ephef. 4 / 23 / 24. Udisacat teitän teidän mielenä
 henges / ja pukecat päälän usi ihminen / joca Jumalan
 jälken luotu on / totises wanhurseaudes ja pyhydes.

246. Pitäkö siis meidän Casteen cautta sen
 cauttaiseri uderi ihmiseqi tuleman?

Ja : Eillä Caste ei ole amoaustans uden syns
 dymis

dymsen veso/ waan myös sen Pyhän Hengen Itä
disus; Cusa sentähden ei senkaltaista udistusta
loyttä/ sielä ei taida ihminen igens tästä Easten
armosta ilautta.

247. Taitawatco ne jotca Easten Lijton y
lizekäynet ja rickonet owat/ Jumalan ara
mosta ja syndein andepisaamisesta jäl
lens osallijeri tulla?

Ja: Cosca he syndins eallestä sydamestans
eaturwat.

Joh. 2/ 1/ 7. Kos joer syndiä tefe/ niin meillä on
edestansia Isän tyhönä/ JEsus Christus/ joca waan
hurskas on/ ja hän on sowinga meidän syndimme edestä:
Ei ainostans weiwän/ waan myös eifen Mailman ea
destä.

248. Cuinga ja cusa me sen pyhän easten
lijton Jumalan canssa udistamme?

HEKran Ehtolisesa/ joca myös Altarin Saa
eramendyl eugutan.

249. Mitä Altarin Sacramenti on?

Se on meidän HEKran Jesuxen Christusyn
totinen ruumis ja veri/ leiwän ja wijnan alla/
meille Christityille syödä ja juoda/ ihe Chri
stuxelta sääetty ja asetettu.

250. Cuinga tämän pyhän Ehtolisen ase
tus sanat euuluwat?

Meidän HEKra JEsus Christus
sinä yonä jona hän petettiin/ otti hän
leiwän/ kijiitti/ mursi ja annoi ope
tus

ruslastens ja sanoi: Otiacat ja syö
kät tämä on minun ruumini/ joca tei
dän edestän ulosannetan/ se tehkät
te minun muistorenti.

Samallamuota Ehtolisen jälken/
otti hän myös Calkin/ kijiitti/ annoi
helle ja sanoi: Otiacat ja juocat te
tästä calcki/ tämä on sen uden Testa
mentin calcki minun weresäni/ joca
teidän ja monen tähden uloswuoda
tetan syndein andert andamuri/ se
tehkät te/ niin usein cuin te juotta/
minun muistorenti.

251. Cucca on sen pyhän Ehtolisen aset
tanuo?

Meidän HEKra JEsus Christus.

252. Cosca?

Sinä wijmelsinä yonä hänen euolemans edellä.

253. Kenelle?

Mielle Christityille/ ietca hänen päällens u
seowat.

254. Mitä meille tässä pyhäs Ehtolises
annetan?

Leiwän canssa annetan meille Christusyn totti
nen läsnäolewainen ruumis/ joca meidän syndem
tähden ulosannettu on: Wijnan canssa Chri
stuxen

Hyen totinen läsnäolevainen veri / jota meidän tähtem ulosvuodatettu on.

255. Millä tavalla nämät cappalet meille siinä pyhäis Ehtolises annetaan?

Sillä tavalla / että me suulla Eristuksen toisen Ruumin ja veren nautigemme ja syömme osamme / syömme ja juomme.

1. Cor. 10/16. Se sinaita Calki jota me suuaimme / eikö se ole Eristuksen veren osallisuus. Se leipä / jolla me murramme / eikö se ole Eristuksen Ruumin osallisuus.

256. Mistäs sen tiedät?

Sen pyhän Ehtolisen ajetus sanoista: Syö Eät / tämä on minun Ruumin: Juokas tästä calki / tämä on minun Veren.

257. Mitä hywä tämä syöminen ja juominen matkan saatta?

Sen andawat nämät sanat tietä: Teidän edestän ulosannettu ja ulosvuodatettu / syndein andeyi andamuyi. Nimitään / että meille tässä Sacramendis Syndein andeyi andamus / elämä ja autuus sencaistaisen sanain kautta annetan: Sillä eusa syndein andeyi andamus on / siinä on myös Elämä ja autuus.

258. Mihin se wälä miuhun on hyödyllinen?

Se on hyödyllinen uscon wäristuyeyi / elämän parannuyeyi / Eristuksen eanssa yhdistuyeyi / ja ijancalcisen elämän perimisyeyi / jotka calki igens syndein andeyi saamisen päälle perustawat.

259. Cuins

259. Cuinga ruumillinen syöminen ja juominen taita niin woimalisla töitä tehdä?

Syöminen ja juominen ei sitä tee / mutta ne sanat / jotka tässä seisoawat: Teidän edestän ulosannettu ja ulosvuodatettu syndein andeyi saamisyeyi; Jotca sanat ovat pääcappalet tässä Sacramendis. Ja joca usko ne sanat ja luotta hänen sydän päälle / hän saa mitä ne lupawat / nimitään / syndein andeyi saamisen.

260. Mitä meidän pitä tekemän cosca me tässä pyhäis Ehtolises Eristuksen Ruumin syömme ja hänen werens juomme?

Meidän pitä mieleem johdattaman hänen sulan ja sanomattoman rackaudens meitä cobtan / että hän meidän autuudem ja iunastuyem tähden / on igens cuolemaan andanut / ja werens ulosvuodattanut. Ja sillä tavalla hänen cuolemans julistaman.

1. Cor. 11/26. Min uselu euta se syötte tässä leiwästä / ja jouatta tässä Calkista / pitä teidän HERRan cuoleman julistamau / sihenaki eutin hän tule.

261. Mingatähden pitä meidän Eristuksen cuoleman HERRan Ehtolisella käytäm mieleem johdattaman?

Sentähden

(1.) Että me Syndia wälttämän ja teihaman ruyeyimme / jolla tähden Eristuksen niin paljo kätsimän piti.

(2.) Et

(2.) Että me syntein anderi saamssen uscolisimme / jonga Christus meille niin callist ansainnut on.

(3.) Että me edespain Christusyn tahdon ja opetusen jälkeen eläisimme / joca meille pijnans cautta / niin paljo hyvä tehnyt on.

262. Tuca tämän Sacramendin kelwollisest nautize?

Vaastata ja ruumilisesta izens walmista / on kyllä hyvä ja ulconainen tapa; Mutta se on oikein mahdollinen ja kelwollinen / joca usco nämät sanat: Teidän edestän ulosannettu ja uloswoudatettu / syntein anderi andamiseksi: Mutta joca ei usco niistä sanoja: waan epäüle / se on mahdotoin ja kelwoton: Sillä se sana (teidän edestän) waatii yhtä uscollissa syndändä.

263. Cuinga pitää ihmisen izens oikein walmistaman / tätä Ehtolista mahdollisest nautizeman?

Coetelean ihmisen izians / ja niin syölään tästä kelwasta / ja juocan tästä Callista. 1. Cor 11 / 28.

264. Cuinga pitää se coettelemus tapahtuman?

Ihmisen pitää

(1.) Häneni elämäns ja telons Jumalan Kymmenen Käskyn jälkeen tutkuteleman / jos hän ne pitännyt eli ylkelännyt ja rickonut on.

(2.) Pitä hänen izens wuust coettelemän / jos hän syndins callista sydamestans cutu / ja cutin

ga hän tästedes elä tahto / jos hän izens parata / eli synneisäns pösyä melli.

(3.) Pitä hänen izens abterast tutkuteleman / jos hän wahwalla sydämellä izens Christusyn ansioon luotta / ja hänen päällens usco.

2. Cor. 13 / 5. Coeteleat teidän jos te oletta uscosa / coleat teidän: Eli ettekö te iziänne tuune / että Jesus Christus on teissä.

265. Ouatko ne mahdolliset täle Ehtolisel le käymän / jotca ei iziäns näin coettele?

Ei: Sillä joca (tästä Sacramendistä) syö talca juo kelwottamast / hän syö ja juo duomion izellans / ettei hän HERAN ruumista eroita. 1. Cor. 11 / 29.

266. Ouatko ne kelwolliset wieras / jotca ehdollisista synneistä pösyvät?

Ei: Sillä Christusyn ruumis jonga me siinä pyhästä Ehtolisesta syömme / ja hänen werens / jonga me juomme / ei ole sentähden ulosannettu / ja uloswoudatettu / että meidän pitäis sen cautta synneistä ja Jumalattomasta elämästä wahoittaman / waan että meidän pitäis wapahtetaman / ja syntin orjudesta loppaman.

267. Millä ajalla pitää sentaldainen coettelemus erinomattain tapahtuman?

Silloin cosca ihminen Ripille mennä tahto.

268. Mitä on ripille käydä?

Syndins Jumalan ja hänen sians Saarnamiehen edes tunnusta.

269. Cuinga wonda cappelletta Ripille mennessä tarwitaan?

Ihmisen pitää

8

(1) Jum

(1.) Tunnustaman hänen syndins / ja siitä
caikesta syndämestäs eatumen.

(2.) Eristuksen tähden armon ja syndein ande-
ri andomusta rucoi eman.

(3.) Wasludest etens ottaman ja lupaman
Jumalan armon eautta hänen eämötäs parata.
270 Taidarcos itse näistä nimiteryistä
cappaleista yhden Xipin muodon ja syn-
nin tunnuslupen cocompama.

Winä wibeljänen ihminen tunustan ja walitan
että minä usen / ajaturilla / puhella ja toilla /
eowin syndiä tehnyt / ja sen kanssa Jumalan on-
garan wihan ansainnut olen / Waan minä eadun
minun syndini caikesta syndämestä / ja rucollen ni-
itä anderi. Eristuksen Eristuksen tähden / joca minun
wäärden tähden eullut on / Eästedes tähdon mi-
nä ihmi hywällä miehellä parata / Armollinen Ju-
mala / wahwista minua siihen sinun Pyhällä Hen-
gellä / Eit tällä tarwalla.

Winä waimainen syndinen ihminen / joca syn-
nis sekä siinnyt että syndynyt olen / ja woielä
sittetin / caiken einaicänani synnistä eämätä pitä-
nyt olen / tunustan caikesta syndämestän / sinun
desäs / O caikestwaldias ihancainen Jumala /
minun racas taimainen Jän / etten minä ole si-
nua racastanut ylige caikia cappaleita / engä mi-
nun Eäwimmäistän niin euti ihmi. Minä olen
(sen pahembi) monella muodolla rickonut sinua /
ja sinun pyhä kästysunas waстан / sekä ajaturilla
sanolla ja toilla. Ja tiedän ihmi sentähden ans-
lupen hebetin ja ihancaisen sadoksen / jos si-
nun

Kun pibäis minua niin duomigeman / euti si-
nun cowa oikendes waati / ja minun syndini on-
sainet owat. Mutta nyt sinä racas taimainen Jän
uloslunnut olet / ettäs tahdot armon ja laupiu-
den tehdä / caikein waimaisten syndisten canja /
jotca heittäns parata tahdot / ja wahwan uscon
canssa sinun kästämättömän laupiudes tygö pale-
newatijden canssa sinä tahdot armollinen olla / eh-
kä eutnga he owat sinua waстан rickonet / ja et
känäns enä heidän syndiäns souna / Eihet mi-
nä myös waimainen syndinen ihmi luotan / ja ru-
coilen sinua turwalisesta / että sinä sen saman si-
nun lupaus jälken / olisit minulle armollinen ja
laupias / ja annaist caiki minun syndini anderi /
sinun Pyhän Nimes kityppi ja cummari. Amen.
271. Taitako ihminen eämän caikaisen syn-
nin tunnuslupen jälken wahwast uscoa / että
hänen syndins eäydellisest anderi annetut
owat cowa Saarnamies ne hänelle

anderi anda.

Ja Eillä Eristus on sen waiman hänen Eus-
racuodans ajetetulle Sonan. Palwejoille andanut.
Matth. 23 / 23. Eitellit foun minä teille. Caiki mi-
tä te maan wäälä sidotta / pitä myös oleman sidotut tal-
wasa. Ja caiki mitä te päästättä maan päästä / pitä myös
oleman päästettot talwasa.

Joh. 20 / 23. Joisse te synnitanderi annatte / niike
ne anderi annetan. Ja joisse te ne pibätte wäälä ne owat
pidettyt.

Näistä Eristuksen lupauksista ja kästysistä pi-
tä ihmisen ihens johduttamon ja uuttaman / cowa
sa Saarnamies hänelle synnit anderi anda.

Cor. 7/19/20. Jumala oli Christuksen / ja soitti mailman ihe canssän / ja ei lukennit heille heidän syndiäns / ja on meitä sowindosaarnan säännyt. Niin olemma me Christuksen puolesta kästpläiset: Sillä Jumala neuvo meidän cauttam. Niin me ruoilemma siis Christuksen puolesta / että te Jumalan canssa sovitte.

272. Taitaco ihminen izens syndaen ande ei saamisesta lohduuta / cosca ei hän syn diäns cadu / eikä iziäns parata mieli?

Ei: Sillä jos ei hänellä ole sydämelistä aitos musta iziäns parata / ja sen euitengin suullans Jumalan edes luya / silloin hän ainoastans pyytä pettä Jumalan ja ihmiset. Ja on sevealtainen Nipille käyminen izestäns suuri syndi / jonga tähden Jumala ihmisen ajalliset ja hancalcisset rangaista tahto.

Esa. 29/13/14. Että tämä Canssa lähesty minua suullans / ja eunatoike minua hupillians / mutta heidän sydämens on causana miuusta / ja pelkävät minua ihmisten kätköin jälken / joita he opettavat. Niin minä myös teen tälle cansalle ihmeliset / virtuisest ja samalast.

273. Sinä olet nyt sen Christilisen opin pääcappale / lyhykäisest cuullut ja tietä säännut / ongo siinä tyllä että ihminen ne ainoastans caica ja ymmärrä?

Ei: Itään hänen pitä myös niiden jälken oikein uscoman / ja niin elämän / eijn yhden Jumalaisen ja Christilisen ihmisen tule.

274. Cuinga pitä hänen siis izens käyettä wän?

Hänen pitä iziäns jocapäiwä tässä opissa / miestä ja ahkerasti harjoitteleman / ja Jumalan Pyhästä hädästä

hän Henge hartasti ruoileman / että Hän arms stans tahdois händä ovetta hänen Canans oikein ymmärtämän / uscoman / ja sen jälken elämäns käyttämän.

275. Cuinga pitä ihmisen Jumalasta sentähden ruoileman?

Kaicas toivallinen Jsoy mää kijeän sinua sydävestän / että minun sinun pyhä Canas cadu / sinun autuapitekoaiseen tundois säättänut / diest armia minun sinun armos / cautta / tässä tundesessa jocapäiwä lifändy ja täydellisemmäi tyllä / nödöstyä minua nyt oikia usco / joca räekäyden cautta mailutta; Pyhltä minua sinun totudesas / sinun Canas or totuus: Anna minulle myös wijs mein tämän ajallisen elämän jälken / se hancalcisset nen ilo ja autuus / että minä siellä sinun täydelliset tundi sin / sinun Herrauttas / castwoista castwoihin / cagellisin ja iltan lackamat sinun tyköndä pyhisiin. Sinun ractan Wojcas JEsuxen Christuksen imeidän HERRAM cautta / AMEN.

D. Athanasiuksen Tunnuistos.

Deca ilänäns tahto autuaxi tulla / niin ennen caiccia tarwoitan / että hänellä on se oikia yhteinen Christillinen usco.

Joca ei sitä täydellisenä ja pyhtana pidä / se ilman epäilemätä cadotetuyi tule hancalcisset.

Niin on nyt tämä se oikia yhteinen Christillinen usco / että me yhtä Jumalata Colminaisuessa / ja Colminaisuutta v / oisä Jumaludessa cupmoitam.

Ei Cuitengan Perjonolta sevoitam / eikä Jumalasta olemusta eroittam. Sillä

Sillä toinen on Isän Personan toinen Pojan ja toinen Pyhän Hengen.

Mutta Isä ja Poika ja Pyhä Hengi on yksi Jumala / yhdenaldainen cumtasa / yhdenaldainen ijancalcifses Majestiffa.

Mingacaldainen on Isä / fencaldainen on Poika / fencaldainen on myös Pyhä Hengi.

Luomatoin on Isä / luomatoin on Poika / luomatoin on Pyhä Hengi.

Mittamatoin on Isä / mittamatoin on Poika / mittamatoin on Pyhä Hengi.

Ijancalcifinen on Isä / ijancalcifinen on Poika / ijancalcifinen on Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme ijancalciffista / waan yksi ijancalcifinen.

Nijneuin myös ei ole colme luomatoinat / waan yksi luomatoin ja yksi mittamatoin.

Nijn myös calcifwaldias on Isä / calcifwaldias Poika / Calcifwaldias Pyhä Hengi.

Ja ei cuitengan ole colme Calcifwaldiasta / waan yksi calcifwaldias.

Nijn on myös Isä Jumala / Poika on Jumala / Pyhä Hengi on Jumala.

Ja ei cuitengan ole colme Jumalata / waan yksi Jumala.

Nijn myös Isä on HERRA / Poika on HERRA / Pyhä Hengi on HERRA.

Ja ei cuitengan ole colme HERRA / waan yksi on HERRA.

Sillä nijneuin se Eristillinen totuus waati meitä erinomaisest cuitengan Personan Jumalan ja HERRAN tunnustaman.

Nijn

Nijn myös se yhtäinen Eristillinen usco keldä meidän colme Jumalata eli HERRA nimittämästä. Isä ei ole yhdestäkän tehty / eikä luotu eli syndynyt.

Poika on ainwasta Isästä / ei tehty eikä luotu / waan syndynyt.

Pyhä Hengi on Isästä ja Pojasta / ei tehty eikä luotu eikä syndynyt / waan uloskäypä.

Nijn on nyt yksi Isä / ei colme Isä: Yksi Poika / ei colme Poika: Yksi Pyhä Hengi / ei colme Pyhä Hengi.

Ja tässä Colminaisudessa / ei ole yrikän Persona toistans edellisehmi / eli jälkimmäisehmi / eikä yrikän suurehmi eli wähehmi toistans.

Waan caicki colme Persona ovat yhtä ijancalciffiset ja juuri yhdenaldaiset.

Nijn etlä yllhen caickia cuin ennen sanottu on / pitä colme Persona yhdes Jumaludes / ja yksi Jumala colmesa personasa palweldaman.

Poika siis tabto autuapi tulla / hänen pitää tällä myoto Colminaisudesta ajatteleman.

Mutta se on myös tarpeellinen ijancalciffisen Aututeen / että me wahwast uscom meidän HERRAN Jesuyen Eristuyen Ihmissen tyllhen.

Nijn on tämä se oikia usco / että me uscomme ja tunnustamme / että meidän HERRA JESUS Christus Jumalan Poika on toinen Jumala ja Ihminen.

Jumala on hän Isäns olemissesta ennen caickia aicoja ijancalciffesta syndynyt: Mutta Ihminen on hän äitins puolesta / ajallifesta syndynyt.

Täysi Jumala / täysi Ihminen / ymmärtöwäisen

Sielun ja Ihmisen liban canssa / Isäns wertainen Jumaluden puolesta / ja wähembi Ihmissyden puolesta.

Ja waikka hän on Jumala ja Ihminen / ei kuitenkaan ole yksi / waan yksi on Kristus.

Yksi on hän / ei niin että Jumalus on muutettu libaksi / waan Jumalus on tyhjäns ottanut Ihmissyden. Yksi taikeli on hän / ei kahden luomien tekoituyella / waan Personan yhteydellä.

Sillä että niincuin ymmärtäväinen Sielu ja liba on yksi Ihminen: Niin Jumala ja Ihminen on yksi Kristus.

Joca meidän Lutruden tähden pijnattin / alas astui Helwettiin / Colmandena Päiwänä ylösnousi cuolluista.

Ylöstui Taimaseen istu Isän Jumalan Caikawaldian oikialla Käädellä.

Siellä on tulewa duomikeman eläwiltä ja cuolluilta.

Jonga tulemista vastaan caicket Ihmiset yltäheidän Nuumits canssa ylösnouseman / ja lugun tekemän omista Sistiäns.

Ja joca hywä ovat tehneet / pitää käymän sijhen ijancalciseen Elämän: Mutta joca paha ovat tehneet / sijhen ijancalcisen tuleen.

Sämä on se oikia ybtelinen Christillinen usco / joca ei sita totisest ja wahwasti usco / ei hän taikawautuaxi tulla.

Lyyhykäinen Neuwo ja Tutki Kelemus niiden eteen kirjotettu / joca

Herran Ehtolliselle Käädä aikowat.

K Oca Herran Ehtolliselle menittä tahto / sen pitä hywin eteens chomani / että hän mahdollinen wieras olla mahdats.

Mutta ne ovat mahdolliset wieras / joca coettelewat ikens: 1. Cor. 11 / 22.

Sämä coettelemus tapattu yhden oikian ja wittittömän Käändymisen caulta synnistä / johonga colmllaiset asiat tarwitan.

Ensiri: Caturainen ja särjetty sydän tehnyt syndein ylitse.

Toiseri: Oikia ja autuaritekewäinen usco sen ainon ja totisen Wälimiehen Jesuren Christuksen päälle.

Colmannexi: Totinen ja pysywäinen aicemus edespäin synnistä laata / ja elämätans parata.

I.

K Onen cuin ihminen tehnyt syndins oikien caula / ja niiden ylitse särjettöä sydändä canda taita / tarwitan Wiissi erinomaissta cappaletta / nimittäin:

1. Synnin tundo / että ihminen runde / ja sydämesäns tutkisele cuinga usein ja monella tawalla hän Jumalata ja hänen pyhä tahtoans vastaan syndiä tehnyt on: Jonga hän caickia parhain Jumalait Caista ja Kymmenestä Käskysanoista löntä taita / joca selliäst osotta / niincuin yhdes Speillis / mitä me tekemän ja jättämän wellapdat olemma / ja ilmoitua sen pahan sifun / cuin meidän libasam kare

S

Petty

letty on. Tämän Speilin eteen pitää nyt ihmisen
astumaa / yhden Käskyn toisen jälkeen eteenis ottä-
man / ja niiden jälkeen elämäkerrans tutkiman.

2. Cosca ihminen tällä tavalla Jumalan Kõ-
menestä Käskystä syndins, tunde / pitää hänen edes
pään ajatteleman / cuinga cauhla Jumalan wi-
ha on synnin ylige / ja cuinga julmasti hän uhla
rangaista caickia niistä / jotka hänen Käskyns ylige
käyvät ja rikowat : Joca ylös hywin, nähda tait-
tan (1.) Jumalan Kymmenen Käskyn päätös
sanoista / jotka näin cuukuwat : Minä HERRA sinun
Jumalas / olen yri wälewa ja liwas costaja / joca
esittelen Isän pahat teot lasten päälle, colmandeen
ja neljändeen polween / jotka minua wihawat : Ja
teen Lauppuuden monelle tuhanelle / jotka minua ra-
eastawat / ja minun Käskyni pitävät.

(2.) Niistä pehättäwistä sanoista jotka Ju-
mala puhu 5. Mos. K. 27 / 26. Kirottu olcon jo-
ca ei caickia näitä Lain sanoja täntä / että hän ni-
den jälkeen telis / ja caicki Cansa sanocan / Amen.

(3.) Niistä cauhloista Esimerkeistä / jotka
näyttävät / cuinga Jumala synnin tähden rangai-
nut on : Ensimmäisen maailman Bedenpaisumi-
sella / 1. Mos. K. 7 / 23. Sodomian ja Gomor-
ran tulella ja tulikivellä. 1. Mos. K. 19 / 24.
Corahn / Dathanin ja Abirahin / elämäidä
maan alla upottamisella. 4. Mos. K. 16 / 32 / 33.
Niiden tottelemattomain Israelin lasten jul-
milla cuolettamisella. 4. Mos. K. 11 / 33 / 34.

3. Pitä ihmisen / sitte cuin hän tunde Jumalan
wihan

wihan synnin ylige / hämmästyvän ja cowin sydä-
meens mennä andaman / että hän Jumalan wihan
päällens tuottanut / ja omatundons rasittanut ja
faastuttanut on.

Sencaitaises cowas sydämen ja omantunnon
ahdistuses / mahta yri caturwainen syndinen 4. u-
lsoyphjeta, hänet moninaisia syndeiäns / surun ja
nöyryden canssa Jumalan edes tunnustaman / ni-
den ylige walittaman / itkemän ja surutteleman / ja
niistä edes pään cauhistuyella wälttämän.

5. Pitä hänen wälicappalden päälle ajatteles-
man / cuinga hän sen wihoittetun Jumalan lepy-
täis / moninaisista synneistäns wäpöyri pääsis / ja
rauhallisen omantunnon saada mahdais / johonga
se toinen Käändymisen cappale on hyödyli-
linen:

II.

Nimittän yri autuaxitekerwäinen usco / sen
ainoan Wäittemehen Eristuyen Jesun
päälle. Joca myös colmitaises sisällens pitää / joista
yhden caturwaisen syndisen wisun waarin ottaman
pitä.

Se Ensimmäinen on : Että hän tietä / mitä
hywä HERRA Jesus hänelle tehnyt ja ansainnut
on / jonga hänelle selkiäst osotta se Toinen uscon
Cappale meidän Catechismuyesam / cosa me sa-
nom ja tunnustam : Minä uscon / että JESUS
Ehrillus totinen Jumala / Isästä ennen ijan
caickijutta syndynyt / ja myös totinen ihminen /
Neisellä Mariasta syndynyt / on minun HERRA

ran / joca minun cadotetun Ihmisen lunasti / caik-
sta synneistä / Euolemasta ja Perlelen wallan ol-
da wapahti ja päästi / ei Cullalla eikä Hopialla /
mutta hänen pyhällä ja callilla Werelläns / ja
wiattomalla Wijnallans ja Euolemallans.

Se Toimen on: Että hän caieki mitä hänelle
Christusesta opetetun / täydellisest uscu / hänen an-
sions igellens omista / ja siitä igens syndeians wa-
stan sydämeistans lohdutta / fandsen. Se on kyllä
tefi / että minä olen nyt löyhy ja suuri syndinen /
tunnustan myös niillä ansainan Jumalan wihan /
ajallisen euoleman ja hancacikisen cadotuyen / waap-
en minä tahdo euitengan minun syndein / tähden
epällä / sillä Christus totinen Jumala / Isästä
ennen hancacikisyyttä syndynyt / ja totinen Ihminen /
Neigestä Mariasta syndynyt / on minun HER-
ran / joca minun cadotetun ja duomitun Ihmisen
lunasti / caikista synneistä / Euolemasta ja Perlelen
wallan alda wapahti ja päästi / ei Cullall eikä
Hopial / mutta hänen pyhällä ja callilla Werel-
läns / ja wiattomalla Wijnallans ja Euolemallans.
Een minä uscon täydellisest ja olen wissi sen pääs-
le / että Jumala Esawais hänen tähtens caieki mi-
nun syndini armostans andexi anda ja unhoita.

Se colmas on uscon tunnustus eli Rippi
Saarnamiehen ja Rippi Isän edes. Josa jälle
colmitilaisilla pita waari ottettaman.

Mitä ihmisen tekemän pita

1. Ripille mennefäng.
2. Ripillä ollesäng.
3. Ripillä tuldians.

Ripin edellä pita cahtalainen Rippi ja synnin-
tunnustus tapattuman.

Ensimmäinen Jumalan edes.

Toinen Lähimäisen edes.

Jumalan edes pita ihmisen igens caiekin syn-
dein wicaphäxi tekemän / ja ylläkäymisens. Juua-
lan kymmenen kästyn jälkeen niinpahjo / cuin mah-
dollinen on / järjestäng ylöskuettelemän ja tunnusta-
man. Tähtä owat Dawidin catumus Psalmit /
Wraoassen rucous / ja muut caunit Rucouyet hänelle
sängin hyödylliset.

Lähimäisen edes pita erinomainen Rippi teh-
tämän / ja silda joca ennen wölköteku on / andexi
anottaman.

Ripillä ollesäng pita hänen seurawassista /
cappaleista waari ottettaman.

Että hän tunnusta

1. Että hän Perisynnistä sijinnyt / ja sen monina-
silla Zelo synneillä enändännyt on.

2. Että hän niiden canssa ansainnut on Juma-
lan wihan / ajallisen rangaistuyen / ja hancacikisen
cadotuyen.

3. Että hän niiden ylläsurullista ja murhelli-
sta sydändä canda.

4. Että hän wahwalla uscolla igens syndiäng
wastat lohdutta hänen wacllaasta HERROSTANS
SEUYESTA Christusesta / joca hänen Synneistäng
lunastanut / ja niiden andexi andamisen ansainnut
on.

5. Että hän sen pääs HERRAN Chtolliselle
me-

mennä/ ja tämän uscons wahwistuyxi Christuxen totisen lähäolewaisen ruumin ja weren wastanotta ja nautita tahto.

6. Että hän edespäin/ Jumalan armon ja Pyhän Hengen ylös walistuxen eautta/ niin paljo/ cuin ikänäs mahdollinen on/ elämäkertans parata/ ja Jumalifemmaxi tulla mielt.

Ja koska Saarnamies hänelle sitte synnit anderi anda ja niistä wapaaxi sano/ niin pitä hänen sen wastan ottaman/ ei niincuin ihmisen/ waan niincuin Jumalan änen/ niincuin se myös totisest on.

Xipildä kuldrans.

Pitä ihmisen 1. HERRaa Jumalata sydäme stäns kilttämän/ että hän hänen syndeins tundo saattanut on/ ja nöyrästi rucoileman/ että hän tämän armolisen anderi andamisen hyödytyksen hänen sydämesäns woimallifesti wailutta mahdais.

2. Mahta hän sen jälkeen igens walmista HERRan Ehtolista keltwollifesti nautikeman/ tällä seura waisella tarwalla:

(1.) Että hän HERRaa Jumalata kaikesta sydäme stäns rucoille ja auyenshuuta/ että hän tahdois hänen anda olla mahdollisen wieran tälle Taimaalifelle wieraspidolle.

(2.) Että hän Saarnan ahkeralla ja hartalla Endämellä cuuile.

(3.) Että hän altarin eteen käydesäns igens sydäme stäns nöyryttä/ ja nämät pyhät astus sanat wisusti tulkistek: tämä on minun ruumin/ jo

ca teldän edestän annetan: tämä on minun weren/ joca teidän edestän ulos wuodateran syndein anderi andamuxi.

Sen caltaisella tulkistelemisella pitä hänen nyt sen pyhän Ehtolisen wastanottaman/ eikä epäile män/ waan wahwast uscoman/ että hän nautikse sen saman Christuxen ruumin/ joca hänen tähtens ristia. päälle rippunut/ ja hänen edestäns euolemaan annettu on/ ja sen saman Christuxen wereri/ joca hänen syndeins tähden. ristia. hirsipuun päälle uloswuodatettu on.

Tämän calsin berlun nautikemisen jälken/ pitä ihmisen hänen hywästisiunattua Runastajaans Jesusta Christusta sydäme stäns kilttämän/ ja rucoileman/ että hän tahdois anda tämän terwelisen. Sielun raminnon ja juoman tapahua hänelle uscon wahwistuyxi Jumalan päälle/ rakkouden llfäxi lähimä mästäns wastan/ niin myös toiwon ja karsimisen euännuyxi ristis wastoinkäymisessä/ ja wiimeises euoleman häädä.

III.

Colmanmeri tarwitan yhten oikian Kään dymisen/ niincuin heidelmä/ se usi cuuliatisuus ja elämän parannus/ joca colme osa on:

1. Totinen Jumalan pelto.
2. Wilpitöin rakkous lähimmäistä wastan.
3. Uscollisuus ja wireys, siinä säädyssä ja wira sa johonga HERRa Jumala igecungin asettanut on.
Joca näistä kaikista waarin otta/ se nautikse Christuxen Jesuxen ruumin ja weren Sacramens

din kelvollisest / ja saapi sijtä elämän / lohduksen
ja ijancalcisen autunden.
Songa calcille Christillille Nipille ja HERAN
Ehtolille / käyväisille lainatcon HERA Jumala
meidän Toivallinen Isän / Jesuxen Christuxen
egutta / Pohjasa Hengeja / Amen.

Mucous oiklasta Kääntymisestä

Jumalan tygö.

Calcivaldias / ijancalcinen / laupias / ja uscolis
nen Jumala / joca meitä köyhiä syndisä sinun sa
nasas parantukseen cugut / ja sonot / Kääntäät
teitän calclest sydämeštän / ja palaitcat HERAN
teidän Jumalanne tygö / sillä hän on armollinen
ja laupias / pitkämielinen / ja sunnesta hmyhdestä.
Egylät HERA / cosca hän löytä taitan / rucolcat
häändä cosca hän läsnä on / Jumalatoim hyljöttön
tiens / ja pahvintekia ajatuxens / ja palaitcat HERA
ran tygö / sillä hänen työnän on paljo anderi an
damusta. Niinculn myös sinun ratas Volcas JE
sus Christus sitä warten mailman tullut on / että hän
syndisä parantukseen cugut / egeis / ja autuoyi tes
tis / sitä cuit eadonnut on. Minä suuri syndinen / joca
(sen pahembi) tähän asti moninaiisissa asioissa wää
rällä tiellä waeldanut olen / rucollen sinua calclesta
minun sydämeštäni / laina minulle sinun pyhä ar
mos / että minä nyt ja aina ikeli todella sidun ty
gös läätä mahdaisin. Wälcusta minussa minun
moninaiisten syndeini ja niiden wängäistysten tundo /
pelko ja hämmästys sinun oiklasta ja hirtäisen wä
has

has ja rangastuxes ylise / caturwainen ja särjetty
sydän minun pahuden yllhe / nija että minä tästä
lähin syndiä / abkerudella / wihamant / ylönnäyaman
ja wälttämän rupelsin / hartalla tucouyella calcwä
sta pahutta wostan sotisin / ja pöshwäisellä aicowisella
joca päitwä elämänt parannaissin. Anna myös mi
nulle / siinä sinussa / D armollinen Jumala / wä
wa uscallus / ja sydämellinen / haku sinun arinos / ja
laupiuus tygö / jengas / minulle ja calcille caturwai
sille syndisille sinun ractan Volcas ja minun hmywästä
sinun Jumalastajani / Jesuxen / Christuxen / tähden
lypännyt olet / ja auta / että minä hänen ansuystans
ja käydellisestä moxostans / iseeni aina lohduaisin /
ja nijn calclein caturwaisen / syndisten cansaawoh
wan uscon cautta autuoyi tulisin. Senpälle tah
don minä nyt sinun edefäs / D Calcitetäwäinen
Jumala / joida ei yhtän asia / satattua ole / minun
moninaiiset syndini / joca minua cöwin / rasiittawat
sydämeštäni / egutta / walitta ja tunnusta.

**Niipit eli syynin tunnistus Juma
lan Kymmenein Kästyn jälkeen.**

Calcivaldias / ijancalcinen / Pohja ja wan
hurskas Jumala / Laupias / hywä ja armollinen
Isä / minä walitän murhellisella Sydämellä sinun
edefäs minun suureti saastaisudent / joca minä ja qit
cuhdusa / sinnyt ja syndynyt olen / ilmai sitä että
minä alati nuwrudesta / tähän hetken asti / calc
naisissa / sywäisellä eläim / ja niillä sinun / minun
Zalwailisen / Isäni ja Luojani / ymnä sinun Volcas
H S JE

Olen Christusen minun Lunastajan ja Pyhäin
 Hengen minun Pohittajan kovin vihottanut
 olen. Sillä en minä ole (sen väheksi) yhtäläin
 sinun Rakkas pitänyt / 1. Sillä minun Jus-
 tamentani ja HERRaan en ole mitä ylläcäie-
 dia eovvateita rakkastanut / enkä sinun päälles cäie-
 ksta Sydämeistä luottanut. 2. Sinun eäicäin py-
 himmäin nimes olen minä usein turhaan lausunut /
 väärin käyvästä / ja sen eäicästä monda tiettä
 walhettä peittänyt ja caunistanut. 3. Pyhä päiwä
 en ole minä oikein pyhittänyt / waan silloin luwatto-
 mia töitä tehnyt / ja eoko päivän ylönsyömisestä / ja
 ja juopumisesta / koreudesta ja prämudesta / maailmalla
 sestä ilosta ja hekumasta culuttanut. 4. Minun Wan-
 himmäin en ole minä cohtallisesti eumioittanut / en-
 gä minun Esiwädaani ja Esimiehkäni arwosta ylä-
 tänyt ja hyvästä seurannut / wään helle corwacora-
 wainen / wastahakoinen ja tottelematon ollut. 5.
 Minun Lähimmäiseni ruumille / elaturulle ja omai-
 sudelle olen minä monda wahjgoga tehnyt ja hä-
 nen usein pahoilla toiwotuksilla / myrkylisellä kieles-
 lä / ja cateella sydämellä tappanut. 6. Minä olen
 sopimattomilla ajatuksilla / riettailla puheilla / ja si-
 wottomilla käydyillä / aivan saastainen ollut. 7. Mi-
 nun Lähimmäisen hien ja weren, calur ja omaisuuden
 olen minä wäärällä mitalla / petollisella pundaril-
 la / wäbällä lynnäpällä / keliwottomalla caupalla / ja
 monella muulla luwattomudella tygöni käyttännyt.
 8. Wäärällä todistuksella ja walhella / panetuksella
 ja pilkalla / olen minä kieleni minun Lähimmäistä
 ni

ni, waastan usein aivan wäärin käyttännyt. 9. Pe-
 toksella hänen omans verän seisonut. 10. Hänein
 perhettäns ja palkollisians haulutellut / ja uppi-
 niskaisi tehnyt. Ja yhteisesti sanottu: minä olen co-
 ko minun elinajanani ajatuksilla / toilla ja sanoilla
 ja sinun pyhästä Rakkas monella tarwella ylläcäie-
 nyt / sinun kovin vihottanut / ja ihgen ehdolla sinun
 armostas osattomasti sadttanut. Waan cäicä
 näitä minä cäicästä minun sydämeistäni itkin eäicä
 eadyn / ja ruoillen nöyrästi / ettäs cäicä minun syn-
 diini / minun rakkas Lunastajan Christusen Chri-
 stusen tähden armollisesti anderi annaisit. Ach HERRA
 älä muista minun nuoruuteni syndejä / ja ylläcä-
 käymistäni / mutta muista minua sinun laupiudes-
 jälken / sinun hywydes tähden HERRA. Oi HERRA
 älä rangaise minua wihastas / ja älä minua jul-
 mudestas curita. Ole minulle armolinen / HERRA
 ole minulle armolinen siun hywydes tähden / ja
 pyhi pois minun syndini sinun suuren laupiudes
 tähden. Läheta myös sinun Pyhä Henges minun
 sydämeeni / joca minun ylöswolaisis / että minä
 synnistä laccäisw / elämäni parannaissin ja tästä lä-
 hie cäicäinaista pahutta wäldäisin. Pueta minä
 autuuden waateilla / ja waateta minua wanhurseau-
 den hameella / niin tahdon minä sinua Isä Juma-
 la / Poica / ja Pyhä Hengi / ylistä / kiittä ja eunni-
 oitta / täällä ajallisesti ja wäimein ijancäicäisesti /
 Amen.

Xri erinomainen Rucous
 syndein anderi sätämisen edestä.

Wol

Woi minua kōpā syndistä mitä minä tehnyt
 olen! että minä sen Corleimian ja Pyhim-
 män Jumalan minun pahudellani niin comit
 vihvittänyt olen; minun wulttoni on heikko/ caiecia-
 yllkeäymisiani ylösruetteleman/ sydämeni woi-
 toin/ caiecin saastaisitten yllse murhettiman/ tie-
 leni sopimaton/ caiecin syndein tähden wallitta-
 man/ ja silmäni aivan eutwat/ minun häijyt ynsey-
 deni yllse kylläisest itsemän. Eohitus blis/ että sinä
 minun sydämeni/ ja te caieci minun woi-
 tan itsemän/ huocaman ja walittaitan Eänitäs-
 te; sillä sinä minun sydämeni olet se kelyhroin läh-
 de/ josta caieci pahuus ulosläy/ ja te caieci minun
 woi-
 mant oletta ne pahat wälicappalet/ joidenga
 cautta caiecinahet hyllyus matkan saattetu on.
Woi cuinga taidan minä minun syndein yllse
 täydellisest walitta/ jota minun wihan cadotuxit
 ja cuoleman lapsit saattatet ovat/ cusa paha pull-
 on/ siinä ovat myös häijyt hedelmät/ cusa karmet-
 ovat/ siinä on myös myrky/ cusa helwetti on/ siinä
 on myös cadotus/ sentähden walita ja surkuttele
 minun murhetoin sydämeni/ sillä sinä olet se paha
 puu/ situn on se wanha mato Perlele myrkyttänyt/
 ja sinun askeles olet sinä cuolemata ja helwettia
 pain hywällä ehdolla läymän asettanut. Minun
 silmäni amaitlat teitan/ ja wuodattatet minsa-
 kuyneleitä/ että minä kylläisest ittea mahdollisil/ niin
 monen yön yllse/ jota minä pimeyden toisa calut-
 tanut/ päiwän yllse/ jota minä ylöspäidifideta
 wäärin läyttänyt/ ja Ehtoin yllse/ jolna minä yn-
 seydes

sydeni surutoina päättänyt olen. Ei ole yhtä su-
 dia ja pahutta/ josta minä iseni wapaayi san-
 toidaisin/ sillä minun sydämeni on wihalla/ coston
 himpilla/ cateudella/ ahneudella/ ployydelä/ turhan
 eunnian pyydellä/ petoyella ja caieci nalsilla pahoil-
 la halulla täytetty. Minä olen Epäjumailta pal-
 wellut. Marunin cansa/ sinun armostas epällyt
 Mosyren cansa/ sydämesän hyöyri tehnyt/ Da-
 widin cansa/ sinusta pois langoit/ Salomo-
 nin cansa/ sinun suullani kieldänyt. Petarun cansas
 lähimmaselleni wäcäyttä tehnyt/ Zacheyren/ cansa.
 ja kylläisest sanottu/ minun sydeni ovat usiam-
 mat/ cun san-
 da meresä/ ja hyu-
 larwa minun
 pääsän. Minä wihelijäinen olen kyllä usen luo-
 nut/ elämäni parata/ ja Jumalissumoyi tulla/
 waan olen/ päiwäpäidä pahendunut ja iseni en-
 diseen saastaisutteni läändänyt. Mitä pitä mi-
 nun siis nyt teidän? Cuhunga pitä minun pale-
 neman? Uch minä tulen sinun tygös/ O racas
 taimalinen Isä/ älä minua armostas sulje/ ja y-
 llkeäymisten tähden hyltä/ Eowin olen minä
 sydia tehnyt/ sitä minä cadun/ rangalstuyen olen
 minä ansainnut/ sen minä tunnustan/ waan/ etäs
 armolinen olet/ sen uscon/ toiwon ja tiedän minä
 täydellisest. Uch minun hywästäsiunnattu Jesu-
 ni/ älä Caswos nunnusta woges Eännä/ ja älä mi-
 nua pahudellani huekua sallis/ Waan ota minua
 laupiudes siyets alla/ ja ole minun uscolinen edes
 wastajanisun taimalisen Isäs edes. O Jumala
 Pyhä Hengi/ minun sulomen Lohduttajani/ tu-

Te minni tygöni sinun lohdutukseks / ja viertota
 minua sinun avullas. Minä itken minun syndei-
 ni tähden Perarin kanssa / minä tunnustan minun
 pahudeni Zacheyen kanssa / minä surkuttelen mi-
 non saastaisuden yllä Magdalenan kanssa :
 Anna sentähden minulle sinun armos ja syndein
 anderisaaminen tapahtua / ostta minulle sinun lau-
 piudes ja unhoda minun väärädeni. **HERA**
 cuule minun rucouyen / ota minun anomisen corvuis
 sinun totudes tähden / cuule minua sinun wan-
 hurseaudes tähden : Ja älä käy duomitolle palvel-
 as (palckapijcas) kanssa / waan ota vastaan minun
 syndeini mapoyi sinun Voicas ja minun tunusta-
 jani Jesuyen Christuyen callis ansio / hänen viat-
 tomudens peittäköni minun viikani / hänen sairau-
 dens oleon minun sieluni terweys / hänen werens
 minun puhdistuyen / hänen kipuns minun omani-
 tundoni rauha / hänen häpiäns minun cumtani /
 ja hänen cuolemans oleon minun elämän. O Ju-
 mala Isä ! cuule minun rucouyen / O Jumalan
 Voica ! ota vastaan minun huceouyen / O Juma-
 la Pyhä Hengi ! Udistu minua / ja päästä minua
 minun syndelni pauloista / Amen.

Toinen.

CUhunga pitää minun viheliäisen syndisen pale-
 neman / joca niin monella lukemattomalla syn-
 nillä rasitettu olen ? waan ainoastans sinun tygös
 minun Jumalan ja raikas taimalinen Isän / joca
 viinäns juyrit andeyi annat : Sinä joca olet ar-
 molinen ja laupias / pitkämielinen ja suuresta hy-
 wydes

wydestä / joca ei aina viytete / eikä vihasu / janc
 raikisest. Sinä joca olet ike sannuit / ette / sinä tah-
 do tehdä meille meidän syndeim peräst / eikä eosta
 meille meidän pahoin tekoim / jalken. waan min
 eorkia / cuin taimas on maasta / annat sinä armos
 lisändyä / mille jotea sinua palckawät : Sentähden
HERA / caso tämän sinun lupayes tähden mi-
 tungin radollisuden puolen / ja anna minulle caic-
 ki minun syndini andeyi. Nese mihua / että minä
 lumimalkiari tulisia / peitä caswos minun synnet-
 stäni / ja pyhi pois caicki minua pahat tekoni : sillä
 minä tunnen pahat tekoni / ja minun syndin on ai-
 na minun edesäni. **HERA** älä käy duomitolle
 Palwelias (palckapijcas) kanssa / sillä ei yriskän
 eläwä ole waka sinun edesäs / jos sinä **HERA**
 soimat syndiä / eikä siis pyhyt. Minä töhron Her-
 ran päälle / sillä **HERA**lla on armo / ja runsas
 lunastus hänellä / ja hän lunasta Israelin caikista
 synneistans. Jumala on sen / joca ei synnistä mi-
 sään tiennyt / meidän tähden / jannyt / tehyt / että
 me häneä tulisim / joi wanhurseauden / joca Juma-
 lan edes kelpa. Ja niincum Moses ylenst. karmen
 eorwesa : min on myös ihmisen Voica yletta ; että
 jocainen / cuin usko hänen päällens / ei yidä huclus-
 man / mutta jancant / sen elämän saaman. Ja waic-
 ka aiinä tähän sinun armoos / O Jumala ! olen
 sangen mahdoton (niycuin minä / myös mahdot-
 tomudeni / sätullisella sydämällä tunnustan) / niyn on
 se eultengin minun lohdutuyen / että me ilmon an-
 siota wanhurseapi tulemtha / sinun armoostas / sen
 lina

lunastuksen kautta euit on Jhesus Christus /
 jonka sinä olet armonistumiseksi asettanut / uskon
 kautta hänen merkeiksi. Nisetan sentähden tämä
 sinun Poikas ja minun. Vapahtajani sinun ja
 minun välilläni / ja rucollen sinua / käännä pois
 kasvot minun väärystäni / ja eago hänen ve
 risiä harvoians ja sanomattomia wandeitans /
 jotea hän wiattomasti minulle hywäsi hänen suu
 natusa ruumians rästän ottanut on. Muu
 sta hänen läpitseungettua / kylläns / josta / niin
 euit totifesta elämän lähtestä / wesi ja wesi minun
 syndeini puhdistuyesi ulostwustanut on / ja anna mi
 nun hänen ansiotans ja maroans ijancalcifest
 nautita. Minä luotan sen päälle / ja elän siinä wah
 was toiwos / ettes minua cadotuyeen duomigewa
 ole / että sinun Poikas Jhesus Christus minun
 niin suurella kiuulla / tustalla ja waiwalla lunas
 tanut ja eallist ostanut on / ei carowalla eullalla
 eikä hoiwilla / waan omalla hywästäsiunatulla wes
 telläns. se on minun ainoa turwan ja lohduksen
 Jumala Pyhä Hengi / ylöswalitse minun sydä
 men / että minä täsa toiwosa elämäsi ja euolemasa
 wahwana pysyisin / ja wijmeini ijancalcifest autuus
 den perisin / Amen.

**Sydämelinen huocaus Pyhän
 Colminatsuden tykö.**

H Pyhä Colminaisuus / Jsa Jumala / Poika / ja
 Pyhä Hengi. ylistetty ijancalcifest / minun luo
 jan / lunastajan. ja paras Lohduttajan / minä cadun ja
 tun /

tunnustan sinun edesäs. minun suuren saastaisuuden
 moninaiset syndin ja lukemattomat yllheläpmissen /
 joilla minä sinun usiin ja monella tawalla wihoi
 tanut olen. ja rucollen sinua kaikesta sydämeistä / et
 täs minun wiheläisen syndisen päälleni armahdai
 sit. Ole minulle armollinen / corkasti ylistetty Pyhä
 Colminaisuus / ja eakata minun sanomattoman
 onnettomuuden / tustani ja raadollisuuden puolen /
 jolla minun eummingin helwettijn wajoitetopi tul
 la täpy / jos ei sinun laupludes minun turwarent
 tule. O Pyi Jumala Colmeisa Personasa / Jsa /
 Poika / ja Pyhä Hengi / anderi anna minulle eate
 ti minun Peri / ja. Eelo / syndini / tiedyt ja tietä
 mättömät iheläpmisseni / sinun suuren Hywdes
 tähdens. tee minua wanhurseopi ja autuopi / sinun
 mistamattoman Laupludes tähden. Hallise minua
 myös sinun armollas / että minä edespäin Chris
 tilifest ja Jumalifest eläisin / sinua euulisin ja ra
 castaisin / pelkäisin ja palwelisin / ylistäisin ja kirtä
 sin / täällä ajallifest ja wijmeini ijancalcifest / Amen.

**Seurawat Davidin Catumus Psalmie.
 VI. Psalmi.**

**1. Davidin Psalmi edelläweisattaps /
 capdepalla Kielillä.**

2. H Jhesus Kristus älä rangais minua wihakas /
 ja älä minua julmudesas curita.
3. H Kristus ole minulle armollinen / sillä minä olen
 helko.

hietto : paranna HERRA minua / sillä minun luu-
ni ovat peljättyneet.

4. Ja minun sielun' on sängin' eoroin' hämmä-
stynyt / moi sinä HERRA / euinga' caurban'.

5. Käänä sinuas HERRA / ja pelasta' minun
sielun' outa minua sinun hyöydes tähden.

6. Sillä ei cuolemias' tängän' muista sinua' euca-
lijttä sinua Helwets?

7. Minä olen niin wäsynyt huocayista / minä
uitan minun' wuoteni' yll' ystä' ja eastän' lepofiani-
tyynellläni.

8. Minun' muoton on muuttanut' murhesta' / ja
on wanhenut / sillä minä' abdistetan' calkilda'
puolilda.

9. Eritkät minusta' caicki' pahoin' tekkät' sillä
HERRA cuule minun' itkuni.

10. HERRA cuule minun' rucowyeni' minun' a-
nomiseni' HERRA otta' wästan'.

11. Caicki' minun' wiholliseni' saacön' häptän' /
ja suurest' peljätetäköön / käänyköön' taca-perin' / ja
noylast' häwäistäköön.

XXXII. Psalmi.

Davidin' opeelis.

1. Mutuas on se jonga pahat teot ovat' ayyeet
andery' ja jonga' synnit' peitetyt' ovat.

2. Mutuas' on se ihminen / jollen' HERRA ei
toimä' wääräytä' / jonga' hengesä ei' wälpä' ole.

3. Sil-

3. Sillä' eocsa' minä' tahdoin' sitä' wäiketa' / minä
werruit' minun' luuni' / minun' jecapämäisessä' itcu-
lani.

4. Sillä' sinus' kates' olt' yökä' ja päiwäpä' rase-
eas' minun' päälläni' / niin' että' minun' nesten' cuivoi'
niineuin' se' kessällä' cuivoa. Sela.

5. Sentähden' minä' tunnustan' sinun' edefäs' mi-
nun' syndini' / ja en' peitä' minun' pahoi' tecojani.
Minä' sanoin' : minä' tunnustan' HERRALLE' minun'
pahat' teconi' : niin' sinä' annoit' andert' minun' syndi-
ni' wääräyden. Sela.

6. Tämän' tähden' pitä' caicki' pyhät' sinua' rucol-
teman' oikiolla' ajalla : sentähden' eocsa' suuret' we-
denpaisimiset' tulewat' / ehä' niihin' ulotu.

7. Sinä' olet' minun' warjeluyen' / kätke' minua'
murhesta' / että' minä' pelastettuna' sängin' riemuises-
kerseisin. Sela.

8. Minä' neuwoon' sinua' / ja' ototan' sinulle' tien-
jotas' wogelat' / minä' johdatan' sinun' minun' silmi-
läni.

9. Älkät' oleo' niineuin' orhit' ja' muulit' / joilla' ei'
ommaryst' ole / joille' pitä' sulket' ja' ohjat' suuhun'
pandaman' / ellei' he' lähene' sinua.

10. Jumalattomalla' on' monda' wägausta' mut-
ta' joca' HERRAAN' toiwio' / hoihen' hyöyys' ymbärt'
pöjettä.

11. Nlemuiteat' teitän' HERRAFA' / ja' oleat' iloi-
set' te' wanhursat' / ja' kerscat'cat' isen' caicki' te' wyypä-
käisset'.

3 2

XXXVIII.

XXXVIII. Psalmi.

7. Davidin Psalmi muiskori.

1. **H**erra älä rangaise minua vihahas / ja älä
kurita minua hienuisudelas.

3. Sillä sinun nuoles ovat minun lujmitetyt /
ja sinun kätes paina minua.

4. Ei ole terveys minun ruumisani / sinun uhe-
caupestas / ja ei ole rauha minun luisani / minun
syndeini tähden.

5. Sillä minun syndini käyvät pääni yllhe /
niineuin raseas cuorma ovat he minulle ylön rasi-
cepi tullet.

6. Minun haavani haifewat ja mätänewät / mi-
nun hulludeni tähden.

7. Minä käyn lymärdäs ja sumarras / oli pä-
wä minä käyn murheisani.

8. Sillä minun eupeni peräti cuiwettuywat / ja
ei ole mitän terwettä minun ruumisani.

9. Minä olen ylön paljo runneldu ja lyöty rici-
ti / minä myrisen minun sydämeni kiuusta.

10. **H**erra sinun edesäs on caicci minun haluni /
ja minun huocawen ei ole sinulda salattu.

11. Minun sydämen warise / minun woiman on
minusta luopunut / ja minun silmani wakkaus ei ole
minun tykönäni.

12. Minun ystärwäni ja lähimälseni ovat cuh-
dastans minua wastan / ja minun omalseni seiso-
wat caucana.

13. Jotca minun sieluani esiwät / ne wäiwä-
wät

wät paulat minun eteeni / jotca minulle paha suo-
roat / ne puhuwat sula pahutta / ja petosta jocapät-
wä qjattelowat.

14. **M**utta minun täyty olla niineuin suuroin /
ja ei mitän cuuleman / ja niineuin myläni / joca ei
awaja suutane.

15. **J**a minun täyty olla niineuin se joca ei mit-
tän cuule / ja jonga suusa ei ole wastanista.

16. **M**utta minä odotain sinua **H**erra / sillä
Herra minun Jumalan cuuldelet minua.

17. Sillä minä ajattelen ettei heidän suingan
pida minusta iloikeman / jos minun jalcan cuubas-
tuus / niin he kerscaisit sängen paljo minusta.

18. Sillä minä olen tehny karsiman / ja minun
siun on alati minun edesäni.

19. Sillä minä julistan pahani teconi / ja mur-
hedin minun syndini tähden.

20. **M**utta minun wiholliseni eläwät ja owat
wäkwewät / ne owat suuret / jotca minua syytömäst
wihawat.

21. **J**a ne jotca minulle mayawat pahalla hy-
wän / aseicawat heitäns minua wastan / että minä
hywä noudata.

22. Älä hyljä minua **H**erra minun Jumalan /
äjä ole caucana minusta.

23. **M**ienna sinuas minua auttaman / **H**erra
minun autuudeni.

LI. Psalmi.

1. Davidin Psalmi edelläweisattapa.
2. Cosca Propheeta Nathan tuli hänen tyhönä / siette ovin hän Daehseban tygö kähnyt oli.
3. Jumala ole minulle armollinen sinun hywyydestä tahden / ja pyhi pois minuit synnini suuren laupiudes tahden.
4. Vese minua hywin määrdestäni / ja puhdisti minua synnistäni.
5. Etää mitiä tunnen pahat teoni / ja minun sydän on aina edestäni.
6. Sinua aubata vastaan minä synhlä tein / ja pahasti tein sinun edestä / ettäs oisit oisla sinuissas / ja puhdas duomitejas.
7. Cosko minä olen synnisa sydynnyt / ja minun äitin on synnisa minun sijnännyt.
8. Cago sinä hätajat totutta joca salaudes on / ja ilmoitit salatan wijsauden minulle.
9. Puhdisti minua Isopilla / että minä puhdistuisin / wese minua / että minä luani waltioi tullin.
10. Anna minun euulla ilo / ja riemua / että ne luut ihastulsi / jocas särkenyt olet.
11. Weitä caswos minun synallstäni / ja pyhi pois cajieli pahat teoni.
12. Jumala luv minun puhdas sydän / ja anna minulle usi wahwa hengi.

13. Etää minulta ata pois sinun pyhä Henges.
 14. Sillä minulle itras sinun auwudes iloi / ja sillä minua kunnioitit / joca minua kunnioitit.
 15. Minä tahdon määrille opetta sinun tiesi / että syndisit wades palajaisim.
 16. Wähstä minua wesen miolita Jumala / minun autuuden Jumala / että minun kielen ylistais sinun wanhuksauttas.
 17. Uwa HERA minun huulen / että minun suuni alustais sinun listores.
 18. Sillä ei sinulle kelpa ubri / että minä sen andaisin / ja ei polttoahri sinulle ensimgän kelpa.
 19. Ne ubrit joca Jumalalle kelpawat / ovat muuhenhengi / abdiskeuttua ja särjettys sydän / ja ei sinä Jumala bolia.
 20. Se Ilonille hywästi sinun armos jalken / wätennä Jerusalemir mähiti.
 21. Silloin sinulle kelpawat wanhuksauden ubrit / polttoubrit / ja mille ubrit / Silloin sinun alttarilles härtjä ubratani.
- III. Psalmi.**
1. Radollisen ruqous cosca hän miurehifans on / ja waltioyensa HERAN eteen.
 2. HERA euule minun rubeuxeni / ja anna minun häufoni sygöstulla.
 3. Etää caswos minulta peitä / hädäsä callista.

lla cordas minun puoleni / cosca minä sinua ru-
coilen / niin cuule pian minun rucoyenti.

4. Sillä minun päivät ovat kuluneet niincuin
sauru / ja minun luuni ovat pödetet niincuin
leikäle.

5. Minun sydämen on lyöty ja cuivettunut
niincuin heinä / niin että minä myös unhotan mi-
nun leipäni syöä.

6. Minun luuni tarttuvat minun lihaani / mi-
nun hucaurestani.

7. Minä olen niincuin ruoron päristäjä cor-
tesa / minä olen niincuin hyypä häwitetyisä Cau-
pungeisä.

8. Minä walvon / ja olen niincuin ynnäin
lindu cator päällä.

9. Jecapäiwä häwäisewät minun wihoilliseni
minua / ja jötea minua syjettewät / wainowat
minun cauttani.

10. Sillä minä syön tubsa niincuin leipä / ja
secoiton minun juoman itcuilla.

11. Sinun uhcauyes ja wihas tähden / että
minun ylösnostanut olet / ja paifcanut maahan.

12. Minun päivät ovat kuluneet niincuin wa-
jo / ja minä cyivetur niincuin ruoho.

13. Mutta sinä HERRA pysyt isäncalci fest / ja
sinun muistos sucuukinasi sutucundaan.

14. Neuse siis ja armahda Zionita / sillä aica
on händä armahda / ja aica on tullut.

15. Sillä sinun palvelias halajawat siä raketa

ka / ja näkisit mielelläns / että hänen liwens ja
calcins walmit olisit.

16. Että paeanat HERRAN nime pelkäsit /
ja caicci Cuningat maan päällä sinun cunniasas.

17. Että HERRA rakenda Zionin / niin hän
nähdän cunniasans.

18. Hän häändä igens yhjättöiden rucoyeni
puoleen / ja ei cako heidän rucoyentans ylö.

19. Serpiti kirjotettaman tulowalille HERRA
cunnille / ja se Cansa cun luodan / puä luttaman
HERRA.

20. Sillä hän cakohe wöhästä corleudestans /
ja HERRA näse talwasta maan päälle.

21. Että hän cuule Sangein hucauret / ja kir-
wott aculeman lapset.

22. Että he saarnawat HERRAN nime Zionis /
ja hänen kytostans Jerusalemis.

23. Cosca Cansat ynnä cycondurwat / ja wal-
dcunnat HERRA palwelemani.

24. Hän nöyryttä tiesi minua wolmani / hän
lähendä minun päiväni.

25. Minä sanoin / Minun Jumalan älä mi-
nua ota pois minun kesi ijasani / Sinun ajastai-
cas ysywät sugusta sucuhun.

26. Sinä olet maan perustanut / ja talwat os-
wat sinun läsiatas.

27. Ne catorwat / mutta sinä ysyot / ne caicci
wanhenewat niincuin waate / Ne muutturwat niin-
cuin waate / cosca sinä heitä muuttelet.

28. Mut-

28. Mutta siinä pyhä ihminen lolet ja jättä
vuotes ei loppu.
29. Sinun palveliais lapset pyhäät ja hei-
dän sielians sinun edessä menestävät.

CXXX. Psalmi.

I. Weisu korkeimmas Chioris.

1. Hyvdestä minä huudan sinua HERA.
2. ERva cuulle minun änen/ odarittottakaa/ ja
nun corwas minun vocousteni äneistä.
3. Gos siinä HERva soimat/ siinä HER-
ra cuca sijs pyhä.
4. Sillä sinun totynäs on andradamus/ etä
tä sinua veljätäs.
5. Minä odotan HERva/ minun sielyn odot-
ta/ ja minä toivon/ hänen sataps/ päälle.
6. Minun sielyn partuise HERva/ huomen
wartiasta toisen huomen martian/ asti.
7. Israet toivocan HERvan päälle/ sillä
HERvalla on armo/ ja ruuas/ lanastus/ hänellä.
8. Ja hän lunasta/ Israelin/ kaikista synnejstans.

CXLIII. Psalmi.

I. Davidin Psalmi.

1. HERva cuulle minun ruouken/ ota minun anoa-
misen corwijs sinun totudes/ tähden/ cuulle mi-
nua sinun Wanburseudes tähden.
2. Ja älä käy duomiolle patreijas canssa/ sillä
ei

ei milän etäwä ole waaca sinun edessä.
Sillä wihoillinen waino minun sieluant/ ja
minun elämäni/ riekki maahan/ asti/ hän patte-
minun pimenteen/ miheulin/ suodet/ mallmasa.
3. Ja minun hengen on miuusa/ abdistettä/ mi-
hän/ hädämeni on minusa/ cututettu/ miuusa/ di-
4. Minä muistelen endistä/ aieoja/ minä odot-
tehen/ caictia sinun totias/ ja turkistelen/ sinun/ pätes-
5. Sillä
6. Minä lewitän/ läteni/ sinun puotes/ minun
sielyn/ jona/ sinua/ hiuacuin/ caictia/ maan/ Sillä
7. HERva cuulle minua/ nojasta/ minun henge-
nen/ cato/ sillä/ HERva/ minun/ päte/ etten/ miuusa
njoen/ caictia/ josta/ hädän/ menemä
8. Sillä/ minun/ waar/ jain/ eläwä/ sinun/ armoias/
Sillä/ sinun/ miuusa/ totuuta/ minulle/ si-
9. Josta/ minä/ käyn/ Sillä/ minä/ plottan/ hehän/ si-
10. Minun/ puotes.
11. Pelasta/ minua/ HERva/ minun/ wihoillista/
12. Minun/ puotes/ minä/ pakenen/
13. Opetä/ minua/ telemän/ sinun/ suosios/ iakien/
Sillä/ siinä/ olet/ minun/ Jumalan/ Sinun/ hywa/ hen-
14. gos/ wietän/ minun/ totuista/ tietä.
15. HERva/ wiewota/ minua/ sinun/ nimes/ täh-
den/ ple/ minun/ sielyn/ hädässä/ uros/ sinun/ wanbur-
seudes/ tähden/
16. Ja/ tehoita/ minun/ wihoillisen/ sinun/ laupiu-
des/ tähden/ ja/ cadota/ caicti/ josta/ minun/ sielua-
ni/ abdistamat/ Sillä/ minä/ olen/ patreijas.
Manas.

Kappelant' sen sinun' covan' oikeudes edestä sinun' sa-
 nomattoman' armos ja' tulkittu'leimattoman' Loupu-
 des' ala' toivoden, että' siik' nijnecin' armollinen' Jesu
 minun' päälleni' armohdat. Sillä' mitäs' siit' hyvä
 det / että' minä' huiun' / ja' mitä' sinun' siit' hyvä
 on / että' minä' heitetin' jancacikseen' cadotureen /
 Heitettiin' Suleen' / **D** **H** **E** **R** **A** **T** **T** **I** **N** **E** **E** **U** **O** **L** **L** **E** **T** **S** **I** **N** **U**
 tuita / että' pyytän' jancacikseen' on' alas' mennyt.
 Sentähden' **O** **L** **A** **U** **P** **I** **A** **S** **J** **E** **S** **U** **A** **R** **M** **A** **H** **D** **A** **S** **I** **N** **U**
 minun' vaitvaisen' syndisen' päälleni / **O** **M** **A** **L** **L** **A** **J** **E** **S** **U**
 su' Neigestä' Mariasta' syndynyt / vapahda' mi-
 nuä / **O** **L** **A** **U** **P** **I** **A** **S** **J** **E** **S** **U** **R** **I** **S** **T** **I** **N** **A** **N** **A** **L** **I** **T** **T** **U**
 näm / ole' minulle' vaitvaiselle' syndiselle' armollinen' /
 ja' ole' minua' sinun' kaallitun' ystävitte' seän. **O**
J **E** **S** **U** **C** **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
 luottavat / armohda' sinuas' minun' päälleni / ja' an-
 na' minun' syndin' andeyt' / **O** **J** **E** **S** **U** **N** **E** **I** **G** **E** **N** **M** **A** **R** **I** **A** **N** **P** **O** **L** **E** **A** **N** **N** **A** **M** **I** **N** **U**
 rian' Poiea' / Anna' minulle' sinun' armostas' **W** **I** **S** **A** **I** **S** **A** **R** **K** **A** **L** **A** **S** /
P **U** **H** **T** **A** **S** / **M** **O** **V** **R** **Y** **S** / ja' caickinai-
 sis' **W** **A** **S** **T** **O** **I** **N** **K** **A** **R** **S** **I** **M** **O** **S** / että'
 minä' sinus' wawwaha' wawwihin' / sinua' rucastaisin'
 sinusta' kerscaisin' ja' iloikisin' / sekä' täällä / että' **T** **A** **L** **L** **E**
 was' jancacikseen' / Amen.

Rucous Ripille memes.

C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
 minä' nyt' jumen' minun' Syndini' / ja' tähdon
 minun' heiton' uskon' wawwistoyesi' mennä' Ripille /
 sielä' syndein' andeyt' saamisen' wastan' ottaman' / niin'
 rucollen' minä' sinua' sydämeistäni' / ännä' minulle' si-
 nun'

non' **W** **H** **A** **H** **E** **N** **G** **E** **S** / etten' minä' tästä' suuresta' armos-
 ta' epäilis' / waan' wawwast' uscoisin' / että' mitä' si-
 nun' **S** **A** **N** **O** **S** **N** **A** **L** **T** **R** **E** **K** **A** **S** **I** **N** **U** **K** **A** **S** **T** **E** **N** **M** **I** **N** **U**
 gansani' **R** **I** **P** **I** **N** **P** **O** **H** **U** / niin' wawwaha' on' / eui' siinä'
 ihe' minun' synneistäni' wawwasti' / sanoisit' / **S** **A** **N** **A** **M** **I** **N** **U**
 myösi' että' minä' nyt' ja' aina' tästä' armoli' festasyn-
 dein' andeysaamisesta' igent' lohdutaisin' / syndiä' wäl-
 däisin' / uscosa' / toiwosa' ja' rucaudesa' päiwäpäiwäl-
 pä' ennännyisin' / ja' niin' **J** **E** **S** **U** **S** **I** **N** **E** **C** **H** **R** **I** **S** **T** **U** **S** **E** **N** **C** **A** **L** **L** **I** **S** **I** **O** **N** **J** **A** **C** **A** **L** **K** **E** **R** **A** **N** **E** **U** **O** **L** **E** **M** **A** **N** **E** **A** **U** **T** **A** **U** **X** **I** **N** **I** **N** **I** **A** **M** **E** **N** .

Rucous Ripin jälkeen.

C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E** **P** **A** **L** **L** **E**
C **A** **I** **C** **K** **I** **N** **A** **S** **I** **N** **D** **E** **N** **V** **A** **P** **A** **H** **T** **A** **J** **O** **T** **E</**

nämmän vihasta/ wäidäisin ja cartaisin/ engä fallis
minun Lihani waida Syndiä tekemän: Mutta ai-
na hartalla Rucourella sitä vastaan seisoin/ ja eo-
co minun Elämän sinun tahtos jälken Käytäisin / ja
jos minä siihen olen heikko / niincuiä minä suuren
Heikkouden Syndämen huocauyilla nöyräst sinulle
tunnustan) nijsiä tahdolsit sinun wälewällä ja
nallas ja Pyhällä Hengellä minua autta ja wah-
wista / sinun rackan Poicas meidän Luuastajan
Jesuxen Christuxen kautta/ Amen.

Sauviain HERRA Jesu Christe Minun uskolle
nen paimenen ja yllimäinen Sieluni Wiipa/ Mi-
nä kirtän sinua kaikesta Syndämeistä/ ettäs minun
kõyhän syndisen päälle armahthanut ja minun si-
nun palvelias suun kautta pahudestani wapaasti
päästänyt olet. Minä olen tyllä usein sinun wihaan
lehoittanut/ ja rangastukses ansainnut/ waan sinä
olet minua armolla cõhdannut/ ja hywydellä cau-
nistanut: minä olen sinun callin ansios minun syn-
disellä menollani ja pahalla elämäkerrallani ylös-
cagonut/ waan sinä olet minun jälleis armois otta-
nut ja synnin loasta ylösnostanut / jonga tähden
minä sinua kirtän ja Davidin canssa sanon: Kir-
tä HERRA minun sielun / ja caieki mitä minussa
on / hänen pyhä nimens: Kirjä HERRA minun
sielun / ja älä unhotda mitä hywä hän minulle teh-
nyt on. Joca sinulle caieki syndis anda anderi / ja
paranda caieki sinun rickoes. Joca sinun henges
päästä tuumellusesta/ joca sinun cruuna armolla ja
laupiudella. Laupias ja armollinen on HERRA /
fac

Räsiwäinen ja aiwan hywä. Ei hän aina ristele
eikä mihasu isancalckisest. Ei hän meidän syndelin
peräst tee meille / eikä costa meille / pahain teoime
jälken. Sillä nijsi cõckia cuin taitwas on/ Moasta /
anda hän armons lisändyä niille/ jotehä händä wel-
kawat. Nijsi caucana cuin itä on lännestä / sijsi
hän meistä pahat tekome. Nijsi cuin Jsa armah-
ta lapsians / nijsi Herran armahia peläpää-
stans. anna armos edespäin / että minä hartalla
ja uscollisella sydämellä sinun pyhän Ehtollises
nautisisin / ja mahdollinen wieras olla mahdollis
ja outa / että minä tästälähin syndiä wäidäisin /
sinun tahdolles cuistainen olisin. Jumalises eläi-
sin / ja pysswäises uscos sinun ansios päälle outu-
ollises cuolisin/ Amen.

**Rucouret ennen cuin HERRAN
Ehtolliselle mennän.**

HERRA Jumala Taimallinen Jsa/ minä wal-
walnen ja wihelijäinen syndinen tullen sinun ty-
gös / ja wädilen sinua syhämestäni / armahda mi-
nun päällä / anna minun Syndinä anderi / ja
ole minulle waimaiselle syndiselle armollinen. O
HERRA Jesu Christe minä tullen sinun tygös /
luottan sinun ansios päälle / sinun rackaudes päälle
caieki catumaisa syndisä vastaan / sinun Weres
wõudatuxen / sinun Wijnas ja Cuolemas ja sinun
armollisen Lupayes päälle / jollas caieki tygös
cagut. Minä tosin en ole sitä ansainnut / mutta si-
nä

na olet minun edestäni täydellisen maan tehnyt.
 O Pyhä Hengi minä tullen sinun avullas/ anna
 minun näytta minun Luustajani Jesu Christi
 siun. ansio/ minä tullen sinun laupiuudes. pöälle/ joi
 ca minulle minun HERRANI Jesu Christi
 eautta turvattu on/ minä tullen Jesu Christi
 Nimeen/ sihet minä turvan caitest sydämeistäni
 fen eautta minä uscon caite/ Synodin andert an
 nettaman / wabwista sinä minun uscon/ hancateki
 sen Etämään/ Amen.

Aina tullen sinun ja sinun siunatum Pyhästä
 tygö/ O HERRA Jesu Christe! niincuin
 löyhä ja monina silla wiolla rästetä syndinen /
 minä walitan / etten minä ihdejant härtamin ta
 tunut ole ja etten minä ihesäni löyhä sentaiteista
 wabwaloisutta niit cobtan / eutin minulla ennen
 (sen pahembi) tahto ja miellisuus ollut. O HERRA
 ra paranna minun Sielun härtäwä/ tämän autua
 lisen wirtotuyen ja sinun Pyhimmän Pijnas eaut
 ta.

Minä tullen sinun ja sinun Pyhästä Sacrament
 tis tygö/ O HERRA Jesu Christe! niincuin wi
 hetämän hieitä ja radollinen ihminen/ tuoden sinun
 te yden sielun awullas/ syhjäwä/ wolkjoa tädeni
 talilla turmeluun/ eucolemaan/ O si siun / wagan
 sinusta arwigeowan/ eucolaudefa/ hylmän / ja eulieen
 hyyteen airwan hitaan/ O HERRA joca olet elämän
 Jumala / sinua minä eucollen / ettäs / minun
 wotta ja ylös pitä tahdohite.

Minä tullen sinun ja sinun alttaris tygö/ O
 HERRA Jesu Christe! niincuin murhellinen ja
 eatur

eaturwainen syndinen/ toiwon ja ajattelen sinun as
 wullas ja tämän Sacramentin woimalla/ etten
 minä täitälähin ehdo olla sinua wihotta tahdoy waan
 para/ a minun syndistä eländänti/ alas polkea mi
 nun pahat siun / e uoletta minun häijyt himon /
 waelda minun täädysäni sinun pyhästä sanas ofen
 ruenuoran jälken / ja ennen caiteia eglä/ sinun py
 hän mimes yllisyssä ja Cumttaa. O HERRA johda
 ta minua tämän woimallisen ja totisen taivan
 leiwän eautta oikiale tielle.

Minä tullen sinun ja sinun pyhimmän Ruuimis
 ja Weres tygö/ O HERRA Jesu Christe! niin
 eutin Christin uscowainen ihminen / uscon en minun
 sydämeistäni täydällisest / että sinä täsä ihe sinun e
 läwäwitekerwäisellä Ruuimillas ja Werelläs läsnä
 olet / niin totta eutin sinä sinun Pijnallas ja eucle
 mallas meidän syndein hinnan moxanut olet.
 O HERRA ylös walaise ja wabwista minua tämän
 meidän uscon siuren salaisuden eautta / siinä to
 lifesa Christilifesa uscosa.

Minä tullen sinun ja sinun walmistatun atriäs
 tygö/ O HERRA Jesu Christe! niincuin eucut
 tu wieras / sillä ettäs ihe meitä armoillisest eucut /
 ja wolelä armoillisemasti ramiqet sildä totisella tai
 ewan leiwällä. O HERRA ramiqe minua tämän
 siunatun atriön eautta sielun ja tuumin puolest.

Minä tullen sinun ja sinun weteraspitos tygö /
 O HERRA Jesu Christe! niincuin cuuliat en
 Opetuslapsi / ja tahdon sinun omat lästys jälken /
 mieleeni johdatta sinun pyhästä Pijnas ja eucle
 mas /

mas/jollas meille autuuden ansainnut olet. HERRA
 auta minua tämän autuuden pandin kautta/ et-
 ten minä itkänäs sinun hyviä tekojas ja minun
 Lunastustani unhotais.

Minä tulen sinun ja sinun sanomattoman ta-
 maras tygö. O HERRA JESU CHRISTE! niinuin
 köyhä muicalainen ja wihejänen markamies/ job-
 la on vielä pitkä matka waeldamisi/ tästä ahdi-
 stuyen ahjosta minun pysyväiseen NÄN maahan
 ja ei ole yhtän ewästä. O HERRA wahwista
 minua tällä arwollisella tie ewällä nytt ja minun
 wiimeisellä cuoleman hetkellä/ etten minä kerten
 wäpöis/ ja näännyis autuuden tiellä.

Minä tulen sinun pöydälles/ O HERRA JE-
 SU CHRISTE! muiston ja kytoren canssa caikein si-
 nun hywain tekois edestä/ joteas minulle sinun py-
 hän Pijnas la cuolemas kautta ansainnut ja osot-
 tanut olet. Ja rucoulen sinua/ etten minä ainoastans
 sitä näkywästä Sacramenttia nautigis/ waan myös
 sen sisällisestä woimasta ja sinun Pijnas hedelmä-
 stä osallisei tulisen/ senpäälle/ että sinä minulle sen
 tulewan elämän ja ijancaickisest. pysywan ilon loh-
 dollinen esimaku ja totinen panti olla mahdollist/
 Amen.

Herran Ehtolliselle käydesä.

Sinä caikein armollisii HERRA JESU
 CHRISTE/ anna armollisest minun tassa pyhä-
 sa ja callisa Ehtollisesa mahdollisest nautita sinun
 pyh

pyhä Ruumis ja callis Beres; Että minun U-
 scon Syndein anderi saamisest sen kautta wahwia-
 stuis/ ja Raeklaus Lähimäisen tygö enemmän ja
 enemmän lisännyis. Sinä joca elät ja halliget Jo-
 sän ja Pyhän Hengen canssa/ totinen ja ijancaica-
 linen Jumala ijancaickisest/ Amen.

Item.

O Minun Jumalaini ja Lunastajan HERRA
 JESU CHRISTE/ minä köyhä syndinen en ole
 mahdollinen/ että sinä sinun pyhän Ruumis ja
 Beres canssa tulet minun syndisen Sydäment;
 Cutingin sano ainoastans pyi Sana/ niin mi-
 nun heikko Sieluni tule terweri/ caickia Syndejä
 waстан wahwistetuvi/ ja ijancaickisen Elämään
 kätetuvi/ Amen.

Edespäin:

HERRA JESU CHRISTE/ sinun pyhä Ruumis ra-
 witcon minua/ sinun pyhä Beres puhdistaa-
 con minua/ sinun caikera Pijnas ja Cuolemas
 wirwottacon minua/ sinun pyhijn Haawois kät-
 te minua/ ja älä anna minun itkänäs sinusta lusa-
 puu. HERRA JESU CHRISTE/ sildä pahalda wiho-
 liselda warjelle minua/ että minä caikein wallita-
 tui canssa/ ijancaickisest sinua kytäisin ja cun-
 nitaitaisin/ Amen.

HERRAN Ehtollista nautitesa sano-
 can Sydämesäns näin:

HERRA JESU CHRISTE/ sinun pyhä Ruumis war-
 jelle

keon ja wahvistacon minua oikiasa uscosa. Ijanca-
cacliseen Elämään Amen.

Herra Jesu Christe sinun pyhä Meres war-
se'con ja wahvistacon minua oikiasa uscosa
Ijancacliseen Elämään Amen.

**Cosca Sacramentti nauttetu
on/ sanottacari näin:**

Herra yhdistä minua sinun cansas/ niin-
cuins sanonut olet/ wahvusta minua caclun
hywijn töhijn / ja ole niin minun tykonäni / että
minä sinun tykonäs Ijancaclisest pyyysin Amen.

**Rucourret ja Tistoret Herran
Ehtollisen jälkeen.**

H Caclimaidias Ijancaclinen Jumala/ minä
yristän ja kirjän sydämeistäni sinun sanoma-
doinda hywytäs / että minun jälle sinun aimo-
an Poicas ja minun Herran Jesuyen Christus-
yen terweiselläruumilla ja werellä ravinut ja wir-
wottanut olet. ja rucoilen sinua nöyrästi wailuta
minusa sinun Pyhällä Hengellä / että niincuin
minä tämän Pyhän Sacramentin suullani wa-
stani ottanut olet / wahaissin myös wawalla us-
eolla käsittä ja Ijancaclisest nautita sinun Juma-
lisen armon / syhpein anderi saamisen / yhdistyren
Christuyen canssa ja sen Ijancaclisen elämän / jota
ca caclti sinä tässä pyhässä Sacramentissä minulle
Ihuyudestas tarinnut ja jalamut olet. Jesuyen
Chri

Christuyen sinun ractan Poicas meidän Herran
cautta/ Amen.

Hwäkemi/ Caclimaidias Herran ja armolinen
Lunastaja Jesu Christe/ miä kirjän yristän
ja cunnoittan sinun Jumalissa Waisestias/ et-
täs minun sydämen halpaan huoneeseen tullut / ja
sinne caiken armon ylisceyobuwasen lähten myö-
täs tuonut olet. ja rucoilen sinua / anderi an-
na minulle suurelle ja saastaiselle syndiselle / etten
minä sinua tämän sanomattoman ractaudes ja
mittamattoman hywudes lähden tähän asti täy-
dellisest ractastanut ja yristännyt ole / ja en vielä nyt
tän sinua oikein ractasta ja ylistä taida / niincuin
minä wellopää olen ja sinä tuhänen ketta enäm-
min ansainnut olet / sillä sinä totinen Jumala ja
Ihminen olet minulle mahdottomalle. Is es coco-
nans tässä Pyhässä Sacramentissä omaljuderi anda-
nut / niin että minä nyt olen nautinut sen caicein
collimman tawaran cun me ikänäs maan päällä
saada ja ylös ajatella taidamme / sen edest ole
sinun hywäsiisunatu niines yllitetty Ijancaclisest.
Cuute nyt minua / D uscolliuen Lunastaja / ja täy-
tä minusa se hywä cuins minusa tänäpään aikanut
olet / ja wie minua löyhä synneistä sibeen tai-
walliseen hekumaan / cusa sinä olet sinun racta-
ille jatoswalituilles totinen waltius / itäydellinen ilo
ja Ijancaclinen autuus. Laina myös minulle / et-
tä minä sinua ylise caicelia ractastaisin / sinun hy-
wia totias ahkerudella tutkistelisin / minun luwatto-
mat himoni culetajsin ja cocy elämäni paron-
naisin / sinulle ylistyxi ja cunnoixi / ja ihelleni loh-
dutyxi ja antuudexi Amen.

Herran

Herra Jesu Christe minä sanon sinulle sydämeistäni ylistysten ja kiitosten / ettäs minun köyhän sydäimen vastustest kaikista minun synneistäni pesiyst / ja sen caltaisen veson ja syhdein andeksi saamisen wahvistuysi sinun totisella Ruuimilla ja Werähdäs ruockinut ja juottanut olet / ja minun minun saastaisen ihmisen tämän puhdistuksen jälkeen sinun armos ja laupiudes helmaan ottanut / ja nyt sinun Isälles miaroina ja saastatoina esotat / minä rucoilen sinua kaikista minun woimastani / ettäs minusa sinun Pyhällä Hengellä woimallisest waltutaisit / että minä tämän suuren armon ja laupiuden tundistin / kiitosten canssa wastaan ottaisit / ja sinua kaikkena minun elinajanani sydämeistäni kiittäisin. Sinä tahdoisit myös minulle edes pain armos lainata / että minä lähimmäisellen kaikki mitä hän minua wastaan tehnyt on / sydämeistäni andeksi annaisit ja unhotaisit / händä rocastaisit ja hytyydellä cohtaisit / niincuin sinä Herra minun suuret ja lukemattomat pyiteläimiseni rakkaudesta andeksi andanut ja unhotanut olet. sen päälle että sinä uscollinen Lunastaja ynnä sinun Isäs ja Pyhän Hengen canssa meidän seosam ylistetyxi ja cunnioitetuyxi tulisit Amen.

Uscollisen Lisämisen.

Etä minä nyt O rakkain Herra Jesu Christe / olen nautinut sinun pyhän Ruuimis ja Weres / minä anna se tulla minulle Uscollisen wahvistuysi ja Usämisen / ja minun Sieluni parannuysi / Muc-

hes ja Wastoinkäymises Lohdutuyxi: Pyhlyysi wastoin minun mahdottomuttani; Ja elämäxi coica minun cuoleman canssa taisteleman pitä. O Herra Jesu / sinä olet tosin se Eiqwollinen Leipa / cuinga taita minun Sieluni isota? Sinä olet minun Jumalani / mitun canssani / cuica taita olla minua wastoin? Sijtä olen minä nyt wahwa sinun callin Ruuimis ja Weres nautikemisesta / Herra Jesu wahwista tämä minun uscolleni loppun asti / että minä saisin uscollen Loppun / ni mittain Sieluni autuuden / Amen.

Ruocous Elämän Parannuksesta.

Jumala Pyhä Hengi / joca meidän Sydämemen calkeinalla Lohdutuyella ja Ilolla tästät / walmista sinulles minungin Sydämeistäni asulnista / warjele minua kaikista pahoista / Aiatuysta / Puhelista ja Eöistä: Ylöswalaise minua oikialla Jumalifudella / että minä jocapäiwä Christifudella aruusa calwaisin. Sinun Jumalinen armos suojelecon / ylöspitäkön ja hywästifunatcon minua / että niincuin minä päiwäpäiwäldä ajalista cuolemata likemmä ja likemmä lähenein / mahdaisin myös jocapäiwä minun Elämäni parata / olla harras Ruocouyxi ja Kiitoyxi / ja aina autualliseen Eroon minuani walmista. Cuule minua minun Jumalani / Jesuyen Christuyen tähden / AMEN.

Jumalalle yrinäns Cunnia.

Errata Typographica.

Pag. 4. r. 13. r. 23. kenne / lue teemme.
 r. 40. Jumallan / lue Jumalan. rangla
 Super / lue rangailujen.
 p. 7. r. 5. minun / l. minn.
 p. 10. r. 7. caatta / l. cautta.
 p. 11. r. 16. cunniottaman / cunniottaman.
 p. 12. r. 18. jai / l. jät.
 p. 13. r. 30. Notain / l. Noitain.
 p. 15. r. 23. Juhlat / l. Juhlat.
 p. 22. r. 29. ehänen / l. hänen.
 r. 30. uin / l. cain.
 p. 23. r. 23. ja / l. ja.
 p. 26. r. 10. Mammonas / l. Mammonas.
 p. 30. r. 19. puhuan / l. puhuan.
 p. 32. r. 11. nesille / l. sinulle.
 p. 34. r. 12. Matt. 5 / 58 / l. Matt. 5 / 48.
 p. 36. r. 14. 4. Mos. 8: 23 / 14. l. 4. Mos.
 8: 23 / 19.
 p. 40. r. 14. Hebr. 14 / 4. l. Hebr. 14 / 3.
 p. 56. r. 15. jaune / l. ja ne.
 p. 57. r. 11. ja / l. ja.
 p. 63. r. 6. sanottin / l. sanottin.
 p. 68. r. 20. olut / l. olut.
 p. 70. r. 3. Joh. 5 / 14 / 15. l. Joh. 5 / 14 / 15.
 r. 3 / cuit / l. cain.
 r. 10. simeiffans / l. simeiffans.
 r. 23. Luc. 17 / 36. l. Luc. 21 / 36.
 r. 24. mahdolliset / l. mahdolliset.

p. 71. r. 2. tveltä / l. mettä.
 r. 8. kappa een / l. cappaleen.
 p. 74. r. 30. himoifans / l. himoifans.
 p. 75. r. 7. tuopumus / l. juopumus.
 r. 11. coises / l. toises.
 r. 14. Cuningari / l. Cuningari.
 r. 23. jouckans / l. jouckans.
 r. 25. eungialisen / l. cunnialisen.
 p. 81. r. 23. alnoastani / l. alnoastans.
 p. 83. r. 28. Cuingam / l. Cuningam.
 p. 93. r. 5. Samallamuota / l. Samallamuoto.
 p. 95. r. 22. joutta / l. juotta.
 p. 102. r. 5. Majjestifä / l. Majjestifä.
 Nämät ylös pannut ja muut vähemmät virheet
 jotka Suomen kieldä taita mattomaldt Prantä
 jäldä tähän kirjan huomaimemata jääneä ovat / tah
 dois hyvänsuopa Lusia igē parata / ja Jumalata
 rucoilla / että hän pyhän Sanans meidän saam
 selkiänä ja puhtana voimasa pidäis / joea Isäsi
 sen hyvästisunauyens isceullein Jumalifelle Lusia
 lalle Christusen tähden lainatcon,

